

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Aino Kuokka

“Koneen Säätö, heittäkää rahanne mieluummin takkaan”

Ympäristöaktivismiin rahoitus viestintäkriisin sytykkeenä

Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö
Organisaatioiden viestinnän pro gradu -tutkielma
Viestinnän monialainen maisteriohjelma

Vaasa 2026

VAASAN YLIOPISTO
Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö

Tekijä:	Aino Kuokka		
Tutkielman nimi:	"Koneen Säätio, heittäkää rahanne mieluummin takkaan" Ympäristöaktivismin rahoitus viestintäkriisin sytykkeenä[Subject]		
Tutkinto:	Filosofian maisteri		
Koulutusohjelma:	Viestinnän monialainen maisteriohjelma		
Opintosuunta:	Organisaatioiden viestintä		
Työn ohjaaja:	Tanja Sihvonen		
Valmistumisvuosi:	2026	Sivumäärä:	86

TIIVISTELMÄ:

Vuosisikymmenien ajan ihmiset ympäri maailmaa ovat tuloksetta yrittäneet vedota maidensa hallitukseen saadakseen aikaan muutosta, jota tarvitsemme pienentääksemme ilmastonmuutoksen aiheuttamia vakavia vaikutuksia. Koska lähes minkään maan hallitus ei toistaiseksi ole pystynyt tarpeelliseen muutokseen ja ilmastonmuutoksen aiheuttama uhka on kasvanut entistä vakavammaksi, ihmiset ovat löytäneet uusia keinoja protestoida. Monet ympäristöaktivistit näkevät tarpeellisena, että ympäristöliikkeet käyttävät entistä enemmän kansalaistottelemattomuutta keinona vaatia hallituksilta muutoksia. Osa ympäristöaktivisteista kannustaa keinojen äärimmäiseen eskaloimiseen, kuten omaisuuden vahingoittamiseen ja sabotaasiin.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan tapausta, jossa kansalaistottelemattomuutta hyödyntävä ilmastoaktivistiryhmä Elokapina ja sen hanketta rahoittanut Koneen Säätio nousivat uutismediassa julkisen kritiikin kohteeksi rahoituspäätöksen seurauksena. Tutkimus käsittelee siis sitä, miten Koneen Säätiön päätös rahoittaa ympäristöaktivismia muuttui uutismediassa organisaation kriisiksi. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaisia jännitteitä ympäristöaktivismin tukeminen synnyttää mediassa. Aineistona on verkkouutisartikkeleita, jotka käsittelevät Koneen Säätiön rahoituspäätöstä. Menetelmänä käytetään kehysanalyysia, koska se tarjoaa johdonmukaisen tavan selittää viestinnän valtarakenteita ja auttaa ymmärtämään, miten tekstit vaikuttavat vastaanottajan tietoisuuteen. Kehysanalyysia täydennetään kriittisellä diskurssianalyysillä, jotta pystytään tutkimaan syvemmin kehysten roolia osana laajempaa yhteiskunnallista keskustelua.

Kuuden artikkelin syväanalyysin pohjalta aineistosta ehdotetaan neljää toistuvaa kehystystä kriisin ymmärtämiseksi: säätiörahoituksen väärinkäyttö, uhka demokratialle ja yhteiskuntajärjestykselle, vastuuttomuus ja hyväuskoisuus, sekä Säätiön näkeminen vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana. Viidessä artikkelissa on havaittavissa populismille tyypillinen kehystyksen tapa, jossa ilmastotoimet ja niitä tukevat instituutiot kehystetään eliitin projektiksi ja kansan etujen vastaiseksi toiminnaksi. Analyysi osoittaa siis, että Koneen Säätio ja ilmastoteemat toimivat tapauksessa välineinä muiden ideologisten kamppailujen ilmaisemisessa.

Tutkimus osoittaa, että uutismedian kehystämistavat eivät ainoastaan kuvaa kriisiä, vaan myös aktiivisesti muokkaavat sitä ja siihen liitettyjä merkityksiä. Tutkimus tuo esiin sen, että kehukset eivät ole neutraaleja, vaan ne tuottavat ideologisesti latautuneita todellisuuksia. Tulokset korostavat, että organisaatioiden osallistuminen yhteiskunnallisesti latautuneisiin aiheisiin, kuten ilmastokeskusteluun, altistaa ne helposti ideologisille jännitteille ja viestintäkriiseille. Näin ollen tutkimus tarjoaa näkökulmia siihen, miten media osallistuu kriisien rakentamiseen sekä organisaatioiden julkisen kuvan muotoutumiseen.

AVAINSANAT: ympäristöaktivismi, organisaation kriisi, ideologiat, kehystäminen, uutismedia

Sisällys

1	Johdanto	5
1.1	Tavoite	7
1.2	Aineisto	10
1.3	Menetelmä	12
2	Uutismedian kehystämät kriisit	14
2.1	Kriisit uutismediassa	14
2.1.1	Kriisit osana organisaatioiden toimintaa	15
2.1.2	Median rooli kriisissä	17
2.1.3	Organisaatiolähtöinen signalointi	19
2.2	Kehysteoria viestinnän ja journalismin näkökulmasta	20
2.2.1	Kehysanalyysi	20
2.2.2	Kehykset uutismediassa	23
2.3	Diskurssit vallan ja ideologian rakentajana	24
3	Ympäristöaktivismi ja ideologiset jännitteet	28
3.1	Koneen Säätiö ja Elokapina	28
3.2	Ympäristöaktivismi	31
3.3	Populismi, oikeistoradikalismi ja ympäristöaktivismi	35
4	Rahoituspäätöksen kehystäminen uutismediassa	39
4.1	Tutkimusaineisto ja analyysin lähtökohdat	39
4.2	Rahoituspäätöksen kehystäminen uutismediassa	41
4.2.1	Säätiörahoituksen väärinkäyttö	41
4.2.2	Vastuuttomuus ja hyväuskoisuus	45
4.2.3	Uhka demokratialle ja yhteiskuntajärjestykselle	51
4.2.4	Säätiön näkeminen vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana	54
4.3	Kehysten diskursiiviset käytännöt	59
4.3.1	Ukkolan (2023) artikkeli	59
4.3.2	Riikilän (2023) artikkeli	61
4.3.3	Rantasen (2023) artikkeli	62
4.3.4	Taskisen (2024) artikkeli	63

4.3.5 Suomen Uutisten (2024) artikkeli	64
4.3.6 Rannan (2024) artikkeli	65
4.4 Kehysten ideologiat ja valtarakenteet	66
4.4.1 Säätiörahoituksen väärinkäyttö	66
4.4.2 Vastuuttomuus ja hyväuskoisuus	68
4.4.3 Uhka demokratialle ja yhteiskuntajärjestykselle	69
4.4.4 Säätiön näkeminen vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana	71
4.5 Analyysin yhteenveto	73
5 Päätäntö	76
Lähteet	82
Liitteet	86
Liite 1. Aineistoluettelo	86

1 Johdanto

YK:n tuoreen raportin (Lawlor, 2025) mukaan ilmastonmuutos on kriisi ihmisoikeuksille. Ihmisten aiheuttamat päästöt johtavat merkittäviin muutoksiin ilmakehässä, biosfäärissä ja merissä. Nämä muutokset heikentävät ihmisoikeuksien toteutumista kaikilla maailman alueilla (Lawlor, 2025). Ihmisen perusoikeudet, kuten oikeus ruokaan, puhtaaseen juomaveteen, terveyteen, asumiseen ja elämään ovat ilmastonmuutoksen vuoksi vaarassa.

Ilmastonmuutoksen vaikutusten odotetaan pahenevan entisestään, mutta kaikkein katastrofaalisimmilta vaikutuksilta olisi vielä mahdollista välttyä, jos kasvihuonepäästöt vähennettäisiin nettonollatasoon kiireellisesti (Feinberg ja muut, 2020, luku 1). Nettonollataso tarkoittaa tilannetta, jossa ihmistoiminnan aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt ja niiden poistaminen ilmakehästä ovat tasapainossa (IPCC, 2021). Maiden hallitusten nykyiset poliittiset toimet eivät tule riittämään tämän tavoitteen saavuttamiseksi (Feinberg ja muut, 2020, luku 1). Jotta pystyisimme vastaamaan ilmastonmuutoksen tuomiin uhkiin, tarvitsimme merkittäviä systeemisiä muutoksia. Jos tehokkaita toimia ei toimeenpanna välittömästi ja jos päästöjä ei vähennetä radikaalisti vuoteen 2030 mennessä, myös mahdollisuudet lieventää ihmisoikeusvaikutuksia pienenevät uhkien kasaantuessa ja moninkertaistuessa toistensa kautta (Lawlor, 2025).

Vuosikymmenien ajan ihmiset ympäri maailmaa ovat tuloksetta yrittäneet vedota maidensa hallitukseen saadakseen aikaan muutosta, jota tarvitsemme pienentääksemme ilmastonmuutoksen aiheuttamia vakavia vaikutuksia (Lawlor, 2025). Koska lähes minkään maan hallitus ei toistaiseksi ole pystynyt tarpeelliseen muutokseen ja ilmastonmuutoksen aiheuttama uhka on kasvanut entistä vakavammaksi, ihmiset ovat löytäneet uusia keinoja protestoida (Lawlor, 2025). Koska ilmastonmuutoksen aiheuttamat vaarat ovat uhka myös ihmisoikeuksien toteutumiselle, YK:n raportin (Lawlor, 2025) mukaan nämä ihmiset harjoittavat laillista oikeuttaan puolustaa ihmisoikeuksia ja heitä tulisi suojella maiden hallitusten toimesta. Näin ei kuitenkaan ole

tapahtunut. Vastauksena monien maiden hallinnot ovat huomattavasti lisänneet protestien kriminalisointia tavoitteenaan estää niiden tapahtumista (Berglund, 2025, s. 2). YK:n raportin (Lawlor, 2025) mukaan havaittavissa on erittäin huolestuttava kehityssuunta, jossa maiden hallitukset estävät, tukahduttavat ja kriminalisoivat ympäristöaktivismia, tavoitteenaan suojella yksityisiä etuja ja kestäväntöntä, epäoikeudenmukaista systeemiä. Samaan aikaan monet ympäristöaktivistit näkevät tarpeellisenä, että ympäristöliikkeet käyttävät entistä enemmän kansalaistottelemattomuutta keinona vaatia hallituksilta muutoksia (Feinberg ja muut, 2020, luku 1). Osa ympäristöaktivisteista kannustaa keinojen äärimmäiseen eskaloimiseen, kuten omaisuuden vahingoittamiseen ja sabotaasiin.

Uutismediassa käytävää keskustelua seuraamalla voidaan päätellä paljon siitä, miten ilmastotoimiin ja ympäristöaktivismiin suhtaudutaan yhteiskunnassa. Uutismedia ei pelkästään kuvaa todellisuutta vaan osallistuu sen aktiiviseen rakentamiseen valikoimalla, kehystämällä ja toistamalla tiettyjä näkökulmia (Entman, 1993; McCombs, 1972). Ilmastotoimiin liittyvät käsitykset eivät siis koskaan synny tyhjiössä, vaan ne muovautuvat osana ideologisia kehyksiä ja poliittisia valtarakenteita (Lockwood, 2018; Hornsey & Lewandowsky, 2022).

Ympäristövastuullisuus on noussut keskeiseksi osaksi myös organisaatioiden toimintaa, mutta samalla se voi aiheuttaa kriisejä, kun vastuullisuustoimia kehystetään negatiivisesti mediassa (Coombs ja Holladay, 2012). Fragmentoitunut mediaympäristö, sosiaalisen median nopeus, algoritmit ja uutismedian kaupalliset paineet ovat myös tehneet organisaatioiden maineenhallinnasta yhä hankalampaa. Globaalissa mediaympäristössä esimerkiksi uutismedia ja sosiaalinen media ovat vuorovaikutuksessa ja yhdessä muokkaavat uutiskehystyksiä (Chadwick, 2013). Perinteinen media ei siis valikoi enää yksin uutisaiheita, vaan myös sosiaalinen media vaikuttaa siihen, mistä uutisoidaan (Hermida, 2012). Tämä osaltaan vaikuttaa organisaatioiden kriisien yleistymiseen.

Saman kriisin ympärille voi syntyä hyvin erilaisia tulkintoja eri viestintäkanavissa. Uutismedian, sosiaalisen median ja organisaation oman viestinnän tulkinnat samasta tilanteesta voivat erota toisistaan merkittävästi, mikä vaikeuttaa organisaation kykyä hallita kriisiä ja suojella mainettaan. Uutismedia kehystää tapahtumia aina omista journalistisista lähtökohdistaan, eikä se välttämättä tuota sellaista narratiivia, mitä organisaatio itse pyrkii rakentamaan. Kehystämällä kriisit tietyllä tavalla uutismedialla on valta vaikuttaa siihen, miten yleisöt tulkitsevat organisaation vastuullisuutta ja organisaation reaktiota kriisiin. Eri yleisöt voivat tehdä omia tulkintojaan organisaation viestinnästä ja toimista riippumatta siitä, mikä on organisaation alkuperäinen viesti. Välillä yleisöt tulkitsevat organisaatioiden käytöksen jonkin tarkoituksen välittäjänä siitä huolimatta, oliko toimijalla tarkoitus viestiä tätä asiaa vai ei (Palmieri ja Rocci, 2023). Organisaatio voi käytöksellään tai viestinnällään tahattomasti lähettää jonkin signaalin yleisölle, eli hyvä tarkoitus voi siis jossain tilanteessa muuttua kriisiksi.

1.1 Tavoite

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaisia jännitteitä ympäristöaktivismiin tukeminen synnyttää mediassa. Tarkastelen tässä tutkimuksessa Koneen Säätiön tapausta, jossa organisaation ympäristövastuuta tukeva teko tahattomasti muuttui kriisiksi. Vuonna 2023 Koneen Säätiö myönsi 200 000 euron apurahan Elokapina ympäristöaktivistiryhmän Metsän vuoro -hankkeelle (Koneen Säätiö, 2023). Säätiö perusteli rahoituspäätöstään sillä, että aktivistien oikeutta mielenosoittamiseen tulee puolustaa, koska globaalit kriisit eivät ratkea tarpeeksi nopeasti ilman kansalaisaktivismia (Koneen Säätiö, 2024). Globaaleilla kriiseillä Koneen Säätiö viittasi ilmastonmuutoksen ja luontokadon hälyttävään etenemiseen (Koneen Säätiö, 2024). Koneen Säätiön rahoituspäätös koski ainoastaan Metsän vuoro -hanketta, jonka tavoitteena oli nostaa ympäristöviranomaisten ja eturivin tutkijoiden ääntä kuuluviin sekä voimistaa keskustelua kestävästä metsänkäytöstä (Koneen Säätiö, 2023). Koneen Säätiö ei ole rahoittanut Elokapinan toimintaa millään muulla tavoin, ja se on ollut viestinnässään selkeä siitä, että ympäristöaktivistiryhmä ei saa käyttää hankkeeseen

myönnettyä rahoitusta mihinkään muuhun sen toimintaan (Koneen Säätiö, 2024). Tästä huolimatta rahoituspäätöksen myötä Koneen Säätiö alkoi saada osakseen voimakasta kritiikkiä mediassa.

Kritiikki ylti, kun vuoden 2024 syyskuussa Elokapina osallistui ruotsalaisen kosteikoiden ennallistamista ajavan ryhmän Återställ Våtmarker -liikkeen aktivismitekoon, jossa Suomen Eduskuntalon pylvää sotkettiin punaisella maalilla. Elokapina ja Återställ Våtmarker -liike tekevät yhteistyötä ja ovat molemmat osa vuonna 2018 perustettua maailmanlaajuisista ympäristöliikettä Extinction Rebellionia. Eduskuntatalon aktivismiteon motiivina oli vastustaa sitä, että suomalainen valtionyhtiö Neova eli Vapo nostaa Ruotsissa turvetta. Återställ Våtmarker -liikkeen mukaan Neova nostaa turvetta Ruotsissa ennennäkemättömällä tavalla (Helsingin Sanomat, 2024a). Elokapina puolestaan perusteli osallistumistaan tarkoituksena nostaa näyttävällä tavalla esiin ilmastokriisin kiihtyminen ja siihen vaikuttavat tekijät (Helsingin Sanomat, 2024a). Mielenilmaus tuomittiin vahvasti eri uutismedioissa ja sosiaalisessa mediassa (Ranta, 2024). Yhdeksän mielenilmaukseen osallistuneen aktivistin toimet etenivät myös poliisin syyteharkintaan (Poliisi, 2024). Tapaus aiheutti paljon julkista keskustelua, jossa Koneen Säätiö yhdistettiin sekä Eduskuntataloon kohdistuneeseen mielenilmaukseen että Elokapinan toimintaan yleisesti.

Organisaation kriisi määritellään äkillisenä ja odottamattomana tapahtumana, joka uhkaa häiritä organisaation toimintaa ja muodostaa uhan organisaation maineelle tai taloudelle (Coombs, 2007, s. 164), joten kutsun tässä tutkimuksessa Koneen Säätiön ympäristöaktivismin tukemisen aiheuttamaa merkittävää negatiivista julkisuutta kriisiksi. Tässä tapauksessa kriisi muodostui Koneen Säätiön päätöksestä rahoittaa Elokapinaa, ja ylti entisestään Elokapinan järjestämän mielenilmauksen myötä. Tutkimuksessa käytän aineistona uutisartikkeleita, joissa käsitellään Koneen Säätiön saamaa kritiikkiä päätöksestään rahoittaa ympäristöaktivismia. Artikkeleissa Koneen Säätiö saa kritiikkiä Elokapinan tukemisesta ennen ja jälkeen Eduskuntatalon mielenilmauksen.

Aineiston uutisartikkeleita tutkimalla voidaan selvittää, millaisia jännitteitä ympäristöaktiivisuuden tukeminen synnyttää mediassa. Tavoitteeseen vastaamista ohjaavat seuraavat tutkimuskysymykset:

1. Millaisia kehyksiä uutismediassa liitettiin Koneen Säätiön päätökseen rahoittaa Elokapinan hanketta?
2. Miten taustalla vaikuttavat ideologiat ja valtarakenteet näkyvät näissä kehyksissä?

Vastaan tutkimuskysymyksiin analysoimalla sitä, millaisia kehyksiä julkisessa keskustelussa liitettiin Koneen Säätiön päätökseen rahoittaa Elokapinan hanketta. Koneen Säätiön rahoituspäätökseen liittyviä kehyksiä tutkimalla voin selvittää, miten organisaation vastuullisuuskriisi kehystetään mediassa, ja millä tavoin kriisi muodostuu yhteiskunnallisessa kontekstissa. Aihetta on tärkeää tutkia, koska kriisiviestinnän tutkimus on keskittynyt paljolti organisaatioiden omiin viestinnällisiin valintoihin, vaikka todellisuudessa kriisit muodostuvat aina osana laajempaa yhteiskunnallista kontekstia. Näin tutkimukseni antaa uuden näkökulman kriisiviestinnän tutkimukseen ja tutkimuksen tulokset voivat auttaa organisaatioita myös käytännössä.

Koneen Säätiö itse kiisti osallisuutensa mielenilmaukseen (Yle, 2024) ja poliisitutkinnassa ei ilmennyt yhteyttä säätiön ja mielenilmauksen välillä (Poliisi, 2024). Tästä huolimatta monet tahot tuomitsivat Koneen Säätiön päätöksen rahoittaa Elokapinaa. Koneen Säätiön näkökulmasta vastuullisena tekona alkanut toimi johti yllättäen ja heistä riippumatta laajaan kriisiin, jossa koko organisaation vastuullisuutta kyseenalaistettiin. Vaikka Koneen Säätiö ei toiminut laittomasti, tai kokenut toimineensa väärin, organisaation kriisi muodostui mediassa käydyn keskustelun pohjalta, ja uutismedia rakensi kriisiä monin eri kehyksin. Analysoimalla, millaisia diskursseja Koneen Säätiön rahoituspäätöksen julkisesta käsittelystä voi löytää, voin lisätä tietoa siitä, miten uutismedia osallistuu organisaatioiden vastuullisuuskeskusteluun, ja näin tutkimuksen tulokset voivat antaa organisaatioille konkreettisemmän ymmärryksen siitä, miten heidän kannattaa varautua vastaaviin tilanteisiin tulevaisuudessa.

1.2 Aineisto

Tutkimuksen aineisto koostuu verkkouutisartikkeleista, jotka käsittelevät Koneen Säätiön rahoituspäätöstä ja siitä aiheutunutta laajaa mediahuomiota. Koneen Säätiön rahoituspäätöksen aiheuttama mediahuomio ja siitä seurannut organisaation kriisi on valittu tutkimuksen aiheeksi sen perusteella, että säätiön päätöksestä on käyty poikkeuksellisen laajaa keskustelua mediassa, ja myös säätiö itse on pyrkinyt kriisiviestinnän keinoin hallitsemaan mainettaan kohun aikana. Halusin valita tutkimukseen sellaisen tapauksen, jossa kriisiviestintästrategiat ovat selkeästi nähtävissä ja media on muodostanut erilaisia tulkintoja tilanteesta. Koneen Säätiön tapaus on valittu aineistoksi myös sillä perusteella, että tapaus on tuore ja ajankohtainen.

Uutismediassa julkaistut artikkelit kerättiin mediaseurantatyökalun Retrieverin avulla. Tutkimusaineisto koostuu kuudesta uutismediassa julkaistusta artikkelista, jotka koskevat Koneen Säätiön rahoituspäätöstä Elokapinan hankkeelle. Kerääminen tapahtui hakemalla työkalusta Boolean hakukielellä käyttäen hakusanoja: "Koneen Säätiö*" ja Elokapina*. Tulokset rajattiin hakutyökalulla uutismediaan.

Hakutyökaluun lisättiin aikarajaus niin, että sain tuloksia alkaen 2023 syyskuusta, jolloin ensimmäisen kerran uutisoitiin Koneen Säätiön rahoituspäätöksestä Elokapinalle. Päätin haun aikarajauksen vuoden 2024 lokakuuhun, sillä kiivain keskustelu aiheesta käytiin vuoden 2024 syyskuussa Elokapinan eduskuntataloon suuntautuneen mielenilmauksen aikaan. Aineistoon valittiin siis tekstejä liittyen sekä vuoden 2023 syyskuun rahoituspäätökseen että vuoden 2024 syyskuun mielenilmaukseen, sillä tulkintani mukaan kyse ei ole kahdesta irrallisesta kriisistä, vaan yhdestä eskaloituvasta kriisistä, jossa kaksi vaihetta muodostaa selkeän jatkumon. Kriisin ensimmäinen vaihe on vuoden 2023 syyskuussa ilmoitettu, negatiivisen mediahuomion saanut rahoituspäätös ja toinen vaihe on vuoden 2024 syyskuussa tapahtunut Elokapinan mielenilmaus, jossa Koneen Säätiö sai jälleen laajaa ja negatiivista mediahuomiota.

Sain mediaseurantatyökalusta hakutulokseksi kaikki uutismedian artikkelit, jotka yhdistivät jollakin tapaa Koneen Säätiön Elokapinaan. Hakutulokseksi sain 31 artikkelia, jotka kävin kaikki yksityiskohtaisesti läpi. Valitsin tästä aineistosta tutkimukseeni syväanalysoitavaksi kuusi sellaista artikkelia, jotka rakentavat keskenään erilaisia tulkintakehyksiä Koneen Säätiön yhteydestä Elokapinaan. Valitsin aineiston artikkelit myös mahdollisimman erilaisista uutismedioista.

Taulukko 1. Aineistotaulukko.

Kirjoittaja	Tekstin tyyppi	Media	Otsikko	Päivämäärä
Sanna Ukkola	Kolumni	Iltalehti	Kadulla retkottavat kirkujat palkittiin 0,2 miljoonalla eurolla – Mitä täällä tapahtuu? Koneen Säätiö, heittäkää rahanne mieluummin takkaan	31.8.2023
Mikko Riikilä	Uutisartikkeli	Metsälehti	Koneen Säätiö tukee huuhaata – metsäala ihmettelee	1.9.2023
Miska Rantanen	Uutisartikkeli	Helsingin Sanomat	Tästä syystä Koneen säätiö haluaa tukea Elokapinaa – ”Kyse merkittävistä asioista”	2.10.2023
Rauno Taskinen	Mielipidekirjoitus	Savon Sanomat	Tukeeko Koneen Säätiö kansalaistottelemattomuutta?	11.6.2024
Tuntematon	Kolumni	Suomen Uutiset	Antikainen: Koneen Säätiö sponsoroi Elokapinan hyökkäyksen demokratiaa vastaan	25.9.2024
Elina Ranta	Uutisartikkeli	Taloussanomat / Iltasanomat	Koneen Säätiö on tukenut taloudellisesti Elokapinaa – säätiön johtaja kommentoi nyt iskua Eduskuntataloon	25.9.2024

Taulukossa 1. esittelen tutkimuksen aineiston artikkelit julkaisujärjestyksessä. Artikkeleista kolme on uutisartikkeleita, yksi on kolumni ja yksi on mielipidekirjoitus. Aineiston artikkelit ovat julkaistu seuraavissa uutismedioissa: Metsälehti, Helsingin Sanomat, Savon Sanomat, Suomen Uutiset, Taloussanomat (Iltasanomat) ja Iltalehti. Suomen Uutisissa julkaistun artikkelin kirjoittaja ei ole tiedossa, joten olen merkinnyt sen taulukkoon tuntemattomana.

1.3 Menetelmä

Tässä tutkimuksessa käytän ensisijaisena analyysimenetelmänä kehysanalyysia, koska se tarjoaa johdonmukaisen tavan selittää viestinnän valtarakenteita ja auttaa ymmärtämään, millä tavoin esimerkiksi teksti rakentaa tietoa, ja miten se vaikuttaa vastaanottajan tietoisuuteen (Entman, 1993, s. 52). Kehyksien analyysia voidaan soveltaa kaikenlaisiin teksteihin, kuten puheeseen, lausuntoihin, uutisteksteihin tai romaaneihin (Entman, 1993, s. 52). Tässä tutkimuksessa tarkastelen kehyksiä uutismedioissa julkaistuissa teksteissä – uutisartikkeleissa, kolumneissa ja mielipidekirjoituksissa. Tälle aineistolle kehysanalyysi on looginen valinta, koska se tarjoaa hyvän perustyökalun mediatutkimukseen (Karvonen, 2000, s. 78). Kehysanalyysia voidaan käyttää työkaluna journalistisen maailman hahmottamisessa, sekä tekstien tuottamisen ja vastaanoton analyysissa (Karvonen, 2000, s. 78). Konkreettisen sovellettavuutensa vuoksi kehysanalyysi on menetelmänä sopiva tähän tutkimukseen (Karvonen, 2000, s. 78). Kehysanalyysi myös sopii tutkimukseen, jossa aineisto ei ole laaja – kehysanalyysi ei ole menetelmänä raskas, joten se antaa minulle mahdollisuuden tarkastella syvällisesti ja yksityiskohtaisesti tarkempaan analyysiin valittua kuutta artikkelia.

Tässä tutkimuksessa sovellan myös kriittisen diskurssianalyysin elementtejä, jotta voin täydentää kehysanalyysiani ja tuoda siihen syvyyttä. Kriittisen diskurssianalyysin elementtien soveltaminen antaa minulle mahdollisuuden tutkia syvemmin kehysten roolia osana laajempaa yhteiskunnallista keskustelua. Tuon menetelmään diskursiivista näkökulmaa tarkastelemalla kehyksissä esiintyviä kielellisiä ja retorisia keinoja, identiteettien ja toimijuuksien rakentumista sekä vallan ja ideologian ilmentymiä. Jørgensenin & Phillipsin (2011, s. 5) mukaan kriittistä diskurssianalyysia voidaan tehdä myös niin, että tutkija rakentaa oman kokonaisuuden yhdistämällä elementtejä eri diskurssianalyttisistä lähestymistavoista ja tarvittaessa myös diskurssianalyysin ulkopuolisista näkökulmista. Tällainen moninäkökulmainen työskentely ei ole ainoastaan sallittua, vaan sitä pidetään myönteisenä useimmissa diskurssianalyysin muodoissa (Jørgensen & Phillips 2011, s. 5).

Kriittiseen diskurssianalyysiin on olemassa monia erilaisia lähestymistapoja, mutta niitä kaikkia yhdistää se, että ne näkevät diskurssit osaksi tiedon rakentajina, subjekteina ja sosiaalisina suhteina (Jørgensen ja Phillips, 2002, luku 3). Samaan aikaan näissä kaikissa lähestymistavoissa pyritään tekemään tekstilähtöistä diskurssianalyysiä, eli pyritään järjestelmällisesti analysoimaan kielen käyttöä ja sen sosiaalisia käytäntöjä suhteessa laajempiin sosiaalisiin käytäntöihin, jonka osana diskurssi on. Diskurssit ennen kaikkea reflektovat sosiaalisia rakenteita, osallistuvat sosiaalisiin rakenteisiin sekä muokkaavat ja uudelleenmuokkaavat niitä (Jørgensen ja Phillips, 2002, luku 3).

Kehysanalyysi ja kriittinen diskurssianalyysi sopivat hyvin yhteen, koska sekä kehyksen että diskurssin käsite ovat konstruktionistisia ja kattavat suunnilleen saman alueen omilla määritelmillään (Karvonen, 2000, s. 83). Kehysteoria ja diskurssiteoria ovat alkaneet muistuttamaan toisiaan, vaikka niillä on myös paljon eroja (Karvonen, 2000, s. 84). Diskursseja analysoidessa keskitytään sosiaalisiin käytäntöihin, sekä siihen, miten merkityksyksiköt saavat identiteettinsä siitä, miten ne eroavat toisistaan, kun taas kehyksiä analysoidessa keskitytään hahmojen tunnistamiseen, sekä tilannekontekstiin ja sen ymmärtämiseen (Karvonen, 2000, s. 84). Karvosen (2000, s. 84) mukaan diskurssien kohdalla voidaan ajatella, että kieli paremminkin puhuu ihmisiä, kuin ihmiset kieltä. Sen sijaan kehyksissä korostuu enemmän ihmisten retorinen luovuus asioiden määrittelemisessä, sekä ihmisten taito artikuloida uusia osuvia ilmaisuja jatkuvasti muuttuvan maailman tapahtumille (Karvonen, 2000, s. 84).

Karvosen (2000) näkemykset kehyksien ja diskurssien samankaltaisuudesta, sekä Jørgensenin & Phillipsin (2011) lausunnot kriittisen diskurssianalyysin moninäkökulmaisen työskentelytavan positiivisista puolista mielestäni perustelevat hyvin kehysanalyysin täydentämistä kriittisen diskurssianalyysin elementeillä. Uskon, että kehysanalyysi yksin ei anna tarpeeksi syvällisiä tuloksia aineistostani, mutta samaan aikaan kriittisen diskurssianalyysin soveltaminen sen koko kapasiteetissaan olisi tämän tutkimuksen pienelle aineistolle liian raskas menetelmä.

2 Uutismedian kehystämät kriisit

Uutismedian käyttämää valtaa ja kehystämisen vaikutusvaltaa on tutkittu laajasti. Samoin kriisiviestinnästä ja organisaatioiden maineenhallinnasta löytyy paljon aikaisempaa kirjallisuutta. Valtaosa organisaation kriiseihin liittyvästä tutkimuksesta keskittyy organisaation omaan viestintään ja strategioihin. Tämä tutkimus tarkastelee organisaation kriisiä uutismedian rakentamana ilmiönä, median kehyksien kautta. Tutkimuksella pyrin tarjoamaan realistisemman ja yhteiskuntakeskeisemmän näkökulman kriisin muotoutumiseen kuin pelkästään organisaation omaan kriisiviestintään keskittyvä näkökulma. Yhteiskuntakeskeinen näkökulma kriisiviestintään tuo lisäarvoa aihepiiriin liittyvään tutkimusperinteeseen ja aiempaan kirjallisuuteen.

Luvussa 2.1 tarkastelen organisaatioiden kriisejä uutismedian kontekstissa. Käsittelen ensin kriisejä osana organisaatioiden toimintaa ja sen jälkeen median roolia kriisissä. Lopuksi luvussa 2.1 käsittelen lyhyesti organisaatiolähtöistä signalointia, eli sitä, miten organisaatiot voivat tiedostamattaan välittää viestejä yleisölle. Luvussa 2.2 käsittelen kehysteoriaa viestinnän ja journalismin näkökulmasta. Ensin avaan auki kehystämisen käsitteen ja käyn läpi kehysanalyysia. Sen jälkeen käsittelen uutismediassa esiintyviä kehyksiä. Lopuksi luvussa 2.3 esittelen diskurssianalyysin, avaan auki diskurssin käsitteen ja vertailen sitä kehystämisen käsitteeseen.

2.1 Kriisit uutismediassa

Aiemmat tutkimukset osoittavat, että uutismedia ei ainoastaan raportoiv organisaatioiden kriiseistä, vaan se myös määrittelee ja kehystää niitä (Entman 1993; Karvonen 2000). Se, minkälaiseksi kriisi rakentuu yleisön silmissä ja, millaisina kriisin eri osapuolet näyttäytyvät, riippuu paljon uutismedian valinnoista, korostuksista ja kielellisistä esitystavoista (McCombs ja Shaw, 1972). Median kehystyksissä yhdistyvät journalistiset käytännöt, uutiskriteerit ja institutionaaliset toimintatavat, jotka johtavat erilaisten mielikuvien syntymiseen (McCombs ja Shaw, 1972).

Tässä luvussa tarkastelen sitä, miten myös organisaatioiden kriisien kohdalla uutismedia toimii portinvartijana ja todellisuuden rakentajana. Käsittelen sitä, miksi uutismedia on keskeinen kriisien rakentaja ja mitä asioita tulee ottaa huomioon, kun tarkastellaan kriisien muodostumista uutismediassa.

2.1.1 Kriisit osana organisaatioiden toimintaa

Kriisinhallintaa on tutkittu laajasti, mutta kriisille ei ole olemassa yhtä yleisesti hyväksyttyä määritelmää (Coombs, 2007, luku 1). Coombsin (2007, s. 164) määritelmän mukaan kriisi on äkillinen ja odottamaton tapahtuma, joka uhkaa häiritä organisaation toimintaa ja muodostaa uhan organisaation maineelle tai taloudelle. Kriisi voi vahingoittaa sidosryhmiä fyysisesti, henkisesti ja/tai taloudellisesti. Sidosryhmällä tarkoitetaan tässä kontekstissa henkilöä tai ryhmää, johon organisaation toiminnalla on vaikutusta (Bryson, 2004, s. 22). Sidosryhmällä voidaan myös tarkoittaa tai sellaista henkilöä tai ryhmää, joka voi esittää vaatimuksia liittyen organisaation huomioon, resursseihin tai tuloksiin (Bryson, 2004, s. 22).

Kriisi ei välttämättä ole tilanne, jonka voi tunnistaa helposti kriisiksi. Coombsin (2007, luku 1) mukaan kriisit ovat kokemuksenvaraisia ja niiden olemassaolo perustuu siihen, miten ne nähdään ja koetaan. Tämä tarkoittaa sitä, että sidosryhmien näkemys määrittää sen, onko jokin tilanne kriisi vai ei (Coombs, 2007, luku 1). Mikäli jokin organisaation sidosryhmistä kokee, että organisaatio on kriisissä, kriisi on silloin aina olemassa. Eli esimerkiksi se, että organisaatio itse ei tiedosta kriisiä, ei tarkoita, ettei kriisiä olisi. Tämä on keskeinen huomio tämän tutkimuksen kannalta, sillä monesti organisaation kriisi voi muodostua mediassa ilman, että organisaatio itse ajattelisi olevansa kriisissä. Kriisi määritellään sellaiseksi tapahtumaksi, joka vaikuttaa koko organisaation maineeseen tai sillä on potentiaalinen mahdollisuus vaikuttaa organisaation maineeseen (Coombs, 2007, luku 1). Koneen Säätiön saaman laajan ja julkisen kritiikin perusteella määrittelen

tapahtuman kriisiksi. Analyysiluvussa selvitan, miten sidosryhmät muodostivat tässä tilanteessa kriisin mediassa.

Tässä tutkimuksessa keskitytään tarkastelemaan kriisin muodostumista uutismediassa. Uutismedian rooli kriiseissä on merkittävä, koska osa sidosryhmistä saa tiedon kriisistä uutisraporteista (Coombs, 2007, s. 164). Nykyiset viestintäteknologiat ovat muokanneet kriisinhallintaa – ne mahdollistavat viestin välittymisen hyvin helposti ja nopeasti (Coombs, 2007, luku 1). Vaikka kriisit voivat monesti olla paikallisia ja unohtua nopeasti, modernit viestintäteknologiat tekevät kriiseistä entistä näkyvämpiä ja maailmanlaajuisia - kaikki tieto on saatavilla digitaalisesti siitä riippumatta, missä päin maailmaa kriisi tapahtuu (Coombs, 2007, luku 1). Tämän vuoksi on erityisen tärkeää tutkia, miten kriisit muodostuvat näiden viestintäteknologioiden välityksellä.

Kriisissä organisaation toiminta yleensä poikkeaa siitä, miten sidosryhmät odottavat organisaation toimivan (Coombs, 2007, luku 1). Usein sidosryhmien mielestä organisaation toiminnan tulisi esimerkiksi heijastaa yhteiskunnassa vallitsevia arvoja (Coombs, 2007, luku 1). Kun sidosryhmät kokevat, että näin ei ole tapahtunut, voi ilmaantua suuttumusta ja ärsytystä – näin sidosryhmän ja organisaation välinen suhde vaarantuu (Coombs, 2007, luku 1). Kriisi antaa siis ihmisille syyn ajatella organisaatiosta negatiivisesti (Coombs, 2007, s. 164) ja kriisi on aina uhka organisaatiolle, koska se voi vahingoittaa organisaation mainetta ja vaikuttaa siihen, miten sidosryhmät toimivat organisaation kanssa (Coombs, 2007, s. 163). Kriisin jälkeisellä viestinnällä voidaan korjata mainetta ja ehkäistä mainehaittoja (Coombs, 2007, s. 163). Maineella tarkoitetaan ”sidosryhmien tekemää kokonaisarviota siitä, miten hyvin organisaatio täyttää heidän odotuksensa aiemman toiminnan perusteella” (Wartick, 1992, s. 34). Maine muodostuu sen tiedon välityksellä, mitä sidosryhmät saavat organisaatiosta (Fombrun ja van Riel, 2004, s. 4), mikä tekee medianäkyvyyden ymmärtämisestä tärkeän osan maineenhallintaa.

Kriisiviestinnästä ja maineenhallinnasta puhuessa on kuitenkin tärkeää tiedostaa, että kaikissa kriiseissä viestinnän ensimmäinen prioriteetti tulee olla suojella sidosryhmiä mahdolliselta vahingoittumiselta – maineen suojelemisen ei siis tule olla tärkein prioriteetti kriisin jälkeisessä viestinnässä (Coombs, 2007, s. 165). Tässä tutkimuksessa ei keskitytä siihen, miten hyvin organisaatiot onnistuvat kriisiviestinnässään, vaan siihen, miten uutismedia kehystää organisaation tavoitteleman maineenhallinnan kriisin aikana ja sen jälkeen. Tutkimuksessa selvitän, onko uutismedia samoilla linjoilla sen narratiivin kanssa, mitä organisaatio pyrkii tilanteesta rakentamaan. Tästä näkökulmasta voimme siis tarkastella esimerkiksi sitä, näkeekö media organisaation narratiivin ensisijaisena yrityksenä suojella omaa mainettaan vai sidosryhmien etua.

2.1.2 Median rooli kriisissä

Koska media toimii usein näyttämönä organisaatioiden kriiseille, sillä on merkittävä rooli portinvartijana ja todellisuuden rakentajana. McCombs ja Shaw (1972) tutkivat sitä, miten joukkoviestimet määrittävät julkisen keskustelun aiheet. Tutkimus keskittyi median ja politiikan tutkimukseen, mutta heidän näkemyksensä soveltuu hyvin myös tähän tutkimukseen, missä tarkastellaan organisaatioiden kriisejä ja sitä, miten uutismedia ne esittävät. Toimittajilla ja muilla uutismedian työntekijöillä, jotka valitsevat mitä uutisia esitetään ja miten, on suuri rooli poliittisen todellisuuden luomisessa (McCombs ja Shaw, 1972, s. 176). Journalismilla on valta määrittää se, mitkä asiat ovat tärkeitä ja, mitkä asiat nousevat julkiseen keskusteluun (McCombs ja Shaw, 1972, s. 176). Uutismedia ei toki voi vaikuttaa siihen, *miten* ihmiset ajattelevat, mutta sillä on valta vaikuttaa siihen, *mistä* asioista ihmiset milloinkin ajattelevat (Cohen, 1963, s. 13). McCombsin ja Shaw'n (1972, s. 180) empiirinen tutkimus osoitti, että uutismedia todella muokkaa ihmisten todellisuuskäsitystä ja ihmiset pitävät tärkeänä juuri niitä asioita, joita media korostaa. Tämä oleellisesti tukee väitettäni siitä, että uutismedialla on valta määrittää, miten organisaation kriisi muodostuu ja, miten yleisö suhtautuu siihen.

Kun tarkastellaan organisaation kriisiä uutismediassa, on siis otettava huomioon, että media ei ainoastaan raportoi kriisistä, vaan se myös tavalla tai toisella rakentaa kriisille jonkinlaisen narratiivin. Voisi siis sanoa, että kriisi ei ole pelkästään jokin tapahtuma, vaan myös se tapa, miten siitä julkisesti viestitään ja kirjoitetaan. Koska todistetusti yleisö omaksuu uutismedian luoman käsityksen siitä, mikä on tärkeää, yksittäiset uutismediat yhdessä siis tuottavat poliittisen todellisuuden, missä elämme (McCombs ja Shaw, 1972, s. 184).

Portinvartijateorian (Shoemaker ja Vos, 2009) mukaan media valikoi ja muokkaa tietoa ennen sen julkistamista. Tällä prosessilla uutismediassa valikoidaan, mitkä tapahtumat ja aiheet pääsevät yleisön tietoisuuteen, sekä millä tavalla ne esitetään yleisölle. Shoemakerin ja Vosin (2009, s. 31) teorian mukaan portinvartijaprosessi ei ole koskaan neutraali – siihen vaikuttaa hyvin monenlaiset intressit ja voimat. Portinvartijaprosessi on monitasoinen ja siihen, mitä julkaistaan ja, miten se esitetään vaikuttaa seuraavat asiat: toimittajien henkilökohtaiset arvot ja kokemukset (Shoemaker ja Vos, 2009, luku 3), uutistoimitusten päivittäiset käytännöt ja rutiinit (Shoemaker ja Vos, 2009, luku 4), median omistajuus ja kaupalliset intressit (Shoemaker ja Vos, 2009, luku 5), laajemmat yhteiskunnalliset rakenteet ja normit (Shoemaker ja Vos, 2009, luku 6), sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset tekijät (Shoemaker ja Vos, 2009, luku 7).

Shoemaker ja Vos (2009, luku 10) mainitsevat, että sosiaalinen media on muuttanut portinvartijaprosessia – uutismedia yksin ei pääätä, mitkä aiheet valikoidaan yleisön tietoisuuteen. Tämän tutkimuksen kohdalla se on olennaista, sillä organisaation kriisi voi myös lähteä liikkeelle sosiaalisesta mediasta ja kasvaa siellä suureksi. Tällaisessa tilanteessa uutismedioilla on paine myös tarttua aiheeseen ja julkaista tietoa tilanteesta omalla alustallaan, sillä tilanne kiinnostaa yleisöä. Digitaalisen median murros on muutenkin tuonut muutoksia organisaatioiden kriisien syttymiseen ja etenemiseen. Digitaalisen median aikakaudella viestintä on tyypillisesti hajautettua, kaksisuuntaista, demokraattista ja yksilöiden tarpeista lähtöistä (Seppänen ja Väliaverronen, 2024, luku 2). Tämä tarkoittaa sitä, että kriiseillä on mahdollisuus levitä nopeasti ja laajalle –

potentiaalisesti jopa ympäri maailmaa, mikä olisi ollut ennen digitaalisen median murrosta lähes mahdotonta, tai ainakin hyvin harvinaista.

2.1.3 Organisaatiolähtöinen signaointi

Merkitysten rakentumista uutisteksteissä voidaan siis tarkastella kehystämisen ja diskurssien kautta. Seuraavaksi käsittelen signaoinnin käsitettä, jotta voin myöhemmässä analyysissä paremmin ymmärtää, millaisina viesteinä organisaation toiminta tulkitaan kriisitilanteessa.

Palmierin ja Roccin (2023) mukaan erilaiset merkit, kuten sanat, sekä kielelliset että ei-kielelliset toiminnot, voivat toimia strategisesti viestintätapahtumassa, tai vaihtoehtoisesti muodostua viestinnällisten ongelmien lähteeksi. Vaikka jotkin strategisen viestinnän osa-alueet, kuten missio, visio ja strategia, perustuvat avoimeen viestintään, toiset, kuten imago ja maine, liittyvät enimmäkseen signaaleihin, joita organisaation toimet lähettävät ja joita sidosryhmät tulkitsevat havainnoidessaan niitä. On siis tärkeää tutkia, miten organisaation ei-kielelliset toimet toimivat signaaleina ja tarkemmin määrittää näitä prosesseja, jotta voimme paremmin ymmärtää ja selittää, miten viestintästrategiat toimivat ja miksi viestintäongelmia syntyy (Palmieri ja Rocci, 2023).

Koskaan viestinnässä yleisö ei ole passiivinen vastaanottaja, edes yksisuuntaisessa "alhaalta ylös" viestinnässä (Palmieri ja Rocci, 2023). Viestin vastaanottajat tuottavat ja välittävät tarkoitusta, mikä vaatii aktiivista toimintaa - yleisö ei siis ainoastaan pura viestiä, vaan tekee päätelmiä, joissa se yhdistää tekstin sisältämän tiedon kontekstuaaliseen tietoon. Palmieri ja Rocci (2023) korostavat sitä, että viestintää ei pidä arvioida pelkästään sanallisen viestinnän kannalta, sillä "teot puhuvat sanoja äänekkäämmin". Tämä on keskeistä tutkimukseni kannalta, sillä Koneen Säätiön tapauksessa uutismedia tarttui nimenomaan säätiön toimeen, ei sen sanalliseen viestintään. Koneen Säätiön teko, eli päätös rahoittaa Elokapiinan hanketta, ajoi

organisaation kriisiin, kun uutismediassa kristisoitiin ja arvioitiin tekoa monin eri tavoin. Toisin sanoen, organisaation ei-kielelliset toimet johtivat viestintäongelmaan, jota tässä tutkimuksessa tarkastelen.

2.2 Kehysteoria viestinnän ja journalismin näkökulmasta

Tässä tutkimuksessa kehysteoria (Goffman, 1974; Entman, 1993) antaa näkökulman tarkastella sitä, miten organisaatioiden kriisejä rakennetaan ja määritellään uutismediassa. Kehysanalyysin käsitteen on luonut Erving Goffman vuonna 1974 ja viestinnällisesti sen on jäsentänyt Robert M. Entman vuonna 1993. Myös monet muut tutkijat ovat myöhemmin tutkineet kehyksiä ja kehystämistä. Murray Edelman (1988) on puolestaan luonut teorian poliittisesta symboliikasta ja vallan kielestä – tätä näkökulmaa käytän tutkimuksessa tarkastelemaan sitä, miten kehykset tuottavat ideologisesti latautuneita todellisuuksia. Seuraavaksi käsittelem Goffmanin, Entmanin ja Edelmanin näkökulmia kehysanalyysiin.

2.2.1 Kehysanalyysi

Goffmanin (1974, s. 13) mukaan kehyksillä voidaan jäsentää sosiaalisia kokemuksia – tarkalleen ottaen sellaisia kokemuksia, jotka tapahtuvat yksilön mielessä hänen sosiaalisessa elämässään. Goffmanin kehysanalyysi ei siis jäsennä sosiaalista elämää eikä yhteiskuntaa, vaan nimenomaan sitä, mitä ja miten yksilö kokee, jossakin tilanteessa. Hänen mukaansa kehykset ovat sosiaalisen elämän keskiössä ja ne auttavat ihmisiä ymmärtämään erilaisia tilanteita – mitä tilanteessa tapahtuu ja miten siihen tulisi suhtautua. Goffman (1974, luku 4) ei kuitenkaan näe kehyksiä ainoastaan apuvälineinä todellisuuden ymmärtämiseksi, vaan hänen mukaansa kehysten kautta tilanteet muodostuvat sosiaalisesti mielekkäiksi.

Goffmanin (1974, luku 2) mukaan kehykset siis kuvaavat todellisuutta, mutta ne myös muokkaavat ja rakentavat sitä. Hänen mukaansa kehykset ohjailevat sitä, mitä ihmiset pitävät esimerkiksi hyväksyttävänä, poikkeavana, uhkaavana tai normaalina. Kehykset eivät siis koskaan ole neutraaleja, vaan ne tarjoavat ihmisille tulkinnan kohteeksi osia todellisuudesta. Kehykset jäsentelevät ja rajaavat, mitä ihmiset näkevät olennaisena – ne näyttävät joitakin osia ja samaan aikaan piilottavat toisia osia (Goffman, 1974, luku 2).

Goffman (1974, s. 22) tunnistaa kaksi pääkehystä: luonnolliset kehykset ja sosiaaliset kehykset. Luonnolliset kehykset ovat sellaisia, jotka ilmenevät ilman minkäänlaista ohjaamista tai johtamista (Goffman, 1974, s. 22). Mikään tahallinen toimija ei siis puutu näiden luonnollisten kehysten syntymiseen tai lopputulokseen. Sosiaaliset kehykset puolestaan jäsentyvät ihmistoiminnan kautta (Goffman, 1974, s. 22). Sosiaalisten kehysten avulla voidaan ymmärtää sellaisia tilanteita, jotka syntyvät jonkin halun tai tavoitteen seurauksena. Sosiaalisissa kehyksissä toimijuutta voidaan suostutella, imarrella, loukata ja uhata – tämän vuoksi sitä kutsutaan ohjatuksi toiminnaksi (Goffman, 1974, s. 22). Sosiaalinen kehys on siis aina lähtöisin ihmisen tarkoituksellisesta toiminnasta, kun taas luonnollinen kehys on lähtöisin tarkoituksettomasta tapahtumasta ja koostuu jatkumosta toimia, jotka ovat sekä aiheutettuja, että aiheutuneita (Goffman, 1974, s. 23). Esimerkiksi säätiedotuksessa luonnollinen kehys olisi sään tila ja sosiaalinen kehys olisi se uutislähetys, jossa säästä tiedotetaan (Goffman, 1974, s. 22). Tämän tutkimuksen kannalta keskeistä on tarkastella nimenomaan sosiaalisia kehyksiä - ne tarjoavat tulkintakehyksen ihmisten toiminnalle, kuten median esittelemille näkökulmille, Koneen Säätiön viestinnälle ja Elokapinan aktivismille.

Goffman (1974, luku 3) käyttää kirjassaan paljon termiä ”riisua”, kun puhutaan kehystämisestä. Tällä hän tarkoittaa sitä, että kehystäessä erilaiset tilanteet ”riisutaan” niiden laajemmasta kontekstista – eli toisin sanoen kehystäjä päättää, millaisen kontekstin rakentaa tilanteelle, mitä päättää näyttää ja mitä päättää jättää pois. Tämä tulkinta kehystämisestä on keskeinen tämän tutkimuksen kannalta, sillä kaikissa uutisartikkeleissa on nimenomaan aina jokin tilanne, joka on ”riisuttu” ja kehystetty

kirjoittajan valintojen mukaisesti. Vaikka kirjoittajan tarkoituksena olisi olla neutraali ja tasapuolinen, silti yksikään uutisartikkeli ei pysty esittämään jotakin tilannetta sen koko kontekstissa niin, että kaikki siihen liittyvät näkökulmat tulee käsitellyksi – tekstiin on aina täytynyt valita jokin tai joitakin näkökulmia. Näin uutisartikkelin kirjoittaja ”riisuu” tilanteen ja rakentaa sille kontekstin, eli luo kehystyksen. Kehyksiä esiintyy kaikissa uutisartikkeleissa ilman, että niitä edes välttämättä luotaisiin tarkoituksellisesti. Sen lisäksi lukijoiden tekemät tulkinnat uutisartikkelista synnyttävät erilaisia kehyksiä.

Toinen Goffmanin (1974, luku 3) teorian tärkeä käsite on ”*keying*”. Sanalle ei ole suoraa suomennosta, mutta termillä viitataan musikaaliseen sävellajin vaihtoon (engl. *key change*). Tämän vuoksi tässä tekstissä suomennan käsitteen ”*keying*” uudelleenvirittämisenä. Goffmanin uudelleenvirittämisen käsite perustuu ajatukseen, että sama sävelmä voi kuulostaa hyvin erilaiselta, kun se viritetään uuteen sävellajiin. Sillä tarkoitetaan siis ikään kuin tilanteen uudelleenkehystystä tai merkityksen säätämistä. Tällä tarkoitetaan siis sitä, että sama tilanne voidaan kehystysten avulla esittää hyvin erilaisissa valoissa. Toisin sanoen jokin kehys voidaan helposti virittää toiseen sävellajiin ja näin kehys saa kokonaan uuden merkityksen – itse tilanne pysyy koko ajan samana, mutta uudelleenvirityksen myötä se tulkitaan eri merkityksen kautta (Goffman, 1974, luku 3). Tässä tutkimuksessa tarkastellaan uutisartikkeleita, jotka esittävät tismalleen saman tilanteen mahdollisesti monilla eri tavoilla. Uudelleenvirittämisen käsite on tärkeä tämän tutkimuksen kannalta, koska analyysissa tutkitaan, esittääkö uutismedia saman tapahtuman esimerkiksi eri sävyissä tai eri vakavuuden asteissa. Goffmanin (1974, luku 3) tulkinta uudelleenvirittämisestä todistaa myös sen, että kehykset eivät ole pysyviä, vaan ne muuttuvat jatkuvasti ja niitä pystytään muokkaamaan.

Goffman (1974, luku 4) tuo esille myös käsitteen ”*fabrication*”, jonka suomennan tässä tutkimuksessa keinotekoisuutena, koska käsitteellä viitataan keinotekoiisiin kehyksiin. Keinotekoisilla kehyksillä tarkoitetaan tahallista harhaanjohtavaa kehystämistä. Käsite on kiinnostava tämän tutkimuksen kannalta, sillä tällaiset mahdolliset harhaanjohtavat

kehystykset uutismediassa voivat vahingoittaa Koneen Säätiön mainetta, jota organisaatio pyrkii kriisissä suojelemaan. Keinotekoisuuden käsite on keskeinen, kun tutkin myöhemmin analyysissa median roolia ideologisten merkitysten rakentajana.

2.2.2 Kehykset uutismediassa

Kehyksillä korostetaan jotakin informaation osaa viestittävästä asiasta, ja näin nostetaan esiin sen tärkeyttä kuulijalle (Entman, 1993, s. 53). Kehystyksellä voidaan siis tarkoituksellisesti kiinnittää yleisön huomio johonkin puoleen todellisuudesta, mikä tarkoittaa sitä, että samalla huomio suunnataan pois muista näkökulmista. Kehys voidaan määrittää yhtä paljon sen kautta, mitä siinä halutaan esittää kuin myös sen, mitä siitä on haluttu jättää ulkopuolelle (Entman, 1993, s. 44). Entmanin klassisen määritelmän mukaan kehystäminen voidaan siis määritellä seuraavanlaisesti:

Kehystäminen tarkoittaa sitä, että viestinnällisessä tekstissä valitaan joitakin havaittavan todellisuuden puolia ja nostetaan ne esiin erityisen merkittäviksi siten, että ne edistävät tietynlaista ongelman määrittelyä, syy–seuraussuhteen tulkintaa, moraalista arviota ja/tai ratkaisuehdotusta. (Entman, 1993, s. 52, oma suomennos)

Goffmanin (1974, luku 1) mukaan erilaiset toimijat kilpailevat siitä, minkälainen kehys saa vallan. Hän korostaa sitä, kuinka samasta tapahtumasta voi syntyä hyvin erilaisia tulkintoja. Tämä on keskeinen teema tässä työssä, sillä tarkastelen juuri sitä, muuttuiko Koneen Säätiön lähettämä viesti median kehyksissä joksikin muuksi, kuin miksi se oli tarkoitettu.

Edelmanin (1988) mukaan maailmassa on lukemattomia mahdollisia todellisuuksia, joista mikä tahansa voidaan herättää esiin muuttamalla sitä, miten asiat kehystetään. Mikäli näin on, uutismedialla todella on valta esittää ja luoda organisaatiosta haluamansa lainen todellisuus. Kehystyksen todellinen valta on siinä, että sillä voidaan painottaa ja nostaa esiin eri arvoja, ja korostaa jokin näkökulma toista tärkeämmäksi tai paremmaksi (Entman, 1993, s. 54). Uutistekstiin rakennettu kehys on siis todellisuudessa

vallankäyttöä (Entman, 1993, s. 55). Kehys heijastaa niiden toimijoiden identiteettiä ja arvoja, jotka ovat kilpailleet tekstin hallitsemisesta. Vaikka toimittajat pyrkisivät noudattamaan objektiivisen raportoinnin sääntöjä, he voivat silti huomaamattaan välittää uutistekstissä kehystyksiä, mitkä estävät yleisöä muodostamasta tasapainoista arviota tilanteesta (Entman, 1993, s. 56). Kehys voi esimerkiksi saada paljon vaikutusvaltaa kielenkäytössä silloin, kun sen avulla jokin termi vakiinnutetaan yleiseen käyttöön niin, että jonkin toisen termin käyttäminen voisi johtaa siihen, ettei yleisö ymmärrä viestiä tai pitää sitä epäuskottavana (Entman, 1993, s. 54). Ymmärtämällä kehystämisen käsitteen, pystymme ohjaamaan huomionsi siihen, miten tekstin kautta käytetään valtaa (Entman, 1993, s. 56).

Edelmanin (1988, s. 6) ideologista kehysanalyysiä, jossa kehykset nähdään vallankäytön ja poliittisen symboliikan välineinä, on usein sovellettu poliittisen viestinnän tutkimukseen. Tässä tutkimuksessa tuon Edelmanin näkemyksen kriisiviestinnän kontekstiin. Edelmanin (1988, s. 6–7) mukaan julkinen keskustelu rakentuu symbolisista esityksistä, joissa tapahtumia voidaan esittää niin, että ne ylläpitävät olemassa olevia valtarakenteita tai tarjoavat yksinkertaistettuja kertomuksia hyvästä ja pahasta, johtajien pätevyydestä tai kyvyttömyydestä sekä kansalaisten hyveellisyydestä tai korruptiosta. Edelmanin (1988, s. 6) mukaan on olemassa useita päällekkäisiä todellisuuksia, koska kaikkien ihmisten tilanteet ja tarkoitusperät ovat aina erilaisia. On siis haastavaa rakentaa esitys jostakin tilanteesta, ja se voidaan tehdä joko hyvin tai huonosti. Jotkin todellisuudet ovat osalle ihmisistä järkevämpiä kuin toisille (Edelman, 1988, s. 6).

2.3 Diskurssit vallan ja ideologian rakentajana

Kehysten lisäksi myös diskurssit tuottavat ja ylläpitävät ideologisia merkityksiä. Siinä missä kehystämisen viittaa tapoihin, joilla yksittäisiä tapahtumia tai ilmiöitä esitetään ja tulkitaan, diskurssit puolestaan kuvaavat laajempia merkitysjärjestelmiä, joiden puitteissa nämä kehykset rakentuvat. Kriittisen diskurssianalyysin keskiössä on diskurssin ja vallan dialektinen suhde – diskurssit ovat keskeisiä välineitä, joilla rakennetaan

valtasuhteita, mutta toisaalta samaan aikaan valta vaikuttaa siihen, millaisia diskursseja yhteiskunnassa tuotetaan ja miten niitä levitetään (Fairclough, 2010, luku 1). Kriittisessä diskurssianalyysissä keskitytään siihen, miten valtasuhteet ja eriarvoisuus vaikuttavat sosiaalisten epäoikeudenmukaisuuksien tuottamiseen (Fairclough, 2010, s. 8). Diskursseilla tuotetaan merkityksiä, jotka ohjaavat ihmisten ymmärrystä sosiaalisesta todellisuudesta (Fairclough, 2010, luku 1). Nämä tuotetut merkitykset puolestaan vaikuttavat siihen, miten tietyt ryhmät ja toimijat asemoidaan yhteiskunnassa.

Fairclough (2010, s. 8) näkee ideologiat ”vallan palveluksessa olevina merkityksinä”. Ne ovat siis tapoja esittää maailma tietyllä tavalla. Tällaiset esitykset voivat muuttua käytännön toiminnaksi, vuorovaikutuksen tavoiksi ja ”olemisen tavoiksi” eli identiteeteiksi, jotka edistävät valtasuhteiden epätasa-arvoisuuden vakiinnuttamista ja ylläpitämistä (Fairclough, 2010, s. 8). Kriittisessä diskurssianalyysissä tarkastellaan siis ideologioiden osuutta vallan palvelemisessa. Fairclough (2010, s. 8) mukaan ideologiat ovat myös alttiita kritiikille siksi, että ne voivat esittää tai selittää maailman ilmiöitä puutteellisesti tai harhaanjohtavasti.

Kriittisen diskurssianalyysin tavoitteena on tunnistaa yhteiskunnallisia epäkohtia, sekä tuottaa tietoa, joka voi tukea näiden epäkohtien mahdollista korjaamista (Fairclough 2010, s. 7). Kriittisessä diskurssianalyysissä siis arvioidaan, millaisia ideologisia vaikutuksia diskursseilla on ja miten ne vaikuttavat mahdollisuuksiin muuttaa yhteiskuntaa kohti tasa-arvoisempia ja oikeudenmukaisempia rakenteita (Fairclough 2010, s. 7). Kriittisen diskurssianalyysin näkökulmasta on diskurssi ei koskaan ole erillinen muusta sosiaalisesta todellisuudesta, vaan diskurssi on aina sen osa, joka rakentaa ja muokkaa todellisuutta osana laajempia yhteiskunnallisia prosesseja (Fairclough 2010, s. 3–4). Kriittisellä diskurssianalyysillä voidaan tarkastella sitä, miten diskurssit osallistuvat vallan rakentamiseen eri konteksteissa – tämän vuoksi kriittisen diskurssianalyysin elementtien hyödyntäminen uutisartikkeleiden tutkimisessä on luontevaa (Fairclough 2010, s. 3–4).

Faircloughn (1992) kriittisessä diskurssianalyysissa yhdistyy tekstin kielelliset piirteet, tekstin tuottamiseen ja vastaanottamiseen liittyvät prosessit, sekä laajempi yhteiskunnallinen käytäntö, johon viestintätapahtuma kuuluu. Kriittisessä diskurssianalyysissa olennaista on tutkia tekstin yhteyksiä sosiaalisiin ja kulttuurillisiin prosesseihin ja rakenteisiin (Jørgensen ja Phillips, 2002, luku 3). Kriittisessä diskurssianalyysissa keskitytään siihen, miten diskurssit tuottavat ja muuttavat tietoa, identiteettejä ja sosiaalisia suhteita (Fairclough, 1992). Täydennän kehysanalyysiani Faircloughn (1992) kriittisen diskurssianalyysin kolmitasoisella mallilla, jonka osat ovat: yksityiskohtainen tekstianalyysi kielitieteiden menetelmillä, makrososiologinen analyysi ja mikrososiologinen analyysi. Makrososiologisella analyysillä tarkoitetaan tekstin diskursiivista käytäntöä, eli tekstin tuottamiseen ja vastaanottamiseen liittyviä prosesseja. Mikrososiologisella analyysillä puolestaan tarkoitetaan tekstin sosiaalista käytäntöä, eli sitä, millaiseen laajempaan yhteiskunnalliseen käytäntöön viestintätapahtuma kuuluu.

Toisin sanoen kielenkäyttö on aina viestinnällinen tapahtuma, joka koostuu kolmesta ulottuvuudesta: teksti, diskursiivinen käytäntö ja sosiaalinen käytäntö. Fairclough on kehittänyt tämän kolmijakoisen mallin, jonka avulla diskursseja voidaan analysoida kriittisesti, koska diskurssit tuottavat ja muuttavat tietoa, identiteettejä ja sosiaalisia suhteita (Jørgensen ja Phillips, 2002). Faircloughn kolmitasoinen malli soveltuu erityisen hyvin tämän tutkimuksen kontekstiin, sillä se mahdollistaa aineiston analyysin sekä kielellisen tason kautta, että yhteiskunnallisen kontekstin kautta. Faircloughn mukaan kaikki kolme ulottuvuutta tulee käsitellä viestintätapahtuman diskurssianalyysissa (Jørgensen ja Phillips, 2002, s. 68), jonka vuoksi tutkimuksen analyysiluku on rakennettu näiden kolmen ulottuvuuden mukaisesti.

Kehystämisen ja diskurssien tarkastelu osoittaa, että uutismedia ei ainoastaan kuvaa todellisuutta, vaan myös aktiivisesti rakentaa sille merkityksiä. Kehystämisen kautta yksittäiset tapahtumat jäsenetään tietyistä näkökulmista, kun taas diskurssit muodostavat laajempia merkitysrakenteita, joissa nämä tulkinnat tuotetaan ja jaetaan.

Näin ollen sekä kehykset että diskurssit ovat keskeisiä välineitä, joiden kautta valtaa ja ideologisia merkityksiä tuotetaan ja ylläpidetään mediassa. Tässä luvussa esitellyt kehystämisen ja diskurssien käsitteet tarjoavat teoreettisen pohjan tutkimukseni analyysille.

3 Ympäristöaktivismi ja ideologiset jännitteet

Tämän luvun tarkoituksena on rakentaa käsitystä siitä, että Koneen Säätiön ja Elokapinan tapauksessa kyse on pohjimmiltaan erilaisista maailmankuvista, ideologioista ja valta-asetelmista. Voimakas reaktio rahoituspäätökseen viestii ennen kaikkea vahvoista tunteista ympäristöaktivismia kohtaan. Koneen Säätiön päätös rahoittaa ympäristöaktivismia oli poliittisesti ja ideologisesti herkkä, koska ympäristöaktivismi pyrkii siirtämään vallankäyttöä tai haastamaan olemassa olevia valtasuhteita (Fisher & Nasrin, 2021, luku 3). Uutismediassa näitä jännitteitä jäsennetään erilaisten kehysten ja diskurssien kautta, jotka määrittävät, millaisena ympäristöaktivismi, sen tavoitteet ja toimijat esitetään julkisessa keskustelussa.

Luvussa 3.1 ensin tarkastelen ensin säätiörahoituksen asemaa Suomessa, jonka jälkeen esittelen lyhyesti Koneen Säätiön ja Elokapinan yhteiskunnallisina toimijoina. Tämän jälkeen avaan tarkemmin tähän tutkimukseen valitun tapauksen taustoja ja tapahtumankulkua, jotta analyysia on helpompi seurata. Luvussa 3.2 sijoitan tutkimuksen aiheen ympäristöaktivismin kontekstiin. Käsittelen globaalin oikeudenmukaisuuden liikkeen peruspiirteitä ja ympäristöaktivismia sen sisällä. Luvussa 3.3 tarkastelen populismia ja oikeistoradikaalia ideologiaa ympäristöaktivismin suhtautumisessa, ilmastopolitiikan kehystämistä populistisessa ja konservatiivisessa diskurssissa, sekä kulttuurista kontekstia ja Suomen kansallisia erityispiirteitä.

3.1 Koneen Säätiö ja Elokapina

Säätiöt ovat Suomessa organisaatioita ja lainsäädännöllisesti autonomisia toimijoita, jotka käyttävät varojaan säännöissään määritellyn tarkoituksen toteuttamiseen (Säätiöt ja rahastot ry, n.d). Tarkoitus ei voi olla esimerkiksi liiketoiminnan harjoittaminen, tai muu taloudellisen edun tavoittelemisen lähipiiriin kuuluvalla. Jokaisella säätiöllä tulee siis olla jokin tarkoitus, joka määrittää sen olemassaolon (Säätiöt ja rahastot ry, n.d). Tarkoitus on aina kuvattu säätiön säännöissä, jotka sen perustaja laatii – näitä sääntöjä

voi muuttaa vain hyvin rajoitetusti (Säätiöt ja rahastot ry, n.d). Säätiöiden toimintaa ja valvontaa määrittää säätiölaki 487/2015 (Säätiöt ja rahastot ry, n.d). Säätiöt kuuluvat niin sanottuun kolmanteen sektoriin, eli voittoa tavoittelemattomiin yhteisöihin, joita ovat myös muun muassa liitot, järjestöt ja puolueet (Säätiöt ja rahastot ry, n.d). Säätiöt ovat merkittäviä yhteiskunnallisia toimijoita – ne muun muassa auttavat tekemään rahoituskentästä monipuolisemman ja toimivat turvaverkkona (Heikkilä, 2020).

Säätiölaitos on ja on aina ollut luonnollinen osa yhteiskuntaa ja sen merkitys korostuu entisestään aikana, jolloin julkishallinto leikkaa koulutuksesta ja tutkimuksesta (Heikkilä, 2020). Aikaisemmin säätiöt tukivat ensisijaisesti huono-osaisia, mutta suomalaisen hyvinvointivaltion myötä tämä tehtävä on jäänyt pienemmäksi ja säätiöt ovat alkaneet keskittyä muun muassa koulutuksen ja kulttuurin tukemiseen (Heikkilä, 2020). Suomessa toimii noin 2800 säätiötä (Heikkilä, 2020). Suomessa säätiöiden toiminta ja rahoituskohteet ovat olleet aikaisemminkin puheenaiheena mediassa. Tieteellistä tutkimusta säätiöiden rahoituspäätösten herättämästä yhteiskunnallisesta keskustelusta on kuitenkin vielä melko vähän.

Koneen Säätiön on perustanut vuorineuvos Heikki H. Herlin ja ekonomi Pekka Herlin vuonna 1956 (Koneen Säätiö, n.d.a). Koneen Säätiö on alun perin ollut osa Kone Oyj:tä, suomalaista hissejä, liukuportaita ja ovia valmistavaa yhtiötä. 1980-luvulla Koneen Säätiön toiminnan tavoitteet selkeytyivät ja se asettui paikalleen Suomen säätiökentällä (Koneen Säätiö, n.d.a). Vuodesta 2003 alkaen Koneen Säätiö on ollut täysin erillinen organisaatio Kone Oyj:stä, ja sen päätöksenteko on nykyisin kokonaan itsenäistä (Koneen Säätiö, n.d.a). Koneen Säätiö kuvailee itseään itsenäisenä ja riippumattomana organisaationa, joka parantaa maailmaa luomalla edellytyksiä vapaalle tieteelle ja taiteelle (Koneen Säätiö, n.d.b).

Koneen Säätiön keskeisin tehtävä on tieteen- ja taiteentekijöiden työn rahoittaminen. Organisaatio kertoo visiokseen sen, että vapaa tiede, taide ja kulttuuri kukoistavat ekologisesti kestävässä ja yhteiskunnallisesti tasa-arvoisessa Suomessa (Koneen Säätiö,

n.d.b). He kertovat tukevansa tiedettä, taidetta ja kulttuuria muun muassa siksi, että ne kyseenalaistavat vallitsevia käsityksiä. Strategiassaan Koneen Säätiö luettelee tärkeimmiksi arvoikseen tieteen ja taiteen vapauden, ekososiaalisen sivistyksen, moninaisuuden, rohkeuden, pitkäjänteisyyden ja yhteisöllisyyden (Koneen Säätiö, n.d.b). Rahoittamisen lisäksi Koneen Säätiö kertoo tekevänsä työtä tuomalla apurahansaajien hankkeita päättäjien ja vaikuttajien tietoisuuteen (Koneen Säätiö, n.d.b). Organisaation viestinnän tärkein tehtävä on siis tehdä sen rahoittamia hankkeita näkyväksi yhteiskunnassa. Koneen Säätiö kertoo viestintänsä olevan vuorovaikutuksellista ja dialogista (Koneen Säätiö, n.d.b).

Koneen Säätiö myönsi vuonna 2023 Elokapinalle rahoituksen metsäkeskusteluja monipuolistavaan hankkeeseen (Koneen Säätiö, 2023). Koneen Säätiön mukaan hankkeen tarkoituksena oli nostaa ympäristölle ja ilmastolle haitalliset yritystuet keskusteluun erilaisilla keinoilla, sekä käydä keskustelua metsiin liittyen (Koneen Säätiö, 2024). Koneen Säätiö ilmoitti, että rahoituksella on tarkoitus esimerkiksi maksaa tilaisuuksien puhujapalkkioita tai korvata aktivistien työtä, joka liittyy viestintään, koordinoitiin tai tapahtumatuotantoon (Koneen Säätiö, 2024). Säätiö korosti, että rahoitusta ei voi käyttää laittomaan toimintaan tai esimerkiksi sakkojen maksamiseen (Koneen Säätiö, 2024).

Rahoituspäätös aiheutti keskustelua mediassa jo tuolloin vuoden 2023 elokuussa, mutta keskustelu kiihtyi vuoden 2024 syyskuussa. Tarkalleen 25.9.2024 Elokapina osallistui ruotsalaisen Återställ Våtmarker -liikkeen mielenilmaukseen, jossa Suomen Eduskuntalon pylväät maalattiin punaisella maalilla. Återställ Våtmarker -liike kertoi teon motiivin olleen vastustaa suomalaisen valtionyhtiön Neovan eli Vapon turpeen nostoa Ruotsissa (Helsingin Sanomat, 2024). Elokapina puolestaan perusteli osallistumistaan tarkoituksena nostaa näyttävällä tavalla esiin ilmastokriisin kiihtyminen ja siihen vaikuttavat tekijät (Helsingin Sanomat, 2024). Mielenilmaus oli lainvastainen (Poliisi, 2025) ja se tuomittiin myös hyvin vahvasti eri medioissa. Tapaus aiheutti paljon julkista keskustelua, jossa Koneen Säätiö yhdistettiin sekä Eduskuntataloon kohdistuneeseen

mielenilmaukseen, että Elokapinan toimintaan yleisesti. Koneen Säätio itse kiisti osallisuutensa laittomaan mielenilmaukseen, eikä tapauksen poliisitutkinnassa ilmennyt yhteyttä säätion ja mielenilmauksen välillä (Poliisi, 2025).

3.2 Ympäristöaktivismi

Vallanpitäjien toimiin on aikaisemmin ollut mahdollista vaikuttaa lähes ainoastaan äänestämällä vaaleissa tai ryhtymällä sotilaallisiin toimiin. Kuitenkin 1970-luvulta alkaen kasvava määrä ihmisiä on alkanut normalisoimaan erilaisia keinoja painostaa maiden hallituksia (Della Porta & Diani, 2006, s. 166). Nämä keinot ovat aktivismia, jolla haastetaan vallitsevia normeja. Erilaiset protestit, erilaisin tavoittein ja arvoin, ovat lisääntyneet viime vuosina (Della Porta & Diani, 2006, s. 2). Yhteiskunnallisista liikkeistä, protestoinnista ja poliittisista järjestöistä, jotka eivät ole sidoksissa suuriin puolueisiin on tullut pysyvä osa länsimaisia demokratioita (Della Porta & Diani, 2006, s. 2).

Koska Elokapina on protesteja järjestävä yhteiskunnallinen liike, tämä tutkimus voidaan sijoittaa ympäristöaktivismiin ja kansalaistottelemattomuuden kontekstiin. Jotta voimme paremmin ymmärtää ympäristöaktivismia ja kansalaistottelemattomuutta, on ensin käsiteltävä lyhyesti globaalin oikeudenmukaisuuden liikkeen peruspiirteitä. Usein yksilöiden mielipiteet ja huolet muuttuvat erilaisiksi erilaisiksi poliittisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen muodoiksi (Della Porta & Diani, 2006, s. 3). Moraaliset ja filosofiset maailmankatsomukset johtavat siis siihen, että yksilöt pyrkivät saamaan näitä näkemyksiä uhkaavan kehityksen ja epäoikeudenmukaisuudet loppumaan, sekä esittelemään vaihtoehtoisia keinoja ratkaista yhteiskunnallisia asioita (Della Porta & Diani, 2006, s. 3).

Globaaliin oikeudenmukaisuusliikkeeseen kuuluu erilaisia toimijoita, jotka aktiivisesti vastustavat tahoja, jotka hallitsevat ja ohjaavat globaalia muutosta. Nämä toimijat pyrkivät vaikuttamaan poliittisissa tai kulttuurillisissa konflikteissa, tavoitteenaan joko kannattaa tai vastustaa jotakin yhteiskunnallista muutosta (Della Porta & Diani, 2006, s.

21). Konfliktilla tarkoitetaan tässä tapauksessa sellaista tilannetta, jossa eri toimijoilla on vastakkainasetteluun perustuva suhde toisiinsa, ja jokainen näistä toimijoista pyrkii saamaan vallan samassa asiassa – oli kyseessä sitten poliittinen, taloudellinen tai kulttuurillinen valta. (Della Porta & Diani, 2006, s. 21). Usein konfliktin aikana toimijat esittävät toisilleen vaatimuksia, joiden toteutuminen vahingoittaisi toisten toimijoiden etuja. Elokapinan mielenilmaus voidaan määritellä konfliktiksi, jossa Elokapina oli toimijana.

Globaalia oikeudenmukaisuusliikettä voidaan tarkastella keskittymällä konfliktien toimijoihin tai tapahtumien piirteisiin – erityisesti sellaisten tapahtumien, joissa vallanpitäjät ja heidän vastustajansa kohtaavat konfliktinomaisessa vuorovaikutuksessa (Della Porta & Diani, 2006, s. 3). Globaalin oikeudenmukaisuusliikkeen aktivistit ovat olleet erityisen taitavia järjestämään tapahtumia, eli protesteja, joissa aiheutetaan häiriötä vastustajalle (Della Porta & Diani, 2006, s. 3). Protestit ovat epäruutiinomaisia tapoja vaikuttaa poliittisiin, yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin prosesseihin (Della Porta & Diani, 2006, s. 165). Yhteiskunnalliset liikkeet usein käyttävät protesteissa epätavanomaisia, dramaattisia ja legitimitteetiltään kyseenalaisia suostuttelun keinoja saavuttaakseen tavoitteensa (Della Porta & Diani, 2006, s. 165).

Protestit ovat tapahtumia, joissa käytetään muun muassa symboleja, identiteettejä ja diskursseja edistämään tai estämään muutoksia institutionalisoituneissa valtasuhteissa (Della Porta & Diani, 2006, s. 165). Protesteilla on usein vahva emotionaalinen vaikutus yleisön mielipiteisiin (Della Porta & Diani, 2006, s. 3). Häiritsevä protesti on sellainen, jolla pyritään fyysisesti häiritsemään ihmisiä, instituutioita ja hallinnon prosesseja (Berglund, 2025, s. 1). Häiritsevistä protesteista on tullut yhä tavallisempi poliittisen vaikuttamisen keino monissa maissa ympäri maailmaa, mutta samaan aikaan maiden hallinnot ovat lisänneet protestien kriminalisointia tavoitteena estää ja ehkäistä niiden tapahtumista (Berglund, 2025, s. 2). Häiritsevät protestit voivat olla hyvä keino saada kehitys liikkeelle, saada mediahuomiota ja luoda yhteiskunnallista jännitettä, joka mahdollistaa muutoksen – vaikka se kääntäisi osan yleisöstä liikettä vastaan (Feinberg ja

muut, 2020, luku 1). On tärkeää pyrkiä ymmärtämään niitä julkisia reaktioita, joita häiritsevät protestit aiheuttavat, koska yleisön reaktiot muokkaavat sitä poliittista ympäristöä, jossa yhteiskunnalliset liikkeet toimivat ja vaikuttavat (Feinberg ja muut, 2020, luku 1). Tässä tutkimuksessa tarkastelen juuri häiritsevän protestin aiheuttamia julkisia reaktioita.

Tässä tutkimuksessa tarkastelen protestin aiheuttamaa emotionaalista vaikutusta yleisöön. Della Portan ja Dianin (2006, s. 167) tutkimuksen mukaan protesti synnyttää epäsuoran suostuttelun prosessin, jota uutismedia välittää. Protestin varsinainen kohde on päätöksentekijät, mutta joukkoviestimet toimivat tärkeänä osana suostuttelun prosessia levittämällä protestin järjestäjien viestiä (Della Porta & Diani, 2006, s. 167). Yleisön mielipide protestia tai sitä järjestävää yhteiskunnallista liikettä kohtaan voi olla joko myönteistä ja herättää sympatiaa, tai kielteistä ja herättää uhan järjestyksen horjumisesta (Della Porta & Diani, 2006, s. 167). Yhteiskunnallisille liikkeille, kuten Elokapinalle on keskeistä pystyä puhuttelemaan ja tavoittaa julkinen mielipide (Della Porta & Diani, 2006, s. 167). Tämän vuoksi uutismedialla ja tiedotusvälineillä on suuri merkitys yhteiskunnallisille liikkeille (Della Porta & Diani, 2006, s. 167). Tämän tutkimuksen näkökulmana on juuri se, miten uutismedia välitti Elokapinan protestin vallanpitäjille ja julkiselle yleisölle.

On selvää, että protestit ovat tärkeä osa aktivismia, koska Elokapinan kaltaisilla yhteiskunnallisilla liikkeillä ei tavallisesti ole monia tehokkaampia kanavia painostaa poliittisia puolueita ja vallanpitäjiä. Protestin muoto on kuitenkin valittava tarkkaan, sillä tutkimukset osoittavat, että yhteiskunnalliset liikkeet usein muistetaan enemmän niiden käyttämien suostuttelutekniikoiden perusteella, kuin niiden ajamien tavoitteiden perusteella (Della Porta & Diani, 2006, s. 168). Tutkimukset osoittavat myös, että vaikka yleisö olisi kuinka tietoinen jonkin yhteiskunnallisen liikkeen kompleksisuudesta, se silti yhdistetään vahvasti sen kanssa toimiviin organisaatioihin (Della Porta & Diani, 2006, s. 137). Tämä on tärkeä huomio tutkimukseni kontekstin kannalta, sillä analyysin kohteena on juuri Koneen säätiön ja Elokapinan välille luotu yhteys mediakehyksissä.

Elokapina kuvailee itseään liikkeenä, joka käyttää väkivallatonta kansalaistottelemattomuutta tavoitteenaan pysäyttää massasukupuuton eteneminen ja minimoida ilmasto- ja ympäristökriisin aiheuttama sosiaalisen romahduksen riski (Elokapina, n.d). Kansalaistottelemattomuuden lisäksi he kertovat hyödyntävänsä taidetta ja yhteisöllisyyttä toiminnassaan. Elokapina korostaa yhteiskuntajärjestelmän toimimattomuutta sekä kriisitilaa, johon järjestelmä on ajanut ihmiskunnan (Elokapina, n.d). Elokapinan toiminnan keskiössä on ajatus siitä, että planeettamme on kriisitilassa, jossa ekosysteemi on alkanut sortua. Järjestö itse kertoo, että sen keskeisin tavoite on ”luoda massaliike, joka pystyy toiminnallaan häiritsemään tavallista arkea niin että ilmasto- ja ympäristökriisi ei jää keneltäkään huomaamatta” (Elokapina, n.d). He kertovat avoimesti olevansa valmiita rikkomaan lakia päästäkseen tavoitteeseensa. Järjestön tavoitteena ei ole syyllistää yksittäisiä kansalaisia, vaan koko järjestelmää, sekä kiinnittää kansalaisten huomio ympäristökriisiin niin usein, ettei toimimattomuus enää olisi vaihtoehto (Elokapina, n.d). Elokapina on osa maailmanlaajuisia ympäristöliikettä Extinction Rebellionia ja se on perustettu vuonna 2018 (Elokapina, n.d).

Elokapinan kaltaisten ympäristöliikkeiden ympärille rakennetaan erilaisia kehyksiä mediassa ja se, miten jokin liike tai sen ajama agenda kehystetään, voi vaikuttaa ratkaisevasti sen menestykseen (Della Porta & Diani, 2006, s. 85). Della Portan & Dianin (2006, s. 87) mukaan yhteiskunnallisten liikkeiden kehystämistä tutkiessa liian vähän keskitytään siihen, miten kehyksiä luodaan ja miten ne kehittyvät ajan kanssa. Tässä tutkimuksessa tarkastelen kehyksien ideologisia taustoja, eli juuri sitä, miten kehykset ovat syntyneet. Della Portan & Dianin (2006, s. 87) mukaan yhteiskunnallisten liikkeiden kehystämistä voidaan tarkastella tutkimalla kehysten diskursiivisia ja retorisia piirteitä, sekä esimerkiksi sitä, miten kehykset rakentavat suhteita eri yhteiskunnallisten toimijoiden välillä – juuri, kuten tässä tutkimuksessa tulen tekemään. Yhteiskunnallisiin liikkeisiin liittyvät kehykset toimivat vuorovaikutuksessa poliittisten olosuhteiden kanssa – ne ovat muuttuvia prosesseja, eivät ainoastaan valmiita ajatusmalleja (Della Porta & Diani, 2006, s. 86).

3.3 Populismi, oikeistoradikalismi ja ympäristöaktivismi

Koska ympäristöaktivismilla pyritään luomaan muutosta ja haastamaan vallitsevia systeemejä (Fisher & Nasrin, 2021, luku 3), ympäristöaktivismia negatiivisesti esittävät tulkintakehykset voivat heijastaa populistisia maailmankatsomuksia. Populismilla tarkoitetaan ideologiaa, jossa pyritään luomaan vastakkainasettelu tavallisen kansan ja korruptoituneen eliitin välille (Lockwood, 2018, s. 713). Populismissa nähdään, että politiikan tulisi keskeisesti olla kansan tahdon esilletuomista (Lockwood, 2018, s. 713). Populismi itsessään harvoin sisältää vahvaa ideologiaa, jota voisi käyttää sellaisenaan, vaan sitä yleensä käytetään yhdessä muiden poliittisten ideologioiden elementtien ja arvojen kanssa, kuten oikeistoradikaalin ideologian kanssa (Lockwood, 2018, s. 714). Ilmastonmuutos tarjoaa ihanteellisen kohteen populistiselle agendalle (Huber, 2020, s. 960).

Tutkimuksissa on havaittu hyvin laajasti, että oikeistoradikaalissa populismissa on tavallista, että ilmastoasioihin suhtaudutaan skeptisesti tai jopa vihamielisesti (Lockwood, 2018, s. 714). Oikeistoradikaalissa populismissa kansan ja korruptoituneen eliitin vastakkainasetteluun tavallisesti kuuluu myös kolmas ulottuvuus, ”epäilyttävät vähemmistöt” (Lockwood, 2018, s. 714). Nämä ”epäilyttävät vähemmistöt” ovat usein esimerkiksi maahanmuuttajia tai liberaaleja kosmopoliitteja. Yhä suuremmissa määrin ne ovat kuitenkin myös ympäristöaktivisteja tai muita ilmastopolitiikan edistäjiä (Lockwood, 2018, s. 714). Populismien käsitteen tuominen mukaan ilmastokeskeisyyden yhteydessä on hyvin tärkeää, koska ilmastonmuutoksen abstrakti ja monitasoinen luonne mahdollistaa sen, että populistit voivat vähätellä sitä ja esittää ilmastopolitiikan eliitin ajamana projektina (Huber, 2020, s. 960). Tähän asti populismien ja ilmastoasiat yhdistävä tutkimus on pysynyt pitkälti teoreettisena (Huber, 2020, s. 960), jonka vuoksi empiirinen tutkimukseni antaa lisäarvoa tutkimuskenttään.

Oikeistoradikaalin populismin kannattajien ilmastoskeptisyys voidaan pikemminkin nähdä vihamielisyyden ilmentymänä liberaaleja ja eliittejä kohtaan, kuin todellisena suhtautumisena itse ilmastomuutoksen kysymykseen (Lockwood, 2018, s. 723). Vihamielisyyttä ilmastoasioita kohtaan selittää osaltaan myös se, että monet äärioikeistolaista populismia kannattavat ovat kärsineet globalisaation ja modernisaation taloudellisista vaikutuksista – ilmastopolitiikka liitetään osaksi tätä ja nähdään pahentavan heidän ahdinkoaan (Lockwood, 2018, s. 719). Nämä ihmiset ovat Lockwoodin (2018, s. 719) mukaan ikään kuin jääneet jälkeen globalisaation ja modernisaation myötä. Oikeistoradikaalin populismin kannattajien skeptinen suhtautuminen ilmastomuutokseen on myös yhdistettävissä sosiaaliseen autoritaarisuuteen, sekä nationalismiin (Lockwood, 2018, s. 723). Tutkimusten mukaan oikeistoradikaalit populistipuolueet pyrkivät esimerkiksi kehystämään ilmastoagendan symbolisena uhkana kansalliselle itsenäisyydelle (Lockwood, 2018, s. 723). Sen lisäksi ilmastomuutos voidaan oikeistoradikaalissa politiikassa kehystää eliitin ajamana agendana, joka on irrallaan tavallisten kansalaisten arjen tarpeista (Vihma ja muut, 2021, s. 222).

Usein oikeistoradikaalissa populistisessa kehystyksessä ilmastomuutosta ei varsinaisesti kielletä, vaan sitä kohtaan käytetään prosessiskeptismiä ja responssiskeptismiä (Forchtner, 2019, s. 226–227). Tämä tarkoittaa sitä, että joko epäillään päätöksentekoprosessien legitimiyyttä tai vähätellään ehdotettujen ilmastotoimien tehokkuutta tai hyväksyttävyyttä. Prosessiskeptismi ja responssiskeptismi antaa joustavan keinon haastaa ilmastopolitiikka ilman että tarvitsee suoraan kiistää tieteellisiä tosiasioita.

Oikeistoradikaalit populistipuolueet monesti kehystävät ilmastopolitiikan uhkana kansalliselle taloudelle tai kilpailukyvyllä (Gruber, 2025, luku 5; Vihma ja muut, 2021, s. 227–229). Ilmastopolitiikan haastamista voidaan siis kehystää esimerkiksi kansallisen itsenäisyyden puolustamisena sekä "terveen talousjärjen" nimissä tapahtuvana vastarintana (Gruber, 2025, luku 5). Ilmastopolitiikan tukijoita myös usein pyritään

kehystämään osana kosmopoliittista eliittiä, jonka prioriteettina on ajaa kansainvälistä agenda tavallisen kansan kustannuksella (Lockwood, 2018, s. 719; Forchtner, 2019, s. 227).

Esimerkiksi Suomen puoluekentällä oikeistoradikaaleja populistisia arvoja edustaa perussuomalaiset. Perussuomalaiset suhtautuvat ilmastonmuutokseen ja ilmastopolitiikkaan skeptisesti – esimerkiksi vuonna 2018 he olivat ainoa eduskuntapuolue Suomessa, joka ei allekirjoittanut puolueiden yhteisiä ilmastotavoitteita Suomelle (Vihma ja muut, 2021, s. 227). He ovat tunnetusti kehystäneet ilmastopolitiikan muun muassa ilmastonationalismin kautta, missä Suomen ilmastotekoja vertailemalla joidenkin toisten EU-maiden ilmastotekoihin esitetään epäreiluna, miksi Suomen tulisi tehdä töitä ilmastonmuuton pysäyttämiseksi (Vihma ja muut, 2021, s. 228). Korostamaan populistista ideologiaansa, perussuomalaiset ovat käyttäneet vastakkainasettelua, jossa ”panikoiva” massamedia ja vihervasemmistolaiset näkemykset asetetaan yhdelle puolelle ja ”tavalliset” kansalaiset vastakkaiselle puolelle (Vihma ja muut, 2021, s. 229). Perussuomalaiset pyrkivät siis esittämään ilmastokeskustelun vihreästä vasemmistosta lähtöisin olevana turhana panikointina, hysteerisyytenä ja ”ilmastohössötyksenä”, johon massamedia mieluusti tarttuu (Vihma ja muut, 2021, s. 229). Perussuomalaisten tapana on ollut myös esittää ilmastotoimet kustannuksena suomalaiselle teollisuudelle ja suomalaisille työntekijöille (Vihma ja muut, 2021, s. 229). Tällä tavoin perussuomalaiset saavat ilmastonmuutoksen näyttämään ikään kuin eliitin ideologisena projektina.

Yhdysvalloissa tehdyn tutkimuksen (McCright ja Dunlap, 2011) mukaan kaikista yhdysvaltalaisista todennäköisimmin skeptisesti ilmastonmuutokseen suhtautuvat valkoiset miehet. Miehet, jotka suhtautuvat skeptisesti ilmastonmuutokseen, ovat myös keskimäärin konservatiivisempia kuin muut (McCright ja Dunlap, 2011, s. 1171). Tutkimuksen mukaan nämä miehet osoittivat vahvoja taipumuksia puolustaa ja oikeuttaa vallitsevaa sosiaalista ja taloudellista systeemiä – yksinkertaistettuna he eivät pitäneet muutoksesta tai epävarmuudesta (McCright ja Dunlap, 2011, s. 1171). Samasta

ilmiöstä voi olla kyse myös, kun tarkastelemme ilmastonmuutokseen liittyvää skeptisyyttä Suomen kontekstissa. Monet ihmiset voivat kokea ilmastopolitiikan tukemisen uhkaavan heidän poliittista, uskonnollista tai taloudellista identiteettiään – tämä voi motivoida heitä vähättelemään tai kieltämään ongelman olemassaolon kokonaan (Hornsey ja Lewandowsky, 2022, s. 351)

Erytisesti Euroopassa ilmastopolitiikkaan liittyvä julkinen keskustelu kytkeytyy usein nationalismiin, kansallisen itsenäisyyden, globalisaation vastustuksen ja konservatiivisen maskuliinisuuden kysymyksiin (Forchtner, 2019, luku 2). Ilmastoteemat näin ollen siis toimivat välineinä muiden ideologisten kamppailujen ilmaisemisessa. Tutkimuksen aihe kytkeytyy vahvasti ympäristöaktiivisuuden kontekstiin, joten ideologiset kamppailut tulee ottaa huomioon myös tämän tutkimuksen analyysissä.

4 Rahoituspäätöksen kehystäminen uutismediassa

Tässä luvussa selvitän, millaisia jännitteitä ympäristöaktivismiin tukeminen synnytti mediassa. Tutkin aineistosta, millaisia kehyksiä uutismediassa liitettiin Koneen Säätiön päätökseen rahoittaa Elokapiinan hanketta ja miten taustalla vaikuttavat ideologiat ja valtarakenteet näkyvät kehyksissä.

Tutkimukseni analyysiluku on jäsennelly Faircloughn (1992) kriittisen diskurssianalyysin kolmitasoinen mallin mukaisesti. Ensin luvussa 4.1 avaan auki aineistonkeruuprosessin ja, miten kriittinen diskurssianalyysi on toteutettu tässä tutkimuksessa. Luvussa 4.2 analysoin Faircloughn (1992) kriittisen diskurssianalyysin kolmitasoisen mallin ensimmäistä ulottuvuutta, eli suoritan huolellisen tekstianalyysin aineiston artikkeleille, sekä tunnistan aineistosta neljä kehystä, joilla media kehystää Koneen Säätiötä. Analysoin kehysten kielellisiä ja retorisia keinoja sekä Koneen Säätiön pyrkimystä muodostaa vaihtoehtoisia kehyksiä. Luvussa 4.3 tarkastelen Faircloughn (1992) kolmitasoisen mallin toista tasoa, eli kehysten rakentumista osana diskursiivisia käytäntöjä. Luvun tarkoituksena on käsitellä aineiston artikkeleiden konteksteja. Tarkastelen siis sitä, missä medioissa ja millaisissa tekstityypeissä kutakin kehystä esiintyy. Luvussa 4.4 tarkastelen Faircloughn (1992) kolmitasoisen mallin kolmatta tasoa, eli sitä, millaisessa yhteiskunnallisessa todellisuudessa aineistosta tunnistetut kehykset toimivat.

4.1 Tutkimusaineisto ja analyysin lähtökohdat

Lähestymistapani aineiston analyysiin on kehysanalyysi, jota jäsenän käyttäen kriittisen diskurssianalyysin mallia. Artikkelien tarkemmat julkaisutiedot ja linkit löytyvät liitteestä 1. Osassa verkkoartikkeleista oli myös lukijakommentteja, mutta niitä ei sisällytetty tutkimusaineistoon eikä analysoitu tässä tutkimuksessa. Analyysillä selvitän, millaisia kehyksiä uutismediassa liitettiin Koneen Säätiön päätökseen rahoittaa Elokapiinan hanketta ja miten taustalla vaikuttavat ideologiat ja valtarakenteet näkyvät kehyksissä. Aloitin analyysin lukemalla aineiston artikkelit läpi useaan kertaan. Tämän jälkeen

koodasin aineistosta systemaattisesti kehystämisen ja vallan rakentumisen tapoja ja tein näistä laajat muistiinpanot. Jokaista tekstiä koodatessa kiinnitin erityisesti huomiota kehyksiin. Kehysten lisäksi huomioin kielelliset ja retoriset keinot (kuten metaforat tai vastakkainasettelut), rakennetut identiteetit ja toimija-asetat (esimerkiksi, kenen äänet kuuluvat, kenestä puhutaan), valtarakenteet ja ideologiat (eli, mitä näkökulmaa teksti edustaa, onko sen taustalla havaittavissa jotakin tiettyjä ideologioita), sekä muita huomioita, kuten tekstin yleinen sävy ja mihin rooliin kirjoittaja asettaa yleisön. Tekemäni työn perusteella esitän, että aineistosta on tulkittavissa neljä erilaista kehystä: säätiörahoituksen väärinkäyttö, uhka demokratialle ja yhteiskuntajärjestykselle, vastuuttomuus ja hyväuskoisuus, sekä Säätiön näkeminen vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana.

Sovellan analyysin rakenteessa Faircloughn (1992) kolmitasoista mallia, joka perustuu siihen, että kriittisessä diskurssianalyysissä tekstin analyysi ei ole yksin riittävä, sillä se ei analysoi tekstien yhteyksiä sosiaaliin ja kulttuurillisiin prosesseihin ja rakenteisiin. Pysin analyysissä siis järjestelmällisesti analysoimaan kielen käyttöä ja sen sosiaalisia käytäntöjä suhteessa laajempiin sosiaaliin käytäntöihin, jonka osana diskurssi on. Analysoin, miten valta, ideologia ja valitut sanamuodot vaikuttavat siihen, miten yleisö ymmärtää kriisin.

Kehysanalyysini nojaa Edelmanin (1988) näkemykseen siitä, että kehykset eivät ole kiinteitä kategorioita, vaan ne ovat sosiaalisesti ja kielellisesti rakentuvia merkitysjärjestelmiä. Edelmanin mukaan kehyksiä voidaan, ja niitä tulisi, tunnistaa empiirisesti tekstistä. Tämän vuoksi analyysiluvussa tunnistetut ja esitellyt kehykset ovat muodostettu aineistolähtöisesti. Ne kuitenkin heijastavat Edelmanin mukaista vallan ja ideologian rakentumista symbolien, kielten ja vastakkainasettelujen kautta. Analyysissä on hyödynnetty Goffmanin (1974) käsitteellistä viitekehystä kehysanalyysille, sekä Entmanin (1993) kehysanalyysin toimintamallia.

4.2 Rahoituspäätöksen kehystäminen uutismediassa

Tässä kappaleessa tutkin Faircloughn (1992) kolmitasoisien mallin ensimmäistä osaa, eli tekstin kielellisiä piirteitä. Pyrin analyysissä järjestelmällisesti analysoimaan kielen käyttöä artikkeleissa.

4.2.1 Säätiörahoituksen väärinkäyttö

Ensimmäinen analyysissä esiin nouseva kehys on säätiörahoituksen väärinkäyttö. Rahoituspäätös kehystetään huonona valintana Ukkolan (2023) artikkelissa, Riikilän (2023) artikkelissa ja Taskisen (2024) artikkelissa. Säätiörahoituksen väärinkäytön kehyksessä tarkastelussa on erityisesti itse rahoituspäätös ja sen moraalinen ja poliittinen hyväksyttävyys. Koneen Säätiön vastuullisuutta tarkasteleva kysymys tässä kehyksessä on se, onko Elokapinan rahoittaminen sopiva tai arvokas rahoituskohde. Seuraavaksi käsittelen teksteissä esiin nousseita piirteitä, jotka rakentavat säätiörahoituksen väärinkäytön kehystä.

Ukkolan (2023) artikkelin otsikolla *”heittäkää rahanne mieluummin takkaan”* aloitetaan kehysten rakentaminen. Lause osoittaa, että kirjoittaja näkee päätöksen rahoittaa Elokapinaa niin vääränä, että siihen käytetyt rahat tulisi mieluummin jättää kokonaan käyttämättä. Esimerkissä (1) kirjoittaja luo vastakkainasettelua Koneen Säätiön ja toisen suomalaisen säätiön välille. Lauseella kirjoittaja antaa ymmärtää, että toinen säätiö ei ikinä olisi tehnyt näin järjetöntä rahoituspäätöstä kuin Koneen Säätiö.

- (1) Kuulitko uutisen siitä, että Kalevi Sorsa -säätiö päätti tukea 200 000 eurolla Pohjoismaista vastarintaliikettä? Et tietenkään kuullut, koska Kalevi Sorsa -säätiö ei moista natsijärjestöä ikinä tukisi, ja sitä paitsi liike on Suomessa lakkautettu. (Ukkola, 2023)

Esimerkillä kirjoittaja kuvaa Elokapinan rahoittamista yhtä järjettömänä päätöksenä kuin natsijärjestön rahoittamista, ja samalla vertaa Elokapinaa natsijärjestöön. Tällä vertauksella kirjoittaja kritisoi rahoituksen kohteen arvoa, tarkoituksenaan vähentää Elokapinan legitimitettä toimijana ja näin osoittaa rahoituksen järjettömyyttä. Esimerkissä (2) kirjoittaja kyseenalaistaa rahoituskohteen arvon - hän esittää sen epälegitiiminä ja vääränä prioriteettina.

- (2) Eikö Koneen Säätiö todella löytänyt parempaa kohdetta tukea ilmastonmuutoksen vastaista tärkeää taistelua kuin Elokapinan, joka toiminnallaan banalisoi koko ilmastonmuutoksen vastaisen työn hysteristen kakaroiden pelleilyksi? (Ukkola, 2023)

Esimerkissä kirjoittaja kehystää Elokapinan toiminnan ilmastolle ja ilmastonsuojelutyölle haitallisena. Ilmaisulla "*hysteristen kakaroiden pelleily*" hän pilkkaa rahoituksen kohdetta, eli Elokapinaa ja korostaa sitä, miksi juuri tämän toimijan rahoittaminen on väärin. Kirjoittaja käyttää myös muun muassa ilmaisua "kadulla retkottavat kirkujat" – tämä on voimakkaan halveksuva ilmaisu Elokapinan mielenosoittajista, jolla pyritään juuri naurunalaiseksi tekemiseen ja Elokapinan toimijalegitimiteetin rikkomiseen. Esimerkki (3) osoittaa, että artikkelissa rakennetaan Elokapinan identiteettiä toimijana, joka harjoittaa "tavallisten kansalaisten terrorisointia". Samaan aikaan elokapinan identiteetti esitetään passiivisaggressiivisena "retkottajana" ja "kirkujana", eli sellaisena toimijana, joka ei ole vakavasti otettava yhteiskunnallisena vaikuttaja ja näin säätiön rahoituksen arvoinen.

- (3) Koneen Säätiö päätti jostain käsittämättömästä syystä lähteä rahoittamaan äärijärjestö Elokapinaa, jonka näkyvä toiminta perustuu nuorten yllyttämiseen laittomuuksiin ja tavallisten kansalaisten terrorisointiin. (Ukkola, 2023)

Elokapinan identiteettiä artikkelissa kehystää myös vahvasti lause, jolla kirjoittaja esittelee Elokapinan lukijalle. Esimerkki (4) näyttää, miten kirjoittaja on päättänyt esitellä lukijalle järjestön toiminnasta tietyt asiat, kuten kansalaistottelemattomuuden, mutta päättänyt jättää pois muut merkittävät osat järjestön toiminnasta ja identiteetistä.

- (4) Elokapina tunnetaan ennen kaikkea kansalaistottelemattomuudesta, teiden näyttävästä tukkimisesta ja populistisuudessaan idioottimaisista vaatimuksista, jotka toteutuessaan romahduttaisivat elintason ja demokratian. (Ukkola, 2023)

Kirjoittaja rakentaa rahoituksen kohteen identiteetin itsekäänä ja huomionhakuksena ”huligaaniporukkana” ja ”räyhäpoppona”. Kehystys antaa lukijalle sen kuvan, että Koneen Säätiö on toiminut järjettömästi päättäessään rahoittaa tällaista toimijaa.

Riikilän (2023) artikkelissa käytetään vastakkainasettelua yhtenä keinona rakentaa säätiörahoituksen väärinkäytön kehystä. Artikkelissa asetetaan vahvasti metsäala Elokapinaa vastaan ja näin ollen myös metsäala Koneen Säätiötä vastaan. Artikkelissa luodaan myös asiantuntijat vastaan aktivistit asettelua. Samalla tavalla, kuin Ukkolan (2023) artikkelissa, myös tässä tekstissä kirjoittaja pyrkii purkamaan rahoituksen kohteen, eli Elokapinan legitimeettiä toimijana. Jo otsikossa ilmaistaan vahvasti, että ”Koneen Säätiö tukee huuhaata”. Huuhaa on substantiivi, jolla voidaan tarkoittaa jotakin perätöntä, epäuskottavaa tai epätieteellistä (Kielitoimiston sanakirja). Termin käyttö viittaa siihen, että tarkoituksena on halventaa rahoituksen kohdetta. Tekstissä käytetään myös muita keinoja ilmaisemaan epäluottamusta rahoituksen kohdetta kohtaan – artikkeli sisältää listan, jossa luetellaan muita kirjoittajan epäluotettavina pitämiä Koneen Säätiön rahoituskohteita. Listan otsikko ”Rahaa muihinkin omituisuuksiin” viittaa, että Elokapinan hanketta pidetään omituisuutena. Listatut kohteet ovat kirjoittajan mukaan ”metsän puolelta katsoen” omituisia hankkeita – tälläkin ilmaisulla korostetaan vastakkainasettelua metsäalan ja Elokapinan välillä. Vastakkainasettelua luodaan myös

asettamalla metsäalan asiantuntija kommentoimaan kriittisesti Elokapinan toimintaa, kuten esimerkissä (5).

- (5) Olihan se erikoinen päätös lähteä tukemaan lakiakin rikkonutta järjestöä”, kommentoi metsänomistajien edunvalvojien ykkösmies, MTK:n metsävaltuuskunnan puheenjohtaja Mikko Tirola.” Hän kummastelee, että yleishyödyllinen säätiö tukee Elokapinaa, joka haittaa laillista elinkeinotoimintaa. (Riikilä, 2023)

MTK:n metsävaltuuskunnan puheenjohtaja Mikko Tirola tuo artikkelissa esille näkökulman, että Elokapinan ympäristöaktivismi on metsille haitallista. Artikkelissa ei tuoda esille tarkempia perusteluja sille, miksi Elokapinan ympäristönsuojeluun liittyvät toimet ovat uhaksi metsille, mutta väittämä saa artikkelissa vakuuttavan sävyn, sillä sen esittää korkeassa auktoriteettiasemassa oleva metsäalan toimija. Esimerkissä (6) Tirola antaa lukijalle kuvan, että Elokapinan rahoittaminen on erityisen haitallista metsäalalle.

- (6) Koneen säätiö sanoo, että sen tavoitteena on metsäkeskustelun edistäminen ja monipuolistaminen. Elokapinan toimet ovat nähdäkseni omiaan kärjistämään vastakkainasettelua. (Riikilä, 2023)

Korkea-asemaista metsäalan edustajaa käytetään siis välineenä artikkelin normatiivisen näkökulman rakentamisessa. Toimittaja antaa tilaa kriittiselle äänelle, joka kehystää Elokapinaa yhteiskuntaa uhkaavana toimijana, ei legitiiminä yhteiskunnallisena toimijana. Toimija-asetat rakennetaan vastakkainasettelulla “perinteisen metsäelinkeinon” ja “radikaalin ympäristöliikkeen” välillä. Riikilän (2023) artikkelissa myös viitataan Ukkolan (2023) artikkeliin – Sanna Ukkolaa lainataan ja osaltaan käytetään vahvistamaan kehystystä Koneen Säätiöstä vastuuttomana toimijana. Myös Metsäteollisuus ry:n metsäjohtaja Karoliina Niemi ja Patentti- ja rekisterihallitus PRH:n johtava lakimies Jouko Koitto pääsevät artikkelissa ääneen, mutta pysyvät neutraaleina eivätkä osaltaan rakenna säätiörahoituksen väärinkäytön kehystä.

Myös Taskisen (2024) artikkelissa rahoituksen kohteen, Elokapinan, identiteetti kehystetään toistuvia laittomuuksia harjoittavana toimijana, joka teoillaan häiritsee yhteiskuntaa. Tekstissä poliisin identiteetti kehystetään päinvastaisena – poliisi rakentuu uhriksi ja yhteiskunnan suojelijaksi. Elokapina kehystetään syylliseksi poliisin työmäärän lisääntymisen ja työn hankaloitumiseen. Myös kirjoittaja itse kehystyy vastuullisena kansalaisena, joka puolustaa poliisia ja lakia.

4.2.2 Vastuuttomuus ja hyväuskoisuus

Toinen analyysissa esiin noussut kehys on vastuuttomuus ja hyväuskoisuus. Tässä kehyksessä tarkastelussa on erityisesti Koneen Säätiö rahoittajana ja sen harkintakyky – onko säätiö naiivi tai harhainen, ja ymmärsikö säätiö riskit rahoituspäätöstä tehdessä. Koneen Säätiön vastuullisuutta tarkasteleva kysymys on siis se, ymmärsikö Koneen Säätiö mitä teki. Vastuuttomuuden ja hyväuskoisuuden kehyksessä on samoja piirteitä säätiörahoituksen väärinkäytön kehysten kanssa, mutta se eroaa sillä, että tässä kehyksessä kyseenalaistetaan nimenomaan Koneen Säätiö toimijana. Säätiörahoituksen väärinkäytön kehyksessä kyseenalaistettiin rahoituksen kohde, eli Elokapina toimijana.

Ukkolan (2023) artikkelissa Koneen Säätiö kehystetään epäluotettavana toimijana, sillä se on päätenyt ratkaisuun tukea Elokapinaa. Esimerkissä (7) tulee esille, että kirjoittaja näkee Koneen Säätiön päätöksen rahoittaa Elokapinaa radikaaliryhmän järjettömänä tukemisena.

- (7) Rahan syyttäminen tällaiselle porukalle on suoraa tukea radikaaliryhmälle, joka ei piittaa järjestäytyneen yhteiskunnan säännöistä. (Ukkola, 2023)

Sana ”syyttää” voi Kielitoimiston sanakirjan mukaan tarkoittaa muun muassa heittämistä, viskomista tai paiskomista. Kyseisellä sanalla kirjoittaja siis korostaa mielikuvaa rahoituksen mielivaltaisuudesta ja järjettömyydestä, aivan kuin Koneen Säätiö heittelisi

rahaa vastuuttomasti. Kuten aikaisempi analyysi osoitti, artikkelissa pyritään purkamaan Elokapinan legitimitteetti toimijana, mutta tämän lisäksi tekstissä pyritään herättämään lukijan huoli myös Koneen Säätiön legitimitteetistä. Artikkelissa kirjoittaja erittelee Koneen Säätiön hallituksen jäsenen tapaukseen liittymättömiä toimia, ja yrittää tällä luoda säätiöstä epäluotettavan kuvan. Kuten esimerkki (8) osoittaa, kirjoittaja on sitä mieltä, että koska Koneen Säätiö on tehnyt tämän rahoituspäätöksen, heidät voi luokitella epäluotettavuudessaan samaan kastiin Elokapinan kanssa.

- (8) Tässä alkaa miettiä, kumpi näistä on pahempi hörhöporukka: rahan saaja vai antaja. (Ukkola, 2023)

Esimerkin (8) lauseella kirjoittaja siis luokittelee Koneen Säätiön ”hörhöporukaksi” ja kehystää Koneen Säätiön sellaisena toimijana, joka ei ole legitiimi yhteiskunnallinen vaikuttaja. Kirjoittaja sanoittaa Koneen Säätiön toimia käyttäen sanailmaisuja, joiden tarkoituksena on halventaa ja heikentää säätiön luotettavuutta. Esimerkki (9) antaa näytteen tällaisista sanavalinnoista.

- (9) Koneen Säätiön Mari Pantsar säntäsi selittelemään kohua ja vakuutteli uskoa siihen, että setelipinot käytetään laillisiin tarkoituksiin. (Ukkola, 2023)

Kielitoimiston sanakirjan mukaan termi ”selitellä” tarkoittaa seuraavaa: ”yrittää selittää jotak (kiusallista asiaa) monisanaisesti; vrt. puolustella”. Lauseessa käytetty ilmaisu ”säntäsi selittelemään” antaa siis kuvan siitä, että Koneen Säätiö olisi ajatteleman tehnyt kiusallisen virheen ja sen jälkeen pikaisesti syöksynyt selittämään sitä pelastaakseen oman nahkansa. Ukkolan (2023) artikkelissa esiintyy myös muita provosoivia ilmaisuja ja latautunutta kielenkäyttöä. Kielen sävy on läpi artikkelin emotionaalista, sarkastista ja naureskelevää. Esimerkki (10) näyttää vahvan sarkastista kielenkäyttöä ja esimerkki (11) näyttää korostetun pilkkaavaa kielenkäyttöä.

(10) Mutta ei hätää, onneksi Koneen Säätio tulee hätiin tukemaan äärijärjestön järjetöntä touhua. (Ukkola, 2023)

(11) Minkälaisen viestin Koneen Säätio lähettää kaikille oikeille tieteentekijöille, joiden perustellut hakemukset päätyivät mappi ö:hön? Tällaisen: unohtakaa vakava tiede, vetäkää potkukousut jalkaan ja menkää Mannerheimintielle kirkumaan ja pysäyttämään ambulansseja. (Ukkola, 2023)

Esimerkit (10) ja (11) myös näyttävät, miten artikkelissa kehystetään Koneen Säätio ajattelemattomana ja välinpitämättömänä toimijana, joka on tiedettä vastaan.

Myös Riikilän (2023) artikkelissa Koneen Säätio kuvataan epäluotettavana ja hämäränä toimijana, joka rahoittaa monia epämääräisiä kohteita. Epämääräisistä rahoituskohteista on kerätty pitkä ja yksityiskohtainen lista, jossa kutakin kohdetta kritisoidaan omalla tavallaan. Artikkelissa pyritään luomaan vahva kuva siitä, että Koneen Säätio on metsäalaa vastaan ja joko tietämättömyyttään tai tahallaan pyrkii aiheuttamaan vahinkoa metsille. Esimerkki (12) osoittaa, miten Koneen Säätio niputetaan toimijana yhteen Elokapinan kanssa ja näistä luodaan kuva vihollisena, joka toimii metsäsektoria vastaan.

(12) Voisi ajatella, että metsäteollisuudessa toisen toimialan suuryrityksen säätiön manööveri metsäsektoria vastaan herättäisi raivoa. Alalla on muutenkin koettu, että säätiön Metsän Puolella -kampanja – kuten Koneen säätiö ylipäätään – pyrkii metsätalouden toimintaedellytysten heikentämiseen. (Riikilä, 2023)

Huomattava seikka on kuitenkin se, että samaan aikaan Riikilän (2023) artikkelissa kilpailee myös neutraalimpi kehys. Artikkelissa on haastateltu asiantuntijaroolissa myös Metsäteollisuus ry:n metsäjohtajaa Karoliina Niemeä, joka ei yhdy Riikilän ja Tirolan

näkemykseen siitä, että Koneen Säätiö olisi toiminut omituisella tavalla rahoittaessaan Koneen Säätiötä, vaan toteaa esimerkin (13) mukaisesti, ettei ole tarpeen arvioida toisen toimijan rahoituspäätöstä.

- (13) Metsäteollisuus ry ei arvioi toisen toimijan tai organisaation motiiveja ja päätöksiä rahoittaa eri hankkeita. Kukin toimija tekee päätöksensä itse ja antaa halutessaan perustelut päätöksilleen. (Riikilä, 2023)

Neutraalista asiantuntijakomentista huolimatta artikkelin kirjoittaja pyrkii heikentämään Koneen Säätiön luotettavuutta toimijana. Esimerkissä (14) kirjoittaja tuo esille syytöksen siitä, että Koneen Säätiö ei toimisi sääntöjensä mukaisesti.

- (14) Koneen Säätiötä on epäilty omien sääntöjensä rikkomisesta. Säätiöiden toiminnan tarkoitus on määritelty säätiön säännöissä. Toiminnan on oltava sääntöjen mukaista – pelkkä yleishyödyllisyys ei siis riitä. Säätiöiden toimintaa valvoo Patentti- ja rekisterihallitus PRH. (Riikilä, 2023)

Riikilä myös nostaa esiin kahden vuoden takaisen hankkeen, jossa Koneen Säätiö osti Oulun kaupungilta Sanginjoen monikäyttömetsän 4,2 miljoonalla eurolla ja lahjoitti sen valtiolle suojelualueeksi. Tähän liittyen Riikilä haastattelee Patentti- ja rekisterihallituksen johtavaa lakimiestä Jouko Koittoa ja kysyy hänen näkemystään siihen, onko Koneen Säätiön parin vuoden takainen hanke kulttuurityön edistämistä. Vaikka Koitto vastaa kysymykseen neutraalisti (esimerkki (15)) eikä syytä Koneen Säätiötä sääntöjen rikkomisesta, asian esilletuominen ja kysymyksenasettelu luovat silti lukijaan epäilystä Koneen Säätiön luotettavuudesta yhteiskunnallisena toimijana.

- (15) Kulttuurityön edistäminen on laaja käsite, joka pitää sisällään monenlaisia asioita. Metsä on luonnon taidetta ja kulttuuria laajassa merkityksessä. (Riikilä, 2023)

Taskinen (2024) keskittyy artikkelissaan vahvasti Koneen Säätiön vastuullisuuden kyseenalaistamiseen. Artikkelin pääviesti on kirjoittajan mielipide siitä, että Koneen Säätiö on vastuussa Elokapinan laittomista toimista. Tekstissä ei tuoda esille sitä, että Koneen Säätiö rahoitti ainoastaan yhtä Elokapinan hanketta, vaan tekstissä Koneen Säätiö kehystetään koko Elokapinan toiminnan rahoittajana. Kuten esimerkki (16) osoittaa, Elokapinan mielenosoituksesta puhuessa kirjoittaja viittaa tapahtuman järjestäjällä Koneen Säätiöön, vaikka kyse olisi tapahtumasta, millä ei ole yhteyttä edes Metsän puolella-hankkeeseen. Kirjoittaja vie viestinsä niin pitkälle, että ehdottaa Koneen Säätiön laittamista taloudelliseen vastuuseen Elokapinan aiheuttamista vahingoista, kuten esimerkki (17) osoittaa.

(16) Raja, että viranomaisella olisi oikeus laskuttaa tapahtuman järjestäjää, kulkee mielestäni siinä, jos mielenosoituksiin tulleet mielenosoittajat valtaavat katuja. (Taskinen, 2024)

(17) Minusta Koneen Säätiölle tulisi voida osoittaa poliisivoimien ylityöllistämisestä lasku, silloin kun Elokapinan suorittama lain sallima mielenosoitus muuttuu kansalaistottelemattomuudeksi. Määrittelyt Elokapina-työryhmä hankkeen edellyttämästä tieteellisestä työstä tai hanketta edistävästä aktivismista, asettaa mielestäni Koneen Säätiölle rahoittamastaan hankkeesta myös taloudellista vastuuta silloin, kun lakia rikotaan. (Taskinen, 2024)

Sen lisäksi, että Koneen Säätiöstä pyritään luomaan kuva syyllisenä ja taloudellisena vastuunkantajana, Taskisen (2024) artikkeli myös kehystää säätiön naiivina ja hyväuskoisena ”hölmönä”, joka ei ymmärtänyt rahoituspäätöksensä seurauksia. Tämän osoittaa muun muassa esimerkki (18).

(18) Koneen säätiön tarkoitusperät ovat varmaan hyvät, mutta tässä hankkeessa ei menty metsän puolelle, vaan ihan metsään. Tällä tavoin

toimittuna haluttu metsän puolesta keskustelu kääntyy vääjäämättä elokapinallisten menettelyjä vastaan. (Taskinen, 2024)

Myös Suomen Uutisten (2024) artikkeli kehystää Koneen Säätiön Eduskuntatalon mielenilmauksen rahoittajana, sekä yleisen kansalaistottelemattomuuden rahoittajana. Artikkelin rakentuu Perussuomalaisten kansanedustajan Sanna Antikaisen haastattelun ympärille. Jo pelkästään artikkelin otsikosta löytyvä lause ”Koneen Säätiö sponsoroi Elokapinan hyökkäyksen demokratiaa vastaan” antaa vahvan kuvan siitä, millaiseksi toimijaksi artikkeli pyrkii kehystämään Koneen Säätiön. Lauseella ilmaistaan, että Suomessa demokratiaa vastaan on hyökätty ja Koneen Säätiö on sen yksiselitteinen rahoittaja. Myöskään Suomen Uutisten (2024) artikkelissa ei tuoda esille vastakkaisia näkökulmia tai mainita, että Eduskuntatalolla tapahtunut mielenilmaus ei kuulunut Koneen Säätiön rahoittamaan Metsän puolella-hankkeeseen. Kuten esimerkki (19) osoittaa, artikkelissa Antikainen perustelee Koneen Säätiön syyllisyyttä Eduskuntatalon mielenilmaukseen apurahalla, jonka Koneen Säätiö myönsi Elokapinalle eri hankkeeseen kuin mistä mielenilmauksessa oli kyse.

- (19) Koneen Säätiö myönsi vuoden 2023 lopussa Elokapinalle 200 000 euron kokoisen apurahan aktivismiin. Elokapina kertoi käyttävänsä rahaa esimerkiksi osallistaviin mielenilmauksiin ja taideperformansseihin. Eduskuntatalon töhrimistä Elokapina kutsuu ”vaikuttavaksi väliaikaiseksi poliittiseksi taideteokseksi” eli käytännössä se tekee juuri sitä Koneen Säätiön myöntämällä rahalla niin kuin se sanoikin tekevänsä. Käytännössä on siis selvää, että Koneen Säätiön apuraha sponsoroi tämänkin Elokapinan häiriköinnin. (Suomen Uutiset, 2024)

Taskisen (2024) artikkelin tapaan myös Suomen Uutisten (2024) artikkelissa vaaditaan Koneen Säätiöltä taloudellista vastuunkantoa Elokapinan toimien aiheuttamien vahinkojen korjaamisessa. Esimerkki (20) osoittaa, miten haastattelussa Antikainen toivoo Koneen Säätiön maksavan Eduskuntatalon mielenilmauksen aiheuttamat

vahingot ja samalla syyttää Koneen Säätiötä vastuuttomuudesta rahoittaessaan Elokapinan kaltaista järjestöä.

- (20) Koska Koneen Säätiö kerran tukee Elokapinaa, se voisi harkita myös maksavansa maskottiensa aiheuttaman vahingon. Lisäksi olisi reilua tiedottaa Säätiöstä, haluavatko he todella jatkossa rahoittaa järjestöä, joka turvautuu laittomiin keinoihin. (Suomen Uutiset, 2024)

Suomen Uutisten (2024) artikkelissa Koneen Säätiö niputetaan yhteen ”vihervasemmiston anarkian” kanssa. Samassa artikkelissa käsitellään Elokapinan vaarallisuutta, Koneen Säätiön osallisuutta, sekä ”vihervasemmiston anarkiaa”. Kirjoittaja yhdistää tapaukseen vuonna 2020 sattuneen tapauksen, missä vasemmistoliiton läntisen alueen toiminnanjohtaja Misha Dellinger kirjoitti sosiaalisessa mediassa perussuomalaisten tappamiseen liittyvän tekstin. Kirjoittaja ei suoraan mainitse Koneen Säätiön yhteyttä tähän asiaan, mutta tapauksen esille nostaminen artikkelissa, joka käsittelee Koneen Säätiön rahoituspäätöstä, on huomattavan silmiinpistävä yksityiskohta. Luomalla artikkeliin tämänkaltainen asettelu ja konteksti, lukijalle pyritään antamaan mielikuva siitä, että Koneen Säätiön toiminta on paitsi vastuutonta, niin myös erityisen vaarallista.

4.2.3 Uhka demokratialle ja yhteiskuntajärjestykselle

Kolmas analyysissä esiin nouseva kehys on Koneen Säätiön toiminnan uhka demokratialle ja yhteiskuntajärjestykselle. Tämä on keskeinen teema useassa tekstissä ja siinä Koneen Säätiön vastuullisuutta tarkasteleva kysymys on se, onko Koneen Säätiön päätös rahoittaa Elokapinaa uhka yhteiskuntajärjestykselle. Kehyksessä luodaan yleisölle mielikuva, että Koneen Säätiö ja Elokapina toimivat yhdessä ja molemmat uhkaavat yleistä yhteiskuntajärjestystä. Kehyksessä tiedostetaan se, että Elokapina on aktiivinen toimija, mutta Koneen Säätiötä pidetään vähintäänkin yhtä haitallisena toimijana rahoittaessaan Elokapinaa. Teksteissä siis kehystetään Elokapina vaarallisena

yhteiskuntajärjestystä ja demokratiaa uhkaavana tahona. Rahoituspäätöksen myötä myös Koneen Säätiö kehystetään tällaisena toimijana.

Ukkolan (2023) artikkeli rakentaa Elokapinan identiteettiä vaarallisena järjestönä. Kuten aikaisemmin esimerkissä (4) näytettiin, artikkelissa Elokapina esitellään heti alkuun järjestönä, jonka ”idioottimaiset vaatimukset toteutuessaan romahduttaisivat elintason ja demokratian.” Artikkelissa (esimerkki (21)) myös muun muassa lainataan Kokoomuksen kansanedustajan Atte Kalevan lausuntoa, jolla hän kuvaa Elokapinaa.

(21) Elokapina on ”olennaisesti lain vastaisesti toimiva ekofasistinen äärijärjestö, joka pyrkii ulkoparlamentaarisiin ja hyvin epädemokraattisiin keinoin pakottamaan yhteiskunnan omaan tahtoonsa. (Ukkola, 2023)

Näillä lausunnoilla kirjoittaja pyrkii puhuttelemaan lukijaa esittämällä Elokapinan vaarallisena ja uhkana tavalliselle kansalaiselle. Ukkolan (2023) artikkelissa pyritään liittämään Koneen Säätiö vaarallisiin ja laittomiin toimiin. Kuten esimerkki (22) osoittaa, Koneen Säätiö siis kehystetään, jos ei rikollisena, niin vähintäänkin rikollisuutta tukevana toimijana.

(22) Uutisia Pantsarille: Elokapinan koko suurelle yleisölle näkyvä toiminta perustuu lakien järjestelmälliseen rikkomiseen. Rahan syyttäminen tällaiselle porukalle on suoraa tukea radikaaliryhmälle, joka ei piittaa järjestäytyneen yhteiskunnan säännöistä. (Ukkola, 2023)

Myös Riikilän (2023) artikkelissa sivutaan Uhka demokratialle ja yhteiskuntajärjestykselle kehystä. Artikkelin ei itsessään keskity Koneen Säätiön kehystämiseen rikollisena tai yhteiskunnallisena uhkana, mutta artikkelissa ihmetellään ja kritisoidaan, kuinka Koneen Säätiö haluaa tukea järjestöä, joka ”haittaa laillista elinkeinotoimintaa”. Artikkelin siis kehystää myös Elokapinan yhteiskuntarauhaa rikkovana toimijana ja yhdistää Koneen Säätiön heidän toimintaansa. Artikkelista on myös havaittavissa, että Elokapina ja sen

rahoittaminen nähdään hyökkäyksenä perinteisiä instituutioita, kuten metsäelinkeinoa vastaan.

Taskisen (2024) artikkeli myös osaltaan korostetaan yhteiskuntajärjestyksen horjumista. Elokapinan toimintaa muun muassa verrataan saksalaisten ilmastoaktivistien lentokenttäiskuihin, joilla ei ole mitään tekemistä Elokapinan toiminnan kanssa. Artikkelissa rakennetaan selkeä syy-seuraussuhde Koneen Säätiön, Elokapinan ja lain rikkomisen välille. Kirjoittaja vaatii Koneen Säätiöltä taloudellista vastuunottoa laittomien toimien aiheuttamista vahingoista. Tällä kirjoittaja siis kehystää Koneen Säätiön osasylliseksi lain rikkomiseen.

Suomen Uutisten (2024) artikkelin otsikon lause ”Koneen Säätiö sponsoroi Elokapinan hyökkäyksen demokratiaa vastaan” luo vahvan pohjan kehystykselle, jossa Koneen Säätiö esitetään ikään kuin rikoskumppanina hyökkäyksessä demokratiaa vastaan. Kirjoittaja rakentaa mielikuvan, jossa Eduskuntataloon kohdistunut Elokapinan mielenilmaus rinnastetaan hyökkäykseen Suomen poliittista järjestelmää kohtaan. Koneen Säätiö puolestaan esitetään tämän ”hyökkäyksen” rahoittajana, eli näin myös syyllisenä tapahtuneeseen. Esimerkissä (23) lainataan Antikaista ja lausunnolla rakennetaan mielikuvaa siitä, että Elokapina häiritsee Suomessa poliittista päätöksentekoa. Esimerkissä (24) kuvaillaan, kuinka Elokapinan toiminta uhkaa demokratian toteutumista Suomessa.

(23) Eduskuntatalon töhrimisessä on erityisen huolestuttavaa, että poliittista päätöksentekoa pyritään häiritsemään laittomin keinoin. (Suomen Uutiset, 2024)

(24) Perussuomalaisten kansanedustaja Sanna Antikaisen mielestä kysymyksessä on vakava hyökkäys Suomen eduskuntaa ja siten myös demokratiaa vastaan. Väkivallattomuus ja laillinen vaikuttaminen ovat demokraattisen yhteiskunnan kulmakiviä. – ”On äärimmäisen

huolestuttavaa, että poliittista päätöksentekoa pyritään häiritsemään laittomin keinoin. Vasemmiston ja vihreiden tulisi tuomita yksiselitteisesti tällainen sidosryhmiensä rikollinen toiminta”, Antikainen vaatii. (Suomen Uutiset, 2024)

Suomen Uutisten (2024) artikkelin kirjoittaja korostaa, että Elokapina on luokiteltu terrorismipoliisin ääriliikelistalle Isossa-Britanniassa ja, että Suomessa järjestö on mainittu vuonna 2020 sisäministeriön väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsauksessa. Samassa kappaleessa näiden lausuntojen kanssa kirjoittaja viittaa Koneen Säätiön rahoituspäätökseen ja mainitsee, että Koneen Säätiön pitäisi arvioida tukensa seurauksia. Seurauksilla voidaan ymmärtää tarkoitettavan juuri ainakin Eduskuntataloon kohdistunutta mielenilmausta. Kirjoittaja rakentaa siis epäsuoraa syy-seuraussuhdetta säätiön rahoituksen ja yhteiskuntarauhan häiriön välillä. Teksti jättää lukijalle vahvan mielikuvan Koneen Säätiön osallisuudesta rikolliseen ja demokratiaa uhkaavaan tapahtumaan.

4.2.4 Säätiön näkeminen vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana

Viimeinen analyysissä esiin nouseva kehys on Säätiön näkeminen vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana. Toimituksellisen median teksteistä kehys tulee selvimmin näkyviin Rantasen (2023) artikkelissa, mutta sen piirteitä on löydettävissä myös Rannan (2024) artikkelissa. Vastuullisen yhteiskunnallisen toimijan kehyksessä Koneen Säätiö esitetään harkitsevana, vastuullisena ja arvopohjaisena yhteiskunnallisena toimijana. Tässä kehyksessä Koneen Säätiön rahoituspäätös näytetään osana demokraattista kansalaisyhteiskuntaa, jossa aktivismi on legitiimi ja jopa välttämätön osa yhteiskunnallista muutosta. Koneen Säätiö näyttäytyy toimijana, jonka vastuu on tukea sellaista yhteiskunnallista vaikuttamista, jota julkinen sektori ei välttämättä rahoita.

Toimituksellinen media ei suoraan rakenna kehystä, mutta antaa Koneen Säätiölle äänen ja mahdollisuuden kehystää itsensä vastuullisena toimijana. Kehys toimii ikään kuin

Koneen Säätiön oman viestinnän jatkeena. Elokapinan hankkeen rahoittaminen pyritään kehystämään niin, että päätös on ollut Koneen Säätiöltä harkittu, johdonmukainen ja linjassa heidän arvojensa kanssa – ei harkitsematon virhe, kuten muissa kehystyksissä esitetään.

Rantasen (2023) artikkelissa vastuullisen yhteiskunnallisen toimijan kehyksestä viestii jo artikkelin otsikko, jossa ilmaistaan, että artikkeli tulee kertomaan Koneen Säätiön näkökulman paljon keskustelua herättäneeseen tilanteeseen. Otsikkoon on myös lisätty lainaus Koneen Säätiön viestinnästä, mikä antaa pohjustuksen Koneen Säätiön vastuullisuuteen keskittyvästä kehystyksestä – lause ”Kyse merkittävistä asioista” antaa kuvan harkitusta vastuullisuudesta. Rantasen (2023) artikkelissa ääni annetaan pääasiallisesti Kalle Korhoselle, joka on Koneen Säätiön edustaja. Lausunnoissaan Korhonen pyrkii perustelemaan rahoituspäätöstään muun muassa rakentamalla myös Elokapinasta kuvaa vastuullisena toimijana, kuten esimerkeistä (25) ja (26) on nähtävissä.

(25) Elokapina on nykyisin haluttu keskustelukumppani eri toimijoiden keskuudessa, ja positiivinen ympäristöaktivismi on hyvä asia. On ymmärretty, että koko ihmiskunta on vakavan kriisin edessä. (Rantanen, 2023)

(26) Käsittääksemme heidän toimintatapansa on hyvin organisoitu ja selkeä. Se ei ole yhtä linjaorganisaatiomainen kuin monet perinteiset toimijat. Meidän kannalta on kuitenkin tärkeintä, että jokaisella rahoitushankkeellamme on yhteisössä vastuuhenkilö, joka johtaa hanketta. (Rantanen, 2023)

Hän siis lausunnoillaan antaa äänen myös Elokapinan ideologialle ja puolustaa Elokapinan legitiimiyttä toimijana – kuten esimerkiksi (27) näkee, hän muun muassa perustelee Elokapinan toimintaa demokratiaan kuuluvilla perusoikeuksilla.

(27) Elokapina tunnetaan tempauksistaan, joille on tyypillistä kansalaistottelemattomuuden eri muodot. Korhosen mukaan näissä on usein kyse mielenosoitus- ja kokoontumisvapaudesta, jotka ovat demokratiaan kuuluvia perusoikeuksia. (Rantanen, 2023)

Rantasen (2023) artikkelissa on havaittavissa, että myös kirjoittaja itse ottaa varovaisen positiivisen kannan Elokapinaan – artikkeli eroaa muista aineiston teksteistä siinä, että Elokapinaa ei esitellä huomattavan negatiivisessa valossa, kuten esimerkki (28) osoittaa.

(28) Suurelle yleisölle Elokapina on tullut parhaiten tutuksi katumielenosoituksista, kohuotsikoista ja uutisista eri oikeusasteista. (Rantanen 2023)

Elokapinan esittelyteksti on siis Rantasen (2023) artikkelissa faktapohjainen kuvaus järjestön julkisesta näkyvyydestä. Sävy on toteava, eikä kielenkäyttö ole latautunutta, kuten aikaisemmissa kehyksissä. Lauseessa maininta ”uutisista eri oikeusasteista” viittaa siihen, että Elokapinan toiminta kontekstoidaan julkisen näkyvyyden kautta – kirjoittaja ei pyri rakentamaan uhkakehystä tai rikollista identiteettiä. Vaikka kirjoittaja viittaa oikeusasteisiin, läheltä tarkasteltuna hän ei kuitenkaan väitä, että Elokapina olisi rikollinen tai uhka – kirjoittaja ainoastaan toteaa, että Elokapina on ollut uutisoinnin kohteena. Kirjoittaja siis esittää Elokapinan kiistanalaisena, mutta merkityksellisenä toimijana.

Rantasen (2023) artikkelissa Koneen Säätiön edustaja Kalle Korhonen pyrkii luomaan säätiöstä kuvan toimijana, joka edustaa positiivista yhteiskunnallista muutosta. Hän perustelee aktivismin rahoittamista muun muassa sillä, että ulkomailla on tavallista, että säätiöt rahoittavat yhteiskunnalliseen muutokseen pyrkivää toimintaa. Korhonen pyrkii siis normalisoimaan rahoituspäätöstä ja järjeistämään sitä. Korhonen esittää Koneen Säätiön näkökulman tilanteeseen niin, että julkinen kritiikki ei haittaa heitä, sillä positiivisen yhteiskunnallisen muutoksen edistäminen on heille tärkeämpää ja menee

tilanteesta aiheutuneen mainehaitan edelle arvojärjestyksessä. Korhonen viestii vastuullisista arvoistaan esimerkissä (29).

(29) Koneen säätiö on aiemminkin tukenut asioita, joita kaikki eivät hyväksy. Ne voivat liittyä esimerkiksi sukupuolen moninaisuuteen, maahanmuuttoon ja vastaaviin”, sanoo Korhonen. ”Luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa on kyse niin merkittävistä asioista, että emme ensimmäiseksi ajattele säätiön brändiä. (Rantanen, 2023)

Vastuullisuuden korostamisen lisäksi Korhonen pyrkii kehystämään Koneen Säätiön irrallisena Eduskuntataloon kohdistuneesta mielenilmauksesta. Esimerkki (30) näyttää pyrkimyksen erkaantua tapahtumasta.

(30) Kun rahoitamme yhteisöjä, hankkeita tai yksilöitä, emme tue niiden koko toimintaa. Esimerkiksi Elokapinan tapauksessa rahoituksemme on tarkoitettu tiettyyn yksittäiseen hankkeeseen, johon kuuluu erilaisia tiede- ja taidekytköksiä. Jos hankkeessa ei tehdä hakemuksessa kuvattuja asioita, joudumme puuttumaan asiaan. (Rantanen, 2023)

Korhonen korostaa Koneen Säätiön vastuullisuutta tuomitsemalla jyrkästi laittomat teot, mutta ei kuitenkaan ota vastuuta Elokapinan mahdollisten laittomuuksien selvittämisestä tai tuomitsemisesta, kuten esimerkki (31) osoittaa.

(31) Toiminnan on silti oltava laillista, se on itsestään selvää. Jos säätiön tukema henkilö tai yhteisö rikkoo lakia, niin se ei ole enää säätiön vaan poliisin asia. (Rantanen, 2023)

Rantasen (2023) artikkelissa rakennetaan Koneen säätiöstä itsenäistä ja osaavaa kuvaa, minkä päätöksiin ei välttämättä tarvitsisi puuttua, kuten esimerkki (32) osoittaa.

- (32) Kun tieto Elokapinan saamasta apurahasta levisi julkisuuteen, sosiaalinen media pullisteli vihaisia ja äksyjä kommentteja. Miksi liikenteentukkihoitoa rahoitetaan? Keskusteluissa unohtui usein se, että Koneen säätiö on itsenäinen ja riippumaton laitos, joka päättää itse tekemisistään. (Rantanen, 2023)

Lauseella rakennetaan nimenomaan kehystä Koneen Säätiöstä vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana. Esimerkin (32) lauseella tilanne kehystetään täysin päinvastoin kuin aikaisemmissa kehyksissä – Koneen Säätiötä ei esitetä vastuullisena Eduskuntataloon kohdistuneeseen mielenilmaukseen. Säätiö sen sijaan esitetään harkintakykyisenä ja ajattelevana toimijana, joka toimii vastuullisesti arvojensa ohjaamana. Rantasen (2023) artikkelissa Koneen Säätiön rahoituspäätöksestään saama kritiikki kehystetään perusteettomana ja epäoikeutettuna. Näin neljäs kehys, Säätiön näkeminen vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana, toimii vastakehyksenä kolmelle aikaisemmin esitetylle kehystykselle.

Rannan (2024) artikkelissa sävy on suurilta osin objektiivinen, mutta tilanne on kuvattu niin, että asetelmasta on luotu dramaattinen toimittajan asettamien kysymysten ja siteerattujen äänien avulla. Artikkelissa kaksi kehystä törmää yhteen – vastakkaisten äänien kuuluminen ja toimittajan asettamat kriittiset kysymykset osaltaan luovat kehystä Koneen Säätiöstä osasyllisenä Elokapinan mielenilmaukseen. Samaan aikaan artikkelissa kuitenkin annetaan laajasti ääni Koneen Säätiön edustajalle ja näin Koneen Säätiölle tarjotaan mahdollisuus kehystää itsensä vastuullisena, positiivista yhteiskunnallista muutosta edistävänä toimijana. Rannan (2024) artikkelissa sävy pysyy siis melko neutraalina, mutta artikkeli tarjoaa areenan näiden kehysten rinnakkaiselle esittämiselle.

4.3 Kehysten diskursiiviset käytännöt

Seuraavaksi siirryn tarkastelemaan sitä, miten kappaleessa 4.1 tunnistetut kehykset rakentuvat käytännössä tekstin tuotannossa ja vastaanotossa. Tässä luvussa tarkastelen siis Faircloughn kolmitasoisien mallin toista tasoa, eli kehysten rakentumista osana diskursiivisia käytäntöjä. Faircloughn mukaan diskursiivisilla käytännöillä tarkoitetaan tapoja, joilla tekstit tuotetaan, jaellaan ja tulkitaan. Tarkoituksena on siis selvittää, miten teksti on tuotettu ja miten se vaikuttaa yleisöön.

Tässä kappaleessa tarkastelen sitä, missä medioissa ja millaisissa tekstityypeissä kutakin kehystä esiintyy. Keskityn tarkastelemaan jokaisen tekstin kohdalla sitä, kuka tekstin on kirjoittanut, kenelle se on kirjoitettu ja missä kontekstissa se on kirjoitettu. Kiinnitän huomiota siihen, millainen media on kyseessä ja millainen yleisö on kyseessä. Analysoin myös sitä, millaiset toimitukselliset valinnat vaikuttivat siihen, että jokin näkökulma julkaistiin. Tarkastelen sitä, miten ihmiset voivat ymmärtää ja tulkita kehyksen. Käyn tässä kappaleessa läpi kaikki neljä aineistosta tunnistettua kehystä, mutta koska monet artikkelit esiintyvät useissa kehyksissä samanaikaisesti, olen jäsentänyt alaluvut aineistolähtöisesti toiston välttämiseksi.

4.3.1 Ukkolan (2023) artikkeli

Ukkolan (2023) artikkeli on julkaistu valtakunnallisessa iltapäivälehdessä. Iltalehti on Suomen toiseksi luetuin lehti ja se tavoittaa viikoittain noin 2,9 miljoonaa lukijaa (Media Audit Finland, 2024). Iltalehti on mediana kansanomainen ja osin myös sensaatiohakuinen. Iltalehti kuuluu mediakonserni Alma Mediaan. Ukkolan (2023) artikkeli on tekstityypiltään kolumni, sillä teksti rakentuu kirjoittajan esittämän henkilökohtaisen näkökulman ympärille ajankohtaiseen ilmiöön liittyen. Tekstin tyyli ei ole uutisartikkelille tunnusomaista, eli neutraalia ja objektiivista – teksti ei tarkastele tilannetta eri näkökulmista. Tekstin tyyli on subjektiivinen ja siinä käytetään emotionaalista kieltä. Kieli on kärjistettyä, naureskelevaa ja sarkastista, kuten

kuvauksista ”kadulla retkottavat kirkujat”, ”polttakaa rahanne takassa”, ”hysteristen kakaroiden pelleily” voidaan huomata. Ukkolan (2023) artikkelin tuotantokäytäntö ei perustu faktapohjaiseen uutiskriteeristöön, vaan kirjoittajan persoona näkyy siinä vahvasti. Artikkelilla pyritään mielipidevaikuttamiseen ja tunteiden herättämiseen. Tunteita herättävä journalismi on tyypillistä Iltalehden artikkeleille, eli Iltalehden motiivi kolumnin julkaisuun on voinut liittyä lukijoiden houkutteluun ja on todennäköisesti ollut osa lehden sisältöstrategiaa.

Kirjoittaja Sanna Ukkola on tunnettu suomalainen toimittaja ja mediapersoona. Ukkola on tunnettu voimakkaista mielipiteistään ja hänen teksteissään on havaittavissa oikeistoliberaalia ja kansallismielistä ideologiaa. Hän on usein toiminut kriittisenä äänenä ajankohtaisissa puheenaiheissa. Ukkolan (2023) artikkelissa hänen auktoriteettinsa perustuu hänen kokemukseensa toimittajana ja kolumnistina, ei mihinkään tieteelliseen erikoisalaan. Ukkola (2023) kirjoittaa artikkelissa politiikasta ja ilmastoasioista, mutta hän ei ole näiden alojen asiantuntija koulutukseltaan. Ukkolalla on valtakunnallisen iltapäivälehdessä toimittajana merkittävä institutionaalinen asema – hän ei suoraan ole sidoksissa puoluepolitiikkaan, mutta hänellä on paljon valtaa mediavaikuttajana.

Ukkolan (2023) artikkelin kohdeyleisö Iltalehden lukijat, eli yleisö on oletettavasti laaja ja moninainen. Kohdeyleisö todennäköisesti ei ole pääosin korkeakoulutettua. Kohdeyleisöön todennäköisesti kuuluu ihmisiä, jotka suhtautuvat jo valmiiksi kriittisesti esimerkiksi kansalaisaktivismiin tai vihervasemmistoon. Artikkelin toivottu reaktio on herättää lukijassa suuttumusta ja hämmennystä. Tarkoituksena on ohjata lukija suhtautumaan negatiivisesti Koneen Säätöä ja Elokapiinaa kohtaan. Emotionaalisella ja kärjistetyllä kielenkäytöllä pyritään provosoimaan yleisöä. Ukkolan (2023) artikkelin toimituksellisista valinnoista voidaan päätellä, että artikkeli on sensaatiohakuinen ja rakennettu lietsomaan kohua.

4.3.2 Riikilän (2023) artikkeli

Riikilän (2023) artikkeli on julkaistu Metsälehdessä, eli erikoisan ammattilehdessä. Teksti on uutisartikkeli, mihin on myös sisällytetty kirjoittajan kommenttiosa. Myöskään Riikilän (2023) artikkelin tuotantokäytäntö ei perustu faktapohjaiseen uutiskriteeristöön, vaan kirjoittajan persoona tulee esille tekstissä. Artikkelin rakennettu uutisartikkeliksi, mutta tekstissä tilannetta ei käsitellä puolueettomasti ja kirjoittaja käyttää tekstissä emotionaalisia ilmaisuja, kuten “huuhaata” ja “omituisuuksiin”. Tekstilaji on siis jossakin uutisartikkelin ja näkökulmajournalismin välillä. Artikkelin pyrkii tuottamaan ajankohtaista metsäalaa koskevaa journalismia ja samalla antamaan äänen metsäalan edunvalvonnalle. Toimituksellisesti artikkeli ei tavoittele neutraalia kaikkien osapuolien näkökulmien käsittelyä, vaan keskittyy metsäalan näkökulman esilletuomiseen.

Kirjoittaja Mikko Riikilä on Metsälehden toimittaja. Artikkelissa suurilta osin ääneen pääsee myös haastateltu MTK:n metsävaltuuskunnan puheenjohtajalta Mikko Tirola. Teksti välittää asiantuntijalähtöistä puhetta. Tirolan auktoriteetti perustuu elinkeinopoliittiseen asiantuntemukseen. Metsälehti instituutiona toimii metsäalan ammattilaiskentässä ja varsinkin metsäalan äänitorvena. Metsälehdellä on siis merkittävä institutionaalinen asema omalla sektorillaan, mutta ei laajaa yhteiskunnallista vaikutusvaltaa valtamedian tapaan.

Riikilän (2023) artikkelin kohdeyleisöä ovat ainakin metsänomistajat, metsäyrittäjät, alan asiantuntijat, viranomaiset ja metsätalouspoliittiset vaikuttajat. Kohdeyleisö eroaa Iltalehden kohdeyleisöstä siinä, että Metsälehden lukijat ovat ammatillisesti sitoutuneita. Tekstin tavoitteena on herättää yleisössä keskustelua ja kritiikkiä Koneen Säätiotä kohtaan – tavoitteena on myös todennäköisesti vahvistaa artikkelissa mainittua alalla jo vallitsevaa epäluuloa Koneen Säätiotä kohtaan. Artikkelin kritiikki esitetään rationaalisena huolena ja tätä kritiikkiä pyritään vahvistamaan myös emotionaalisella kielellä tarjoamalla yleisölle samaistumispintaa. Retorisena keinona artikkelissa käytetään asiantuntijakommentteja sekä viitataan esimerkiksi Koneen Säätion sääntöihin ja säätölakiin, jotta voidaan luoda kritiikille legitimitettä.

4.3.3 Rantasen (2023) artikkeli

Rantasen (2023) artikkeli on julkaistu Helsingin Sanomissa. Helsingin Sanomat on Suomen kolmanneksi suurin uutismedia, ja se tavoittaa lähes kaksi miljoonaa lukijaa viikossa (Media Audit Finland, 2024). Helsingin Sanomat omistaa yksi Suomen suurimmista mediayhtiöistä, eli Sanoma Oyj. Rantasen (2023) artikkeli on julkaistu Helsingin Sanomien kulttuuriosastolla ja se on lajiltaan toimituksellinen uutisartikkeli. Toimituksellisilta valinnoiltaan artikkeli eroaa muista tässä tutkimuksessa analysoiduista artikkeleista siinä, että siinä korostuu neutraalius ja selittävä ote. Rantasen (2023) artikkeli on tyyliältään analyttinen ja taustoittava – se noudattaa harkitumpaa ja pitkäjänteisempää journalistista linjaa, kuin muut analysoidut artikkelit. Rantasen (2023) artikkelin tarkoitus on todennäköisesti selittää Koneen Säätiön päätöstä rahoittaa Elokapinan hanketta, eikä niinkään dramatisoida siitä syntyneitä kohua.

Artikkelin kirjoittaja Miska Rantanen on Helsingin Sanomien pitkäaikainen kulttuuritoimittaja. Institutionaaliselta asemalta Helsingin Sanomien kulttuuritoimitus edustaa journalistisesti arvostettua foorumia, jossa toimittajat voivat esittää monenlaisia näkemyksiä. Tekstin oletettu yleisö on Helsingin Sanomien kulttuuriosaston lukijat, joista monet mahdollisesti suhtautuvat kriittisesti mutta pohdiskelevasti yhteiskunnallisiin ilmiöihin. Helsingin Sanomien lukijoiden voidaan olettaa odottavan artikkeleilta analyttisyyttä ja taustoitusta. Yleisöltä tavoiteltu reaktio Rantasen (2023) artikkelin kohdalla on monipuolinen ymmärrys tilanteesta. Teksti vetoaa lukijan järkeen ja lukijalle pyritään tarjoamaan ymmärrys tilanteen osapuolien näkökulmista sen sijaan, että artikkeli yrittäisi lietsoa kohua.

Rantasen (2023) artikkelin toimituksellisilla valinnoilla vahvistetaan Säätiön näkeminen vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana -kehystä. Artikkeli ei rakenna kohua, vaan purkaa sitä. Otsikko "Tästä syystä Koneen säätiö haluaa tukea Elokapinaa – 'Kyse merkittävistä asioista'" kehystä Koneen Säätiön motiivit perustelluiksi ja vakavasti otettaviksi, ei kyseenalaisiksi.

4.3.4 Taskisen (2024) artikkeli

Taskisen (2024) artikkeli on julkaistu ensin Uusi Suomi -verkkolehden Puheenvuoro -alustalla, jonka jälkeen se on uudelleenjulkaistu Savon Sanomissa kolumnina. Teksti on siis alun perin ollut mielipidekirjoitus tai blogiteksti, mutta se on saanut suuren näkyvyyden Savon Sanomissa kolumnina. Tekstin tyyli on kolumnille tyypillinen – subjektiivinen ja argumentatiivinen. Sävy on asiallinen, mutta kirjoittaja käsittelee aihetta vain omasta näkökulmastaan, eikä suhtaudu tilanteeseen puolueettomasti. Artikkelin ei ole todennäköisesti käynyt läpi minkäänlaista journalistista toimitusprosessia, sillä se on julkaistu alun perin blogialustalle. Vaikka mielipiteet ja lausunnot tekstissä ovat kirjoittajan omalla vastuulla tekstin ollessa blogikirjoitus, Savon Sanomien toimitus on kuitenkin arvioinut tekstin, nähnyt sen sopivana julkaisuna ja päättänyt toimittaa sen. Savon Sanomissa julkaiseminen johti tekstin huomattavasti laajempaan levikkiin.

Kirjoittaja Rauno Taskinen on Kristillisdemokraattien Kuopion paikallistoimija sekä evp. Karjalan Lennoston kapteeni. Kirjoittaja on siis poliittisesti sitoutunut, eikä kirjoita journalistina. Taskinen ei ole asiantuntija ilmastoasioissa tai säätiötoiminnassa, eikä pyri esiintymään sellaisena. Tekstissä Taskinen esittää itsensä arvokonservatiivisena kansalaisena, joka on huolissaan lain rikkomisesta, yhteiskuntajärjestyksen vaarantumisesta ja poliisivoimien ylikuormittumisesta. Taskinen vahvistaa auktoriteettiaan esittäytymällä kapteenina, eli korkea-arvoisena virkamiehenä. Kirjoittajana Taskinen ei edusta mitään virallista instituutiota, mutta hänen sotilastaustansa ja poliittinen aktiivisuutensa voivat antaa hänelle symbolista uskottavuutta konservatiivisten lukijoiden silmissä.

Taskisen (2024) artikkelin kohdeyleisö on alun perin ollut Uusi Suomi -verkkolehteä lukevat ihmiset. Lukijat todennäköisesti jakavat kristillisiä ja oikeistopopulistisia arvoja, joita Uusi Suomi -alustalla korostetaan. Lukijakunta on todennäköisesti yhteiskunnallisista teemoista kiinnostunut ja voi olla jollain tasolla poliittisesti aktiivista. Tekstin tavoitteena on herättää yleisössä oikeudentuntoa, huolta ja ärtymystä. Teksti on retorisesti rakennettu niin, että se aloitetaan perustelemalla rahoituspäätös, sen jälkeen

kerrotaan laittomista toimista ja lopussa vaaditaan vastuunkantoa. Tekstillä pyritään vetoamaan yleisön järkeen ja moraalintajuun.

4.3.5 Suomen Uutisten (2024) artikkeli

Suomen Uutiset on perussuomalaisten puolueen omistama lehti. Kyseessä on siis puoluelehti, ei journalistisesti riippumaton uutismedia. Artikkelia tulee siis tarkastella poliittisena viestintänä. Teksti on lajiltaan uutisartikkeli, mutta se perustuu perussuomalaisten kansanedustajan Sanna Antikaisen lausuntoihin. Sisältö esitetään uutisartikkelille tyypillisessä muodossa, ja rakenne esimerkiksi sisältää tavanomaiset leipätekstin, väliotsikot ja lainaukset. On kuitenkin huomattava, että tekstin tarkoitus ei ole pyrkiä neutraaliuteen tai puolueettomuuteen – teksti on poliittisesti latautunut ja ajaa Suomen Uutisten poliittista agenda. Tuotantoprosessia ohjaa puolueen ideologinen viitekehys. Tekstin tavoitteena on poliittinen vaikuttaminen.

Suomen Uutisten (2024) artikkelissa ei ole nimetty kirjoittajaa, mutta artikkeli perustuu hyvin paljolti Antikaisen lausuntoihin. Antikainen siis esitetään artikkelissa auktoriteettina. Hänen asiantuntijuutensa perustuu tässä tapauksessa hänen rooliinsa kansanedustajana, ei koulutukseen tai muuhun asiantuntijuuteen. Antikainen käyttää valtiovaltion auktoriteettia ja pyrkii sen avulla legitimoimaan kritiikkensä Koneen Säätiötä kohtaan. Kansanedustajuuden lisäksi Antikainen on perussuomalaisten näkyvä edustaja, mikä lisää hänen auktoriteettiaan ainakin oman puolueensa kannattajien keskuudessa.

Suomen Uutisten (2024) artikkelin kohdeyleisö on perussuomalaisten kannattajat ja poliittisesti oikealla olevat ihmiset. Tekstillä pyritään vetoamaan sellaisiin ihmisiin, jotka suhtautuvat kriittisesti ilmastoaktivismiin sekä vihreään ja vasemmistolaiseen politiikkaan. Artikkelin tavoitteena on herättää lukijoissa suuttumusta ja huolta. Tekstillä pyritään luomaan yleisölle tunne, että demokratia on vaarantunut – kirjoittajan tarkoitus on sanavalinnoillaan luoda pelkoa ja vastakkainasettelua.

4.3.6 Rannan (2024) artikkeli

Rannan (2024) artikkeli on julkaistu Ilta-Sanomissa, joka on Suomen suurin uutismedia (Sanoma, n.d). Ilta-Sanomia lukee viikoittain noin 3 miljoonaa lukijaa (Media Audit Finland, 2024). Ilta-Sanomat on siis kansallinen iltapäivälehti. Ilta-Sanomat on Iltalehden tavoin mediana kansanomainen ja osin myös sensaatiohakuinen. Ilta-Sanomat omistaa Sanoma Oyj -konserni, eli yksi Suomen suurimmista mediayhtiöistä. Rannan (2024) artikkeli on lajiltaan uutisartikkeli ja sen sävy on uutisartikkelille tunnusomainen. Teksti on melko neutraalia, mutta syvemmässä tekstianalyysissä löydettiin myös vaikuttamisen keinoja. Artikkelin on toimituksellinen juttu, jossa yhdistyy journalistinen raportointi, Koneen Säätiön edustajan haastattelu sekä yleisön reaktion kuvailu. Rannan (2024) artikkeli hyödyntää Sanna Antikaisen lausuntoa (Suomen Uutiset, 2024), sekä korostaa sosiaalisessa mediassa julkaistua kritiikkiä Koneen Säätiötä kohtaan. Näin toimituksellisilla valinnoilla siis toistetaan ja vahvistetaan vastuuttomuuden ja hyväuskoisuuden kehystä sekä uhka demokratialle ja yhteiskuntajärjestykselle kehystä.

Kirjoittaja Elina Ranta on Ilta-Sanomien toimittaja. Hän on ammattijournalisti, ja hän ei tuo itseään näkyväksi tekstissä. Institutionaaliselta asemaltaan hän edustaa Ilta-Sanomia. Tekstin oletettu kohdeyleisö on kaikki Ilta-Sanomien lukijat, jotka seuraavat ajankohtaisia ilmiöitä – kohdeyleisö on siis todella laaja. Rannan (2024) artikkelin todennäköinen tavoiteltu reaktio yleisössä on järkiperäinen, sillä teksti on melko neutraalia. Artikkelissa on kuitenkin todennäköisesti myös pyritty herättämään tunnepohjaista reaktiota ja siinä on havaittavissa sensaatiohakuisuuden piirteitä. Esimerkiksi otsikko on muotoiltu dramaattiselta kuulostavaksi ja siinä on käytetty sanaa ”isku” herättämään lukijan tunteita. Tässä on huomioitava, että Ilta-Sanomat on kaupallinen lehti, joka saa tuottoa sen mukaan, miten paljon ihmisiä tekstejä lukee. On siis huomioitava, että Ilta-Sanomat todennäköisesti pyrkii sanoittamaan jutun otsikon mahdollisimman kiinnostavaksi, jotta se keräisi mahdollisimman paljon klikkauksia.

4.4 Kehysten ideologiat ja valtarakenteet

Kaikessa viestinnässä voidaan tiedostaen tai tiedostamatta valita esitettävälle asialle sopiva viitekehys ja näin saada se näyttämään halutunlaiselta (Karvonen, 2000, s. 78). Kuten jo aikaisemmin on todettu, kehystäminen on joidenkin puolien valitsemista todellisuudesta ja niiden näkyville tuomista tekstissä (Entman, 1993, s. 52). Kehys siis aina sisältää jonkin ennakkokäsityksen siitä, miten todellisuus on rakentunut ja mikä siinä on merkittävää (Karvonen, 2000, s. 78). Koska kehykset eivät siis koskaan ole neutraaleita, pyrin analyysissä nostamaan esiin aineistosta tunnistettujen kehysten taustalla olevia ideologioita ja valtarakenteita, jotka vaikuttavan kunkin kehyksen muodostumiseen. Näitä ovat muun muassa oikeistoradikaalit, konservatiiviset, populistiset ja arvoliberaalit ideologiat.

Tässä kappaleessa tutkin tunnistettuja kehyksiä niiden sosiaalisessa kontekstissa. Luvussa tarkastelen Faircloughn kolmitasoisien mallien kolmatta tasoa, eli sitä, millaisessa yhteiskunnallisessa todellisuudessa kehykset toimivat. Keskityn tarkastelemaan sitä, millaisia yhteiskunnallisia arvoja kehykset edustavat ja millaisia ideologioita ne pitävät sisällään. Tarkastelen sitä, mitä asioita pidetään oikeana ja vääränä ja sitä, mitä kehyksellä pyritään oikeuttamaan tai horjuttamaan. Keskityn siihen, millaisia poliittisia, kulttuurisia tai ideologisia merkityksiä kehykset pyrkivät vahvistamaan tai haastamaan. Faircloughn kolmitasoisien mallien kolmannella tasolla tutkin sitä, miten kehykset liittyvät valtaan, normeihin ja yhteiskunnan rakenteisiin.

4.4.1 Säätörahoituksen väärinkäyttö

Säätörahoituksen väärinkäytön kehyksen taustalla on havaittavissa konservatiivinen ja oikeistoradikaali ideologia, jossa ympäristöaktivismi nähdään uhkana tai lapsellisenä pelleilynä. Ideologia kehyksen taustalla ei tunnista ympäristö- tai kansalaisaktivismia legitiiminä kansalaisosallistumisen keinona. Tekstien taustalla on myös havaittavissa populistinen ideologia, sillä artikkelit eivät pyri tavoittelemaan neutraaliutta tai

tasapainoa, vaan pyrkivät vahvistamaan kirjoittajan ideologista näkökulmaa asiaan ja kärjistämään tilanteesta käytävää keskustelua. Kuten aikaisemmin tässä tutkimuksessa on todettu, usein oikeistoradikaalissa populistisessa kehystyksessä ilmastonmuutosta ei varsinaisesti kielletä, vaan sitä kohtaan käytetään prosessiskeptismiä ja responssiskeptismiä (Forchtner, 2019, s. 226–227). Tämä kehys on hyvä esimerkki prosessiskeptismistä, sillä kehystyksellä pyritään esittämään ympäristöaktivismi epälegitiiminä keinona vaikuttaa päätöksentekoprosessiin.

Suomen Uutisten (2024) artikkelissa tulee esille oikeistoradikaali ja eliittivastainen ideologia, joka korostaa oikeusvaltiota, yksilön vastuuta ja yhteiskuntarauhan ylläpitämistä. Kuten aikaisemmin totesin, oikeistoradikaalin populismin kannattajien ilmastoskeptisyys voidaan monesti nähdä vihamielisyyden ilmentymänä liberaaleja ja eliittejä kohtaan, kuin todellisena suhtautumisena itse ilmastonmuutoksen kysymykseen (Lockwood, 2018, s. 723). Suomen Uutisten (2024) artikkelissa nimenomaan pyritään luomaan viholliskehystä liberaaleista vihervasemmistolaisista, sekä kehystämään Koneen Säätio eliittinä.

Riikilän (2023) tekstin taustalta nousee esiin konservatiivinen käsitys vastuullisuudesta ja ympäristönsuojelusta – ideologian mukaan toiminnan tulisi olla maltillista ja asiapohjaista. Näkemys vastustaa radikaalia ympäristöaktivismia ja sen epäsuoraa tukemista säätiorahoituksella. Artikkelissa jää kuitenkin epäselväksi se, kuuluuko siinä koko metsäalan ääni, vai ainoastaan yksittäisen toimittajan ja hänen valitsemansa kriittisen asiantuntijan. Tekstissä annetaan ymmärtää esimerkin (33) mukaisesti, että rahoituspäätös on tuomittu koko metsäalan toimesta, mutta tälle ei anneta minkäänlaista lähdettä tai perustelua.

- (33) Metsäalan ihmisiä on kuohuttanut tieto siitä, että Koneen säätio myöntää Elokapinalle 200 000 euroa rahaa syyskuussa käynnistettävän metsäkapinan kustantamiseen. Alalla on muutenkin koettu, että säätion

Metsän Puolella -kampanja – kuten Koneen säätiö ylipäätään – pyrkii metsätalouden toimintaedellytysten heikentämiseen. (Riikilä, 2023)

Tekstissä käytetään ilmaisuja, kuten ”metsäalan ihmisiä on kuohuttanut”, ”alalla on koettu” ja ”metsäala ihmettelee”. Passiivimuotoiset ilmaisut eivät anna lukijalle tietoa siitä, keistä tarkalleen puhutaan, sillä muita kriittisiä ääniä ei tekstissä esitellä toimittajan ja Tirolan lisäksi.

4.4.2 Vastuuttomuus ja hyväuskoisuus

Tämänkin kehyksen taustalta on havaittavissa konservatiivisia, populistisia ja oikeistoradikaaleja ideologioita. Ideologioita vahvistetaan kehystämällä Koneen Säätiö naiivina ja epäpätevänä toimijana, joka sokeasti tukee ympäristöaktivismia ilman huolellista harkintaa ja riittävää valvontaa. Oikeistoradikaalia maailmankuvaa ja skeptisyyttä ilmastoasioita kohtaan vahvistetaan heikentämällä Koneen Säätiön ja Elokapinan legitimitettä yhteiskunnallisina toimijoina. Tämän lisäksi Koneen Säätiö kehystetään kulttuurieliittinä, joka ajaa eliitin asiaa, mutta ei tavallisten kansalaisten asiaa.

Konservatiivisesta ideologiasta viestii muun muassa Riikilän (2023) artikkelin luoma vastakkainasettelu perinteisen metsäelinkeinon ja radikaalin ympäristöliikkeen välille. Artikkelitukee institutionaalisen metsäsektorin ja perinteisen elinkeinon näkökulmaa ja taustalla on havaittavissa konservatiivinen ymmärrys vastuullisuudesta. Riikilän (2023) artikkeli antaa ymmärtää, että metsäala ei koe hyötyvänsä ympäristöaktivismista, vaikka ilmastonmuutos uhkaa myös Suomen metsiä. Elokapinan Metsän vuoro -kampanjan, jota Koneen Säätiö rahoitti, tavoitteena on vaatia kestävä ja oikeudenmukaista metsänkäyttöä (Koneen Säätiö, 2023). Tästä huolimatta Riikilän (2023) artikkelissa annetaan ymmärtää, että rahoituspäätös on tuomittu koko metsäalan toimesta ja rakennetaan kehystä Koneen Säätiöstä vastuuttomana toimijana. Tämä viestii, että artikkelin taustalla oleva ideologia näkee vastuullisuuden ja yhteiskunnallisen

vaikuttamisen konservatiivisella tavalla, eikä näe esimerkiksi aktivismia legitiiminä keinona pyrkiä luomaan yhteiskunnallista muutosta. Vaihtoehtoisesti ideologia Riikilän (2023) artikkelin taustalla näkee Metsän vuoro -kampanjan tavoitteen kestävästä ja oikeudenmukaisesta metsänkäytöstä uhkana alan vallitseville toimintamalleille. Kuten aikaisemmin totesin, ilmastonmuutokseen skeptisesti suhtautuvat osoittavat myös vahvoja taipumuksia puolustaa ja oikeuttaa vallitsevaa sosiaalista ja taloudellista systeemiä, eivätkä pidä muutoksesta tai epävarmuudesta (McCright ja Dunlap, 2011, s. 1171). On mahdollista, että Riikilän (2023) artikkelin kehystys esimerkiksi heijastaa tätä ideologiaa ja vastustaa muutosta vallitsevaan systeemiin.

Tämä kehys pyrkii haastamaan Koneen Säätiön asiantuntijuuden ja sen autonomian. Kehyksessä korostetaan Koneen Säätiön hyväuskoisuutta – esimerkiksi Riikilän (2023) artikkelissa lausutaan, että Koneen Säätiö tukee ”huuhaata”. Tämä on oikeistoradikaalien populistien käyttämä keino esittää ilmastokeskustelu vihreästä vasemmistosta lähtöisin olevana turhana panikointina, hysteerisyytenä ja ”ilmastohössötyksenä” (Vihma ja muut, 2021, s. 229).

4.4.3 Uhka demokratialle ja yhteiskuntajärjestykselle

Kuten kahdessa aikaisemmassa kehyksessä, myös tässä kehyksessä on havaittavissa taustalla konservatiivisia, populistisia ja oikeistoradikaaleja ideologioita. Tämän kehyksen taustalla oleva ideologia puolustaa institutionaalista järjestystä, erityisesti silloin, kun yhteiskunnalliset liikkeet haastavat sen toimintaedellytyksiä. Kehyksen artikkeleista voidaan havaita, että yhteiskunnallista järjestystä, vakautta ja turvallisuutta pidetään ensisijaisina arvoina ja kaikki, mikä uhkaa ”normaalista järjestystä”, kuten suorat toimet, kansalaistottelemattomuus tai protestit, nähdään potentiaalisena vaarana. Esimerkiksi Suomen Uutisten (2024) artikkelin taustalta havaittavissa oleva ideologia puolustaa vahvasti valtiollisten instituutioiden arvovaltaa – muun muassa poliisi ja sisäministeriö esitetään tärkeinä vallankäyttäjinä.

Tässä kehystyksessä tuodaan esille, miten kansalaisten turvallisuus on etusijalla ja esimerkiksi aktivistit ja heidän tukijansa kehystetään häirikköinä, anarkisteina tai laittomuuden kannattajina. Populistisesta ideologiasta viestii tavallisen kansan puolustaminen niin, että ympäristöaktivistit (ja välillisesti Koneen Säätio) kehystetään uhkaamassa heidän turvallisuuttaan. Kuten aikaisemmin totesin, oikeistoradikaalissa populismissa kansan ja korruptoituneen eliitin vastakkainasetteluun tavallisesti kuuluu myös kolmas ulottuvuus, ”epäilyttävät vähemmistöt”, jotka kehystetään uhkina yhteiskunnalle (Lockwood, 2018, s. 714). Tässä tapauksessa epäilyttäväksi vähemmistöksi kehystetään ympäristöaktivistit, joita Koneen Säätio tukee.

Populismista viestii myös äärimmäisten esimerkkien käyttö kuten artikkelista Taskisen (2024) artikkelista poimittu esimerkki (34) osoittaa – lauseessa käytetään retorista liioittelua ja esimerkkiä, joka ei ole rinnastettavissa käsiteltävään tilanteeseen. Populismista viestii myös vahvat rinnastukset ilman selkeän yhteyden avaamista, kuten Suomen Uutisten (2024) artikkelissa, kun Koneen Säätion rahoitus yhdistetään suoraan eduskuntatalon töhrimiseen, mikä yhdistetään demokratian vaarantamiseen, mikä puolestaan yhdistetään esimerkin (35) mukaisiin tappopuheisiin.

(34) Toivottavasti Elokapina ei ota arsenaaliinsa saksalaisten ympäristöaktivistien keinoja. Siellä kuusi ilmastoaktivistia murtautui Münchenin lentokenttäalueella ja he liimasivat itsensä kiitoteille johtaville reiteille, jolloin ilmassa olevia lentoja jouduttiin ohjaamaan muille kentille. (Taskinen, 2024)

(35) Vihervasemmiston aktiiveille väkivaltafantasiat eivät ole vieras asia. Vuonna 2020 vasemmistoliiton läntisen alueen toiminnanjohtaja Misha Dellinger fantasioi perussuomalaisten tappamisella sosiaalisessa mediassa. (Suomen Uutiset, 2024)

Esimerkki (35) osoittaa myös, kuinka kehys vahvistaa oikeistoradikaalia ideologiaa, jossa vihervasemmisto esitetään anarkistisena ja vaarallisena. Kehyksessä annetaan lukijan ymmärtää, että vihervasemmisto ei tuomitse väkivaltaa tai laittomuuksia, vaan hiljaisesti hyväksyy ne. Tässä ideologiassa on eroteltu selkeästi ”me, oikeuden ja järjestyksen puolustajat” ja ”he, anarkistit vasemmistopoliitikot”. Kehyksen taustalla on myös näkemys siitä, että demokratia on jotakin ennalta määriteltyä, ei jatkuvaa neuvottelua.

Aikaisemmin tässä tutkimuksessa totesin, että oikeistoradikaalin populismin kannattajien skeptinen suhtautuminen ilmastonmuutokseen on myös yhdistettävissä sosiaaliseen autoritaarisuuteen, sekä nationalismiin (Lockwood, 2018, s. 723). Tämä on hyvin nähtävissä Uhka demokratialle ja yhteiskuntajärjestykselle -kehysten artikkeleissa. Säätiöiden itsenäinen päätöksenteko esitetään vaarallisena silloin, kun se ei mukaudu poliittisesti turvallisiin normeihin. Kehys myös kyseenalaistaa kansalaisyhteiskunnan oikeutuksen edistää yhteiskunnallista muutosta, jos sitä ei tehdä valtaapitävien auktoriteettien hyväksymillä tavoilla. Kehyksen valta liittyy siihen, kuka saa määrittellä legitiimin yhteiskunnallisen toiminnan rajat ja kuka saa toimia yhteiskunnallisen muutoksen rahoittajana ilman julkista kontrollia.

4.4.4 Säätiön näkeminen vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana

Tässä kehyksessä korostuu arvoliberaali ja vihreä ideologia, sekä joitakin viitteitä vasemmistolaisesta ideologiasta. Kehys tuo esille näkemystä siitä, että vastuullisuus tarkoittaa moraalista sitoutumista suurempaan hyvään, kuten juuri biodiversiteetin turvaamiseen, mistä Koneen Säätiön rahoittamassa hankkeessa oli kyse. Kehys korostaa luottoa tieteeseen ja haastaa muiden aineistosta tunnistettujen kehysten logiikan, jossa kohut määrittävät rahoittajien uskottavuuden. Kehyksessä Koneen Säätiön rahoitus esitetään harkittuna sijoituksena yhteiskunnalliseen muutokseen, ei esimerkiksi yhteiskuntarauhaa uhkaavana tekona. Rantasen (2023) artikkelissa muun muassa tuodaan esille kansainvälinen säätiökäytäntö, jossa yhteiskunnallisen aktivismin tukeminen on normaalia ja hyväksyttyä.

Tämän kehyksen taustalla olevasta vihreästä ideologiasta viestii se, että artikkeleissa on annettu ääni myös Elokapinaa tukeville lausunnoille. Esimerkki (36) Rantasen (2023) artikkelista osoittaa, miten Koneen Säätiön Tiede- ja taiderahoituksen johtaja Kalle Korhonen kuvailee Elokapinaa positiiviseen sävyyn, korostaa sen asemaa ympäristönsuojelijana ja esittää järjestön legitimiinä yhteiskunnallisena toimijana.

(36) Elokapina on nykyisin haluttu keskustelukumppani eri toimijoiden keskuudessa, ja positiivinen ympäristöaktivismi on hyvä asia. On ymmärretty, että koko ihmiskunta on vakavan kriisin edessä. (Rantanen, 2023)

Esimerkki (36) osoittaa, että artikkelissa on haluttu antaa ääni myös vihreälle ideologialle ja luoda positiivista kuvaa ympäristöaktivismista. Tässä kehyksessä suhtaudutaan mielenosoittamiseen myönteisemmin ja liberaalimmin kuin muissa aineistosta tunnistetuissa kehyksissä. Tästä viestii muun muassa Rantasen (2023) artikkelista nostettu esimerkki (37), jossa Koneen Säätiön edustaja Kalle Korhonen kuvaa Elokapinan toimintaa perusoikeutena.

(37) Elokapina tunnetaan tempauksistaan, joille on tyypillistä kansalaistottelemattomuuden eri muodot. Korhosen mukaan näissä on usein kyse mielenosoitus- ja kokoontumisvapaudesta, jotka ovat demokratiaan kuuluvia perusoikeuksia. (Rantanen, 2023)

Kehyksen ideologia puolustaa sivistyneistön ja tiedeinstituutioiden oikeutta tehdä itsenäisiä päätöksiä kulttuurin ja yhteiskunnan tukemisessa. Ideologian taustalla on myös näkemys siitä, että muutosta ja erimielisyyttä ei pidä pelätä, vaan ne nähdään osana demokraattista keskustelua.

4.5 Analyysin yhteenveto

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, millaisia jännitteitä ympäristöaktivismiin tukeminen synnyttää mediassa. Analyysiluvussa tutkin millaisia kehyksiä uutismediassa liitettiin Koneen Säätiön päätökseen rahoittaa Elokapinan hanketta ja miten taustalla vaikuttavat ideologiat ja valtarakenteet näkyvät näissä kehyksissä.

Analyysini perusteella voin tulkita, että Koneen Säätiön rahoituspäätökseen liitetyt kehykset eivät olleet luonnollisia, vaan sosiaalisia, eli sellaisia jotka syntyvät jonkin halun tai tavoitteen seurauksena. Kehyksissä Koneen Säätiön rahoituspäätös irrotettiin alkuperäisestä kontekstistaan ja yhdistettiin Eduskuntatalon mielenilmaukseen. Koneen Säätiö ja sen tukema Elokapina kehystettiin osaksi laajempaa uhkaa. Media ei suurelta osin toistanut Koneen Säätiön omaa kehystä ja Metsän puolella -hanke jäi selvästi taka-alalle keskustelussa.

Kuuden artikkelin syväanalyysin pohjalta tunnistin aineistosta neljä toistuvaa kehystystä Koneen Säätiölle: säätiörahoituksen väärinkäyttö, uhka demokratialle ja yhteiskuntajärjestykselle, vastuuttomuus ja hyväuskoisuus, sekä Säätiön näkeminen vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana. Aineiston analyysi osoitti selvästi, että uutismediassa käyty keskustelu Koneen Säätiön rahoituspäätöksestä on vain pintapuolisin keskustelua Koneen Säätiöstä ja Elokapinasta — pohjimmiltaan kyse on erilaisista maailmankuvista, ideologioista ja valta-asetelmista. Ympäristöaktivismi toimii tässä tapauksessa ideologisena laukaisijana, joka paljastaa syvempiä jännitteitä suomalaisessa yhteiskunnassa. Kuuden artikkelin analyysissa tunnistetuista neljästä kehyksestä tunnistin monia erilaisia ideologioita: populismia, eliittivastaisuutta, nationalismia, oikeistoradikaaleja arvoja, konservatiivisia arvoja, arvoliberaaleja arvoja, ympäristöystävällisiä arvoja, sekä vasemmistolaisia arvoja. Populismia, eliittivastaisuutta, nationalismia, oikeistoradikaaleja arvoja ja konservatiivisia arvoja löysin viidestä analysoidusta tekstistä: Ukkolan (2023), Riikilän (2023), Taskisen (2024), Suomen Uutisten (2024) ja Rannan (2024) artikkeleista. Arvoliberaaleja arvoja,

ympäristöystävällisiä arvoja ja vasemmistolaisia arvoja puolestaan löysin kahdesta analysoidusta artikkelista: Rantasen (2023) ja Rannan (2024) artikkeleista.

Viidessä artikkelissa oli havaittavissa populismille tyypillinen kehystyksen tapa, jossa ilmastotoimet ja niitä tukevat instituutiot kehystetään eliitin projektiksi ja kansan etujen vastaiseksi toiminnaksi (Vihma ja muut, 2021). Kriitikki kohdistui erityisesti Koneen Säätiön rooliin, kun säätiötä syytettiin vastuuttomuudesta, hyväuskoisuudesta ja jopa yhteiskuntarauhan vaarantamisesta. Analyysissa selvisi, että Ukkolan (2023), Riikilän (2023), Taskisen (2024) ja Suomen Uutisten (2024) artikkeleissa toimittajat eivät pyrkineet noudattamaan objektiivisen raportoinnin sääntöjä, vaan käyttivät monenlaisia valintoja, korostuksia ja kielellisiä esitystapoja, joilla Koneen Säätiö kehystettiin eliitin edustajaksi ja osasylliseksi Elokapinan protestiin. Tulkitsen, että uutismaida ei ainoastaan raportoinut kriisistä, vaan se myös määritteli sen.

Tutkimuksessa halusin selvittää, onko uutismaida samoilla linjoilla sen narratiivin kanssa, mitä Koneen Säätiö itse pyrki tilanteesta rakentamaan, ja näkikö maida organisaation narratiivin ensisijaisena yrityksenä suojella omaa mainettaan vai sidosryhmien etua. Analyysi osoitti, että uutismaida ei suurilta osin ollut samoilla linjoilla sen narratiivin kanssa, mitä Koneen Säätiö itse pyrki tilanteesta rakentamaan. Aineistosta tulkitsen, että maida näki Koneen Säätiön narratiivin ensisijaisena yrityksenä suojella omaa mainettaan, eikä sidosryhmien etua.

Teorialuvussa käsittelin Goffmanin (1974, luku 3) riisumisen termiä, jota käytetään kehystämisestä puhuttaessa. Analyysin perusteella huomaan, että useissa Koneen Säätiön rahoituspäätökseen liittyvissä kehyksissä on riisuttu tilanteesta sen laajempi konteksti. Kehyksissä on haluttu jättää ulkopuolelle esimerkiksi Koneen Säätiön Metsän puolella -hanke, josta kaikki on lähtöisin. Rahoituspäätös kehystetään pahantahtoisena eleenä, vaikka varmasti monet artikkelien kirjoittajista itsekin ajattelevat, että suomalaiset metsät ovat tärkeitä ja arvokkaita. Tähän liittyy myös teorialuvussa käsitelty Goffman (1974, luku 4) uudelleenvirittämisen käsite – analyysin perusteella huomaan,

että monet kehykset uudelleenvirittivät saman tilanteen eri näköiseksi. Analyysi osoittaa, että kehyksissä käytetään myös Goffmanin (1974, luku 4) keinotekoisuutta, eli tahallista harhaanjohtavaa kehystämistä.

5 Päätäntö

Koneen Säätiön rahoituspäätöksestä rakentunut kriisi ei syntynyt itse teosta, vaan siitä, miten uutismedia kehysti sen osaksi laajempaa ideologista kamppailua. Rahoituspäätöksen kärjistyminen organisaation kriisiksi osoittaa, että ilmastokysymyksistä on tullut osa laajempaa kulttuurisotaa, jossa ympäristöaktivismi ja sen tukeminen symboloivat oikeistopopulisteille ikään kuin väärää ideologista rintamaa (Forchtner, 2019, luku 2). Ilmastokysymykset ovat kulttuurillisesti hyvin latautuneita ja ilmastonmuutokseen liittyvistä asioista on tullut oikeistopopulisteille symbolinen kenttä, jossa he voivat toteuttaa vastakkainasettelua tavallisen kansan ja korruptoituneen eliitin välillä (Forchtner, 2019, luku 2). Kuten aikaisemmin tässä tutkimuksessa olen todennut, erityisesti Euroopassa ilmastopolitiikkaan liittyvä julkinen keskustelu kytkeytyy usein nationalismiin, suvereniteetin, anti-globalismin ja konservatiivisen maskuliinisuuden kysymyksiin (Forchtner, 2019, luku 2). Tutkimukseni tulokset tukevat tätä väitettä.

Koneen Säätiön yksittäinen rahoituspäätös antoi siis ulostuloaukon laajemmalle ideologiselle taistolle, jota käytiin uutismediassa eri kehystyksiä käyttämällä. Analyysini perusteella voin päätellä, että tässä tapauksessa ilmastoteemat toimivat välineinä muiden ideologisten kamppailujen ilmaisemisessa ja itse tapauksen käsittely ikään kuin karkasi aiheesta. Koneen Säätiö perustellusti rahoitti Elokapinan hanketta, ja rahoituksella ei todistetusti ollut mitään tekemistä Eduskuntatalon mielenilmauksen kanssa, mutta siitä huolimatta julkinen keskustelu vietiin paljon syvempiin ideologisiin konsepteihin. Voimakas reaktio säätiörahoitukseen viestii siis ennen kaikkea vahvoista tunteista ympäristöaktivismia kohtaan. Tulokset korostavat, että organisaatioiden osallistuminen yhteiskunnallisesti latautuneisiin aiheisiin, kuten ilmastokeskusteluun, altistaa ne helposti ideologisille jännitteille ja viestintäkriiseille.

Kehykset eivät koskaan ole neutraaleja (Goffman, 1974, luku 2) ja ne tuottavat aina ideologisesti latautuneita todellisuuksia. Ideologioissa keskeistä on se, että ne voivat muuttua käytännön toiminnaksi, vuorovaikutuksen tavoiksi ja identiteeteiksi, jotka edistävät valtasuhteiden epätasa-arvoisuuden vakiinnuttamista ja ylläpitämistä

(Fairclough, 2010, s. 8). Tämän tutkimuksen analyysin perusteella väitän, että Koneen Säätiöön liitetyt kehystykset ja niiden taustalla olevat ideologiat, varsinkin populistiset ja oikeistoradikaalit ideologiat, nimenomaan edistävät valtasuhteiden epätasa-arvoisuuden vakiinnuttamista. Populismilla pyritään luomaan vastakkainasettelu tavallisen kansan ja korruptoituneen eliitin välille (Lockwood, 2018, s. 713). Oikeistoradikaalissa populismissa kansan ja korruptoituneen eliitin vastakkainasetteluun tavallisesti kuuluu myös kolmas ulottuvuus, ”epäilyttävät vähemmistöt” (Lockwood, 2018, s. 714). Tässä tapauksessa Koneen Säätiö kehystettiin eliittinä ja Elokapina epäilyttävänä vähemmistönä, jota Koneen Säätiö on päättänyt tukea.

Tutkimus osoittaa, että uutismedian kehystämistavat eivät ainoastaan kuvaa kriisiä, vaan myös aktiivisesti muokkaavat sitä ja siihen liitettyjä merkityksiä. Kuten teorialuvussa mainitsin, julkisessa keskustelussa tapahtumia voidaan esittää niin, että ne ylläpitävät olemassa olevia valtarakenteita tai tarjoavat yksinkertaistettuja kertomuksia hyvästä ja pahasta (Edelman, 1988, s. 6–7). Uskon, että monilla Koneen Säätiön ympärille rakennetuilla kehyksillä tavoiteltiin nimenomaan olemassa olevien valtarakenteiden ylläpitämistä, koska niissä suhtauduttiin ympäristöaktivismiin vaatimiin systeemiin muutoksiin negatiivisesti. Kehyksissä pyrittiin myös tarjoamaan yleisölle yksinkertaistettuja kertomuksia hyvästä ja pahasta, kun Koneen Säätiö esitettiin yksiselitteisen huonona yhteiskunnallisena toimijana. Näen, että tämän kaltaisilla kehystyksillä pyritään luomaan voimakasta vastakkainasettelua.

Usein sidosryhmien mielestä organisaation toiminnan tulisi heijastaa yhteiskunnassa vallitsevia arvoja ja, jos näin ei koeta tapahtuvan, se voi aiheuttaa suuttumusta sidosryhmissä (Coombs, 2007, luku 1). Koneen Säätiön tapauksessa jotkin sidosryhmät ovat voineet kokea päätöksen rahoittaa ympäristöaktivismia yhteiskunnassa vallitsevien arvojen vastaisena, mikä on johtanut kovaan kritiikkiin. Suurin osa siitä tiedosta, mitä sidosryhmillä on organisaatiosta, on peräisin uutismediasta (Meijer, 2004, s. 312). Sen vuoksi medianäkyvyys ja sen ymmärtäminen on hyvin tärkeää organisaatiolle. Tässä

tapauksessa media loi Koneen Säätöstä tietynlaista kuvaa, mutta Koneen Säätö itse pystyi antamaan äänensä.

Medialla on vaikuttaa siihen, millaisia diskursseja yhteiskunnassa tuotetaan ja miten niitä levitetään (Fairclough, 2010, luku 1). Tutkimukseni osoitti, että Koneen Säätö on selkeästi organisaatio, jolla on valta vaikuttaa siihen, millaisia diskursseja yhteiskunnassa tuotetaan, vaikka luonnollisesti yksittäisen organisaation valta katkeaa siihen, miten tarkemmin näitä diskursseja levitetään. Pohdin kuitenkin, että saavuttiko Koneen Säätö tästä huolimatta tavoitteensa – metsien suojelulle ja laajemmin ympäristönsuojelulle saatiin hyvin laajaa medianäkyvyyttä ja aihe nousi laajasti yleisön keskusteluun. Portinvartijateorian (Shoemaker ja Vos, 2009) mukaan uutismedia valikoi, mitkä tapahtumat ja aiheet pääsevät yleisön tietoisuuteen, sekä millä tavalla ne esitetään yleisölle. Koneen Säätö onnistui saamaan näkyvyyttä ympäristönsuojelulle pelkästään päätöksellään rahoittaa ympäristöaktivismiliikkeen hanketta, vaikka ei pystynyt laajemmin kontrolloimaan sitä, miten ja millä tavalla heidät esitetään yleisölle. Vaikka rahoituspäätös sai paljon kritiikkiä ja sitä kehystettiin myös negatiivisesti, on mielestäni silti saavutus itsessään, että ympäristönsuojelu ja ilmastonmuutoksen pysäyttäminen onnistuttiin saamaan yhteiskunnallisen keskustelun keskiöön.

Tähän liittyen on huomattavaa, että Koneen Säätö itse ei pyrkinyt selittelemään rahoituspäätöstään, tai esiintynyt haastatteluissa millään tapaa anteeksipyytelevästi. Tutkimukset osoittavat, että ihmiset pitävät tärkeänä juuri niitä asioita, joita uutismedia korostaa (McCombs ja Shaw, 1972, s. 180), joten osittaisesta negatiivisesta huomiosta huolimatta Koneen Säätö onnistui nostamaan keskusteluun niitä asioita, mitkä ovat heidän arvoilleen tärkeitä. Koneen Säätön yksi ydintehtävistä on kohdistaa huomio säätön tärkeiksi katsomiin kysymyksiin ja lisätä ymmärrystä niistä (Koneen Säätö, n.d.b). Muun muassa Elokapinan järjestämät häiritsevät protestit voivat olla hyvä keino saada kehitys liikkeelle, saada mediahuomiota ja luoda yhteiskunnallista jännitettä, joka mahdollistaa muutoksen – vaikka se kääntäisi osan yleisöstä liikettä tai sitä tukevaa organisaatiota vastaan (Feinberg ja muut, 2020, luku 1), joten Elokapinan hanke

kuulostaa ymmärrettävältä valinnalta säätiön tuen kohteeksi. Valinta on kuitenkin rohkea Koneen Säätiöltä, sillä tutkitusti yleisöt yhdistävät Elokapinan kaltaiset yhteiskunnalliset liikkeet vahvasti niiden kanssa toimiviin organisaatioihin (Della Porta & Diani, 2006, s. 137).

Koska ilmastonmuutos tarjoaa ihanteellisen kohteen populistiselle agendalle (Huber, 2020, s. 960), on ilmastotyön tukeminen organisaatioille aina jonkin tasoinen riski. Varsinkin ilmastoaktivismiin tukeminen todistetusti aiheuttaa negatiivisia reaktioita yleisöissä. Uskon kuitenkin, että muutos asenteisiin ja poliittiseen ympäristöön voidaan saavuttaa ainoastaan rohkeasti ja avoimesti tukemalla ilmastonmuuton vastaista työtä. Oikeistoradikaalin populismin kannattajien ilmastoskeptisyys voidaan enemmänkin nähdä vihamielisyyden ilmentymänä liberaaleja ja eliittejä kohtaan, kuin todellisena suhtautumisena itse ilmastonmuutoksen kysymykseen (Lockwood, 2018, s. 723). Näen, että juuri tämän vuoksi Koneen Säätiö joutui tässä tapauksessa voimakkaan kritiikin kohteeksi.

Koneen Säätiön anteeksipyytelemättömyys viestintälinjana perustuu vahvasti siihen, ettei tässä kriisissä ollut kyse siitä, että organisaatio itse on tehnyt virheen – ainoastaan toiminut harkitusti arvojensa mukaisesti. Tällaisessa tilanteessa kriisiviestintä on erilaista, sillä organisaatio on mahdollisesti jopa valmistautunut etukäteen negatiiviseen mediahuomioon, eikä heillä ole asiassa anteeksipyydettävää. Säätiö perusteli rahoituspäätöstään sillä, että aktivistien oikeutta mielenosoittamiseen tulee puolustaa, koska globaalit kriisit eivät ratkea tarpeeksi nopeasti ilman kansalaisaktivismia (Koneen Säätiö, 2024). Väitteelle on perusteita, sillä YK:n raportin (Lawlor, 2025) mukaan ilmastonmuutoksen pysäyttämisen puolesta protestoivat ihmiset harjoittavat laillista oikeuttaan puolustaa ihmisoikeuksia ja heitä tulisi suojella jopa maiden hallitusten toimesta.

Tämän tutkimuksen yksi rajoite on sen pieni aineisto. Mediaseurantatyökalu löysi 31 artikkelia, jotka käsitelivät Koneen Säätiötä ja Elokapinaa yhdessä. Tapauksesta käytiin

myös vilkasta keskustelua sosiaalisessa mediassa. Tähän tutkimukseen valitsin kuitenkin aineistoksi vain kuusi artikkelia, jotta pystyin analysoimaan jokaista mahdollisimman syvällisesti. Tutkimuksessa en siis voi ottaa kantaa esimerkiksi siihen, mikä oli yleisin kehystys tai millaisia ideologioita mediassa käydyn keskustelun taustalla oli eniten havaittavissa. Sosiaalisen median keskustelujen analysoiminen olisi myös antanut huomattavasti laajemman käsityksen aiheeseen liittyvästä julkisesta keskustelusta, ja tarjonnut varmasti erilaisia kiinnostavia näkökulmia. Tutkimuksen toinen rajoite on Koneen Säätiön oman viestinnän puuttuminen analyysistä – sitä käsiteltiin siltä osin, miten artikkeleissa oli julkaistu heidän lausuntojaan, mutta Koneen Säätiön omissa kanavissa julkaistu viestintä aiheeseen liittyen jäi analyysin ulkopuolelle.

Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu, että toimittajilla ja muilla uutismedian työntekijöillä, jotka valitsevat mitä uutisia esitetään ja miten, on suuri rooli poliittisen todellisuuden luomisessa (McCombs ja Shaw, 1972, s. 176), ja myös tämä tutkimus vahvisti väitettä. Tulevaisuudessa olisi tärkeää tutkia tarkemmin sitä, millaisia poliittisia vakaumuksia valtamedian toimittajilla on, sillä he luovat työkseen sekä tietoisesti että tiedostamatta kehysiä, jotka todistetusti muokkaavat ihmisten todellisuuskäsitystä ja tuottavat sen poliittisen todellisuuden, jossa elämme (McCombs ja Shaw, 1972, s. 184). Uutistekstiin rakennettu kehys on todellisuudessa vallankäyttöä ja se aina heijastaa toimittajan identiteettiä ja arvoja (Entman, 1993, s. 55). Sen vuoksi olisi kiinnostavaa tutkia tarkemmin, millaisia arvoja ja ideologioita niillä henkilöillä on, jotka käyttävät tekstin kautta valtaa ja ovat kilpailleet tekstin hallitsemisesta.

Lähteet

- Berglund, O. (2025). Disruptive protest, civil disobedience & direct action. *Politics*, 45(2), 239–257. <https://doi.org/10.1177/02633957231176999>
- Bryson, J. M. (2004). *Strategic planning for public and nonprofit organizations: A guide to strengthening and sustaining organizational achievement* (3rd ed.). Jossey-Bass.
- Chadwick, A. (2013). *The hybrid media system: Politics and power*. Oxford University Press.
- Cohen, B. C. (1963). *The Press and Foreign Policy*. Princeton University Press.
- Coombs, W. T. (1995). Choosing the right words: The development of guidelines for the selection of the "appropriate" crisis-response strategies. *Management Communication Quarterly*, 8(4), 447–476.
<https://doi.org/10.1177/0893318995008004003>
- Coombs, W. T. (2007). Protecting organization reputations during a crisis: The development and application of situational crisis communication theory. *Corporate Reputation Review*, 10(3), 163–176.
<https://doi.org/10.1057/palgrave.crr.1550049>
- Coombs, W. T., & Holladay, S. J. (2022). *The Handbook of Crisis Communication*. Wiley.
- Della Porta, D., & Diani, M. (2006). *Social movements: An introduction*. Wiley-Blackwell.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
- Eräranta, K., Penttilä, V., ProCom - Viestinnän ammattilaiset, Eräranta, K., & Penttilä, V. (2021). *Vastuullinen viestintä* (1. painos.). ProCom - Viestinnän ammattilaiset ry.
<https://doi.org/10.31885/2021.00001>
- Fairclough, N. (1995). *Discourse and social change* (Repr.). Polity.
- Feinberg, M., Willer, R., & Kovacheff, C. (2020). *The climate activist's dilemma: Extreme protests reduce movement support but raise climate concern and intentions*.
- Fisher, D. R., & Nasrin, S. (2021). Climate activism and its effects. *WIREs Climate Change*, 12(1), e683. <https://doi.org/10.1002/wcc.683>

- Forchtner, B. (2019). Climate change and the far right. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 10(5), e604. <https://doi.org/10.1002/wcc.604>
- Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Harper & Row.
- Gruber, E. (2025). Climate change communication by populist radical right parties. In C. Dahmen, D. Arlt, & M. Maier (Eds.), *Climate change communication in the public sphere* (s. 84–101). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-35030-9_5
- Heikkilä, S. (2020, syyskuu 11). *Ovatko säätiöherrat veronkiertäjiä ja apurahansaajat laiskureita?* Indome Oy. <https://indome.fi/ovatko-saatioherrat-veronkiertajia-ja-apurahansaajat-laiskureita/>
- Helsingin Sanomat. (2024a, maaliskuu 12). *Mielenosoittamiseen kuuluu myös vastuu*. Helsingin Sanomat. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000010720582.html>
- Hermida, A. (2012). *Tweets and truth: Journalism as a discipline of collaborative verification*. *Journalism Practice*, 6(5-6), 659–668. <https://doi.org/10.1080/17512786.2012.667269>
- Hornsey, M. J., & Lewandowsky, S. (2022). *A toolkit for understanding and addressing climate scepticism*. *Nature Climate Change*, 12(4), 351–358. <https://doi.org/10.1038/s41558-022-01308-5>
- Huber, R. A. (2020-09-18). *The role of populist attitudes in explaining climate change skepticism and support for environmental protection*. *Environmental politics*, 29(6), 959–982. <https://doi.org/10.1080/09644016.2019.1708186>
- IPCC. (2023). *Climate Change 2023: Synthesis Report*. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Geneva: IPCC.
- Jørgensen, M. & Phillips, L. 2002. *Discourse Analysis as Theory and Method*. Sage Publications. s. 60-95.
- Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2011). *Discourse Analysis as Theory and Method*. London: SAGE Publications.

- Karvonen, E. (2000). *Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen*. Media & viestintä, 23(2).
Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/61529>
- Koneen Säätiö. (2023). *Metsän vuoro – Elokapinan väliintulo metsäkeskusteluun*.
Koneen Säätiö. <https://koneensaatio.fi/apurahat-ja-residenssipaiikat/metsan-vuoro-elokapinan-valiintulo-metsakeskusteluun/>
- Koneen Säätiö. (2024). *Miksi Koneen Säätiö tukee ympäristöaktivisteja?* Koneen Säätiö.
<https://koneensaatio.fi/uutiset/miksi-koneen-saatio-tukee-ymparistoaktivisteja/>
- Koneen Säätiö. (n.d.a). *Koneen Säätiön historia*. Koneen Säätiö.
<https://koneensaatio.fi/meista/historiaa/>
- Koneen Säätiö. (n.d.b). *Koneen Säätiön Strategia 2021-2025*. Koneen Säätiö.
<https://koneensaatio.fi/meista/strategia-2021-2025/>
- Koneen Säätiö. (2023b). *Säätiöt aktivismia tukemassa*. Koneen Säätiö.
<https://koneensaatio.fi/tarinat-ja-julkaisut/saatiot-aktivismia-tukemassa/>
- Koneen Säätiö. (2023c). *Koneen Säätiö haluaa nostaa metsäkeskustelun tasoa: 20 metsään liittyvälle hankkeelle yhteensä 2,8 miljoonan euron rahoitus Metsän puolella -yhteisössä*. Koneen Säätiö. <https://koneensaatio.fi/uutiset/20-metsaan-liittyvalle-hankkeelle-rahoitus-metsan-puolella-yhteisossa/>
- Lawlor, M. (2025). *Tipping points: Human rights defenders, climate change and a just transition (A/80/114)*. United Nations. <https://undocs.org/A/80/114>
- Lockwood, M. (2018). Right-wing populism and the climate change agenda: Exploring the linkages. *Environmental Politics*, 27(4), 712–732.
<https://doi.org/10.1080/09644016.2018.1458411>
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187. <https://doi.org/10.1086/267990>
- McCright, A. M., & Dunlap, R. E. (2011). Cool dudes: The denial of climate change among conservative white males in the United States. *Global Environmental Change*, 21(4), 1163–1172. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2011.06.003>

- Media Audit Finland. (2024, syyskuu). *Lukijamäärät KMT 2024*.
<https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2024/09/Lukijamaarat-KMT-2024.pdf>
- Palmieri, R., & Rocci, A. (2023). Actions speak louder than words – Strategic communication and (un)intentional signalling: A semio-pragmatic taxonomy. *Journal of Communication Management*, 27(3), 345–361.
<https://doi.org/10.1108/JCOM-12-2021-0154>
- Poliisi. (2024, 3. kesäkuuta). *Eduskuntatalon pylväiden sotkeminen siirtyy syyteharkintaan*. <https://poliisi.fi/-/eduskuntatalon-pylvaiden-sotkeminen-siirtee-syyteharkintaan>
- Sanoma. (2024, toukokuu 30). KMT 2024: *Sanoman uutis- ja aikakausmediat tavoittavat nyt 90 prosenttia suomalaisista*.
<https://www.sanoma.com/fi/news/2024/kmt-2024-sanoman-uutis-ja-aikakausmediat-tavoittavat-nyt-90-prosenttia-suomalaisista/>
- Seppänen, J., & Väliverronen, E. (2024). *Mediayhteiskunta: Viestintä ja valta huomiotaloudessa*. Vastapaino.
- Shoemaker, P. J., & Vos, T. P. (2009). *Gatekeeping theory*. Routledge.
- Säätiöt ja rahastot ry. (n.d.). *Tietoa säätiöstä*. <https://saatiotrahastot.fi/tietoa-saatiosta/>
- Tench, R., Sun, W., & Jones, B. (Eds.). (2014). *Communicating corporate social responsibility: Perspectives and practice*. Emerald Publishing Limited.
- Vihma, A., Dupuy, K., & Klymenko, I. (2021). A climate backlash? Comparing populist parties' climate policies in Denmark, Finland, and Sweden. *Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice*, 23(3), 221–234.
<https://doi.org/10.1080/13876988.2021.1912150>
- Yle. (2024, 6. kesäkuuta). *Koneen Säätiö rahoitti Elokapinaa 200 000 eurolla – Elokapina osallistui Eduskuntatalon töhrintään, mutta säätiö ei epäile väärinkäytöstä*. <https://yle.fi/a/74-20113982>

Liitteet

Liite 1. Aineistoluettelo

Artikkeli 1. Ukkola, S. (2023, 31. elokuuta). Kadulla retkottavat kirkujat palkittiin 0,2 miljoonalla eurolla – Mitä täällä tapahtuu? Koneen Säätiö, heittäkää rahanne mieluummin takkaan. Iltalehti. Noudettu 1.5.2025 osoitteesta <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/6e85272a-1db2-4ff6-9d8d-5e48a75e08b0>

Artikkeli 2. Riikilä, M. (2023, 1. syyskuuta). Koneen Säätiö tukee huuhaata – metsäala ihmettelee. Metsälehti. Noudettu 1.5.2025 osoitteesta <https://www.metsalehti.fi/artikkelit/koneen-saatio-tukee-huuhaata-metsaala-ihmettelee/>

Artikkeli 3. Rantanen, M. (2023, 2. lokakuuta). Tästä syystä Koneen säätiö haluaa tukea Elokapiinaa – ”Kyse merkittävistä asioista”. Helsingin Sanomat. Noudettu 1.5.2025 osoitteesta <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009890185.html>

Artikkeli 4. Taskinen, R. (2024, 8. kesäkuuta). Sisäministeriö voi laskuttaa Koneen Säätiötä elokapinallisten laittomista toimista. Uusi Suomi Puheenvuoro. Noudettu 1.5.2025 osoitteesta <https://puheenvuoro.uusisuomi.fi/rauno-taskinen/sisaministerio-voi-laskuttaa-koneen-saatiota-elokapinallisten-laittomista-toimista/>

Artikkeli 5. Antikainen, S. (2024, 25. syyskuuta). Koneen Säätiö sponsoroi Elokapiinan hyökkäyksen demokratiaa vastaan. Suomen Uutiset. Noudettu 1.5.2025 osoitteesta <https://www.suomenuutiset.fi/antikainen-koneen-saatio-sponsoroi-elokapiinan-hyokkayksen-demokratiaa-vastaan/>

Artikkeli 6. Ranta, E. (2024, 25. syyskuuta). Koneen Säätiö on tukenut taloudellisesti Elokapiinaa – säätiön johtaja kommentoi nyt iskua Eduskuntataloon. Ilta-Sanomat / Taloussanomat. Noudettu 1.5.2025 osoitteesta <https://www.is.fi/taloussanomat/art-2000010720330.html>